

Vážime si vaše súkromie

Súbory cookies sú potrebné pre správne fungovanie webu, ako aj pre účely analýzy prevádzky a návštevnosti. Cookies nám neposkytujú prístup k Vašmu počítaču alebo akýmkoľvek informáciám o Vás. Webovým stránkam umožňujú zapamätať si informácie o Vašej návšteve, napríklad na ukládanie predvolieb bezpečného vyhľadávania, na zjednodušenie registrácie do nových služieb a na ochranu osobných údajov. Výberom „Prijať všetko“ udeľujete súhlas so spracovaním cookies pre uvedené účely. Kliknutím na „Odmietnuť všetko“ môžete používanie voliteľných cookies blokovať. [Podrobnosti o používaní súborov cookies.](#)

[Akceptovať](#) [Odmietnuť všetko](#)

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

[Úvod](#) > [Sociálne poistenie a dôchodkový systém](#) > [Sociálne poistenie](#) > [Najvýznamnejšie zmeny v sociálnom poistení](#)

Najvýznamnejšie zmeny v sociálnom poistení

V tejto časti nájdete prehľad najvýznamnejších legislatívnych zmien v sociálnom poistení.

Zmeny súvisiace s ochorením COVID-19

Zmeny účinné od 1. septembra 2023

Od 1. septembra 2023 dôjde k zrušeniu nároku na tzv. pandemické ošetrovne, čiže Sociálna poisťovňa od tohto dátumu nebude vyplácať pandemické ošetrovne. Jednak už nevzniknú nové nároky na pandemické ošetrovne a zároveň zaniknú už vzniknuté nároky na pandemické ošetrovne. Od 1. septembra 2023 sa tak bude nárok na ošetrovne posudzovať opäť „štandardne“, t.j. v zásade rovnako ako pred vznikom krízovej situácie. Viac informácií na [Sociálna poisťovňa \(socoist.sk\)](#).

Pre vylúčenie povinnosti platiť poistné na sociálne poistenie zamestnancom, povinne poistenou samostatne zárobkovo činnou osobou a dobrovoľne poistenou osobou to znamená, že od 1. septembra 2023 sa aj na takéto prípady už uplatňuje „štandardné“ vylúčenie povinnosti platiť poistné a prerušenie poistenia. Preto zamestnanec od 1. septembra 2023 nie je povinný platiť poistné na nemocenské poistenie, na dôchodkové poistenie a na poistenie v nezamestnanosti v období potreby osobného a celodenného ošetrovania/starostlivosti o osoby ustanovené zákonom, najdlhšie do 14. dňa potreby tohto ošetrovania/tejto starostlivosti; vylúčenie povinnosti platiť poistné sa vzťahuje aj na zamestnávateľa takého zamestnanca (okrem poistného na úrazové poistenie). Obdobne aj povinne poistená samostatne zárobkovo činná osoba nie je povinná platiť poistné na nemocenské poistenie, na dôchodkové poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity pri potrebe osobného a celodenného ošetrovania/starostlivosti, najdlhšie do 14. dňa potreby tohto ošetrovania/tejto starostlivosti. Ak potreba tohto ošetrovania/starostlivosti trvá aj po 14. dni, od 15. dňa do jej skončenia sa zamestnanec/samostatne zárobkovo činná osoba prerušuje uvedené povinné poistenie.

Pre dobrovoľne nemocensky poistenú, dobrovoľne dôchodkovo poistenú a dobrovoľne poistenú osobu v nezamestnanosti to znamená, že od 1. septembra 2023 nie je povinná platiť poistné na uvedené poistenia a poistné do rezervného fondu solidarity od vzniku nároku na výplatu ošetrovného do jeho zániku.

Zároveň sa zavádza povinnosť predškolských zariadení, zariadení sociálnych služieb a škôl na účel overenia splnenia podmienok na vznik nároku na ošetrovne potvrdzovať ich uzatvorenie na základe rozhodnutia príslušných orgánov alebo nariadenia karanténneho opatrenia na tlačive určenom Sociálnou poisťovňou. Týmto opatrením sa nahrádza hromadné nahlasovanie neprítomných detí individuálnym potvrdením, ktoré budú školy a školské zariadenia potvrdzovať iba tým rodičom, ktorí si nárok na ošetrovne počas uzatvorenia zariadenia uplatnia. Odpadá tak nahlasovacia povinnosť pre školy a školské zariadenia a zároveň aj potreba navštíviť pediatra z dôvodu potvrdenia žiadosti o ošetrovne pri uzatvorení zariadenia.

Zmeny účinné od 1. augusta 2023

Od 1. augusta 2023 sa už pri uznaní choroby z povolenia z dôvodu ochorenia Covid-19 bude postupovať štandardne, t. j. na základe uznania choroby z povolenia špecializovaným pracoviskom, ktorým je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, ktorý poskytuje zdravotnú starostlivosť, ktorú vykonávajú lekári s odbornou spôsobilosťou na výkon špecializovaných pracovných činností v špecializačnom odbore pracovné lekárstvo, špecializačnom odbore klinické pracovné lekárstvo a klinická toxikológia alebo v špecializačnom odbore dermatovenerológia.

Zmeny účinné od 25. februára 2022

- **Dňa 25. februára 2022** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky [č. 52/2022 Z. z.](#), ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky [č. 131/2020 Z. z.](#) o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov.

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie február 2022 do 30. júna 2025. Táto výnimka sa naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky [č. 76/2020 Z. z.](#) o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie viď časť - Zmeny účinné od 31. marca 2021). Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádza ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odviesť v pôvodných termínoch splatnosti.

Odklad platenia poistného sa týka aj platenia príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie, ktoré povinne platí zamestnávateľ za zamestnanca vykonávajúceho tzv. rizikovú prácu zaradenú do kategórie 3 alebo 4.

Zmeny účinné od 21. januára 2022

- **Dňa 21. januára 2022** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky [č. 16/2022 Z. z.](#), ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky [č. 131/2020 Z. z.](#) o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov.

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie január 2022 do 31. marca 2025. Táto výnimka sa naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky [č. 76/2020 Z. z.](#) o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie viď časť - Zmeny účinné od 31. marca 2021). Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádza ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odviesť v pôvodných termínoch splatnosti.

Odklad platenia poistného sa týka aj platenia príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie, ktoré povinne platí zamestnávateľ za zamestnanca vykonávajúceho tzv. rizikovú

prácu zaradenú do kategórie 3 alebo 4.

Zmeny účinné od 23. decembra 2021

- **Dňa 23. decembra 2021** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 517/2021 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov.

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie december 2021 do 31. decembra 2024. Táto výnimka sa naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie viď časť - Zmeny účinné od 31. marca 2021). Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádza ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odvieť v pôvodných termínoch splatnosti.

Odklad platenia poistného sa týka aj platenia príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie, ktoré povinne platí zamestnávateľ za zamestnanca vykonávajúceho tzv. rizikovú prácu zaradenú do kategórie 3 alebo 4.

Zmeny účinné od 1. decembra 2021

Poistencovi, ktorý je od 1. decembra 2021 ošetrojúcim lekárom uznaný za dočasne práceneschopného z dôvodu nariadeného karanténneho opatrenia/izolácie vznikne nárok na „štandardné“ nemocenské, tak ako je to aj pri iných dôvodoch dočasnej pracovnej neschopnosti (choroba, úraz). Avšak poistenec, ktorého ošetrojúci lekár uznal za dočasne práceneschopného z dôvodu karanténneho opatrenia/izolácie ešte v novembri a bude mu dočasná pracovná neschopnosť pokračovať aj v decembri, bude mať naďalej nárok na tzv. pandemické nemocenské až do ukončenia dočasnej pracovnej neschopnosti.

Zmeny účinné od 27. novembra 2021

- **Dňa 27. novembra 2021** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 435/2021 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov.

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie november 2021 do 30. septembra 2024. Táto výnimka sa naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie viď časť - Zmeny účinné od 31. marca 2021). Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádza ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odvieť v pôvodných termínoch splatnosti.

Odklad platenia poistného sa týka aj platenia príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie, ktoré povinne platí zamestnávateľ za zamestnanca vykonávajúceho tzv. rizikovú prácu zaradenú do kategórie 3 alebo 4.

Zmeny účinné od 21. októbra 2021

- **Dňa 21. októbra 2021** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 379/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov.

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie október 2021 do 30. júna 2024. Týmto nariadením vlády Slovenskej republiky je posunutá aj odložená splatnosť poistného za mesiace máj až júl 2020, december 2020, január až máj 2021 na neskôr a to postupne v trojmesačných intervaloch v rozpätí od 31. marca 2022 do 31. marca 2024. Táto výnimka sa naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie viď časť - Zmeny účinné od 31. marca 2021).

Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádza ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odvieť v pôvodných termínoch splatnosti.

Odklad platenia poistného sa týka aj príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie, ktoré povinne platí zamestnávateľ za zamestnanca vykonávajúceho tzv. rizikovú prácu zaradenú do kategórie 3 alebo 4.

Zmeny účinné od 21. mája 2021

- **Dňa 21. mája 2021** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 181/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov.

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie máj 2021 do 31. decembra 2023. Týmto nariadením vlády Slovenskej republiky je posunutá aj odložená splatnosť poistného za mesiace marec, máj až júl 2020, december 2020, január až apríl 2021 a 30. júna 2021 na neskôr, a to postupne v trojmesačných intervaloch v rozpätí od 30. septembra 2021 do 30. septembra 2023.

Táto výnimka sa naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie viď časť - Zmeny účinné od 31. marca 2021). Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádza ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odvieť v pôvodných termínoch splatnosti.

Odklad platenia poistného sa týka aj platenia príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie, ktoré povinne platí zamestnávateľ za zamestnanca vykonávajúceho tzv. rizikovú prácu zaradenú do kategórie 3 alebo 4.

Pozn. Termín odloženej splatnosti poistného zaznamenal v dôsledku pretrvávajúcej krízovej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 ďalšie posuny. „Konečný“ termín odloženej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac možno nájsť v nariadení vlády Slovenskej republiky č. [131/2020 Z.z. SLOV-LEX](#).

Zmeny účinné od 1. mája 2021

- **Dňa 1. mája 2021** nadobudol účinnosť [zákon č. 130/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov](#).

Uvedenou novelou zákona o sociálnom poistení sa za predpokladu splnenia zákonom stanovených podmienok umožňuje predĺžiť podporné obdobie na čerpanie nemocenského, v prípadoch kedy podporné obdobie uplynulo počas trvania krízovej situácie alebo v období šiestich mesiacov po jej ukončení.

V súvislosti s predĺžením podporného obdobia sa zabezpečilo, aby sa zamestnancovi a povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osobe prerušovalo povinné sociálne poistenie až odo dňa nasledujúceho po uplynutí predĺženého podporného obdobia. Do podporného obdobia sa nezapočítavajú predchádzajúce obdobia dočasnej pracovnej neschopnosti.

Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná oznámiť príslušnej pobočke prerušenie povinného sociálneho poistenia z dôvodu uplynutia predĺženého podporného obdobia do ôsmich dní od prerušenia.

Zmeny účinné od 24. apríla 2021

- **Dňa 24. apríla 2021** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. [154/2021 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov](#).

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie apríl 2021 do 30. júna 2021.

Odklad v platení poistného sa aj naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činnných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. [76/2020 Z. z.](#) o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie viď časť - Zmeny účinné od 31. marca 2021).

Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádzajú ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odviesť v pôvodných termínoch splatnosti.

Pozn. Termín odloženej splatnosti poistného zaznamenal v dôsledku pretrvávajúcej krízovej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 ďalšie posuny. „Konečný“ termín odloženej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac možno nájsť v nariadení vlády Slovenskej republiky č. [131/2020 Z.z. SLOV-LEX](#).

Zmena účinná od 10. apríla 2021

Podľa novely zákona o sociálnom poistení je možné prehodnotiť podmienky nároku na pandemické ošetrovné na žiadosť poistenca dva krát ročne (k 1. januáru a 1. júlu), a to od prvého dňa potreby starostlivosti/ošetrovania počas krízovej situácie nasledujúcom po účinnosti novely zákona (teda najskôr od 10. 4. 2021), resp. po 30.6. 2021 a po 31. 12. 2021.

Zmeny účinné od 31. marca 2021

- **Dňa 31. marca 2021** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. [102/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 132/2020 Z. z.](#)

V dôsledku dlhodobého pretrvávajúcej krízovej situácie z dôvodu ochorenia COVID-19 sa právna úprava určenia spôsobu poklesu tržieb stala nepostačujúcou. Preto bol nariadením vlády SR č. [102/2021 Z. z.](#), ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. [76/2020 Z. z.](#) v znení nariadenia vlády SR č. [132/2020 Z. z.](#), určený spôsob poklesu tržieb, ktorý sa prvýkrát uplatňuje pri odklade splatnosti poistného za marec 2021.

Zamestnávateľ alebo SZČO, ktorí vykonávajú činnosť v aktuálnom mesiaci roku 2021 a vykonávali ju aj v rovnakom mesiaci roku 2019, si pokles tržieb určia jedným zo spôsobov tak, že

- výška tržieb v aktuálnom mesiaci 2021 sa porovná s výškou tržieb za rovnaký mesiac roku 2019, alebo
- ak činnosť vykonávali po celý rok 2019, výška tržieb v aktuálnom mesiaci roku 2021 sa porovná s výškou tržieb vypočítanou ako mesačný priemer za rok 2019 (priemer = tržby za rok 2019:12).

Týmto postupom sa zamestnávateľovi a SZČO počnúc marcom 2021 umožňuje určovať pokles tržieb porovnaním tržby dosiahnutej za aktuálny mesiac s tržbami dosiahnutými za jednotlivé mesiace roku 2019 alebo s mesačným priemerom tržieb za rok 2019, t.j. s tržbami dosiahnutými v období mimo krízovej situácie a teda s ich štandardnou výškou.

Zamestnávateľ a SZČO, ktorí začali vykonávať činnosť v januári 2020 alebo vo februári 2020 a činnosť nevykonávali v rovnakom mesiaci roku 2019, naďalej majú možnosť si určiť pokles tržieb porovnaním aktuálneho mesiaca roku 2021 na výšku tržieb dosiahnutú za február 2020.

Zmeny účinné od 19. marca 2021

- **Dňa 19. marca 2021** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. [101/2021 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov](#).

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie marec 2021 do 30. júna 2021.

Odklad v platení poistného sa aj naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činnných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. [76/2020 Z. z.](#) o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie viď časť - Zmeny účinné od 31. marca 2021).

Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádzajú ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odviesť v pôvodných termínoch splatnosti.

Pozn. Termín odloženej splatnosti poistného zaznamenal v dôsledku pretrvávajúcej krízovej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 ďalšie posuny. „Konečný“ termín

Zmeny účinné od 26. februára 2021

- **Dňa 26. februára 2021** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 89/2021 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov.

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie február 2021 do 30. júna 2021.

Odklad v platení poistného sa aj naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie časť - Zmeny účinné od 10. apríla 2020 a 22. mája 2020, druhý bod).

Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádzajú ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odviešť v pôvodných termínoch splatnosti.

Pozn. Termín odloženej splatnosti poistného zaznamenal v dôsledku pretrvávajúcej krízovej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 ďalšie posuny. „Konečný“ termín odloženej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac možno nájsť v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z.z. SLOV-LEX.

Zmeny účinné od 29. januára 2021

- **Dňa 29. januára 2021** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 31/2021 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov.

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie január 2021 do 30. júna 2021.

Odklad v platení poistného sa aj naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie vid' časť - Zmeny účinné od 10. apríla 2020 a 22. mája 2020, druhý bod).

Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádzajú ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odviešť v pôvodných termínoch splatnosti.

Pozn. Termín odloženej splatnosti poistného zaznamenal v dôsledku pretrvávajúcej krízovej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 ďalšie posuny. „Konečný“ termín odloženej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac možno nájsť v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z.z. SLOV-LEX.

Zmeny účinné od 1. januára 2021

- **Dňa 1. januára 2021** nadobudol účinnosť zákon č. 372/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Ustanovilo sa ním aj to, že Sociálna poisťovňa elektronicky sprístupňuje zamestnávateľovi informácie o jeho zamestnancovi, ktoré spracúva vo svojom informačnom systéme a sú nevyhnutné na určenie obdobia, počas ktorého zamestnanec nie je povinný platiť poistné na sociálne poistenie z dôvodu, že bol uznaný za dočasne práceneschopného alebo z dôvodu osobného a celodenného ošetrovania fyzickej osoby.

Zároveň je ustanovené, že ak v čase krízovej situácie je zamestnanec uznaný za dočasne práceneschopného, a ak počas tohto obdobia čerpá dovolenku alebo vykonáva prácu z domácnosti, vylúčenie povinnosti platiť poistné zamestnancom sa neuplatní.

Zmeny účinné od 17. decembra 2020

- **Dňa 17. decembra 2020** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 380/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 v znení neskorších predpisov.

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie december 2020 do 30. júna 2021. Týmto nariadením vlády Slovenskej republiky je posunutá aj odložená splatnosť poistného za mesiace marec, máj až júl 2020, a to z 31. decembra 2020 na 30. jún 2021.

Táto výnimka sa aj naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie vid' časť - Zmeny účinné od 10. apríla 2020 a 22. mája 2020, druhý bod).

Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádzajú ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odviešť v pôvodných termínoch splatnosti.

Pozn. Termín odloženej splatnosti poistného zaznamenal v dôsledku pretrvávajúcej krízovej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 ďalšie posuny. „Konečný“ termín odloženej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac možno nájsť v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z.z. SLOV-LEX.

Zmeny účinné od 21. novembra 2020

- **Dňa 21. novembra 2020** nadobudol účinnosť zákon č. 330/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Uvedeným zákonom sa ustanovilo, že v prípade, ak zamestnávateľ potvrdí zamestnancovi uznanému za dočasne práceneschopného z dôvodu ochorenia COVID-19, že ochorenie vzniklo pri práci, kde je preukázateľný kontakt s týmto ochorením alebo s infekčným materiálom ako súčasť plnenia pracovných úloh alebo pracovných činností, podmienka uznania choroby z povolania na účely nároku na úrazový príplatok sa považuje za splnenú. Zároveň sa rozšíril okruh osôb, ktorým vzniká nárok na úrazový príplatok aj o osoby vykonávajúce činnosti vo verejnom záujme uvedené v § 17 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Zmeny účinné od 23. septembra 2020

- **Dňa 23. septembra 2020** nadobudol účinnosť zákon č. 258/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Uvedeným zákonom sa jednoznačne upravili ustanovenia podmienok nároku na pandemické ošetrovné v školskom roku 2020/2021. Ustanovilo sa, že v čase riadne prebiehajúceho výchovno-vzdelávacieho procesu, t. j. neobmedzenej prevádzky škôl a predškolských zariadení, pandemické ošetrovné nepatrí v prípadoch, kedy by zákonný zástupca dieťaťa neprejavil záujem o účasť dieťaťa na prebiehajúcom výchovno-vzdelávacom procese v predškolskom zariadení alebo v škole z dôvodu obavy o jeho zdravie.

Ďalej sa ustanovilo, aby okresný úrad v sídle kraja v rámci svojej územnej pôsobnosti poskytoval Sociálnej poisťovni informácie o deťoch, ktoré sa nezúčastňujú výchovno-vzdelávacieho procesu.

Zmeny účinné od 21. júla 2020

- **Dňa 21. júla 2020** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 196/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID 19 v znení nariadenia č. 172/2020. Z. z. SLOV-LEX.

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie júl 2020 do 31. decembra 2020.

Táto výnimka sa aj naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie viď časť - Zmeny účinné od 10. apríla 2020 a 22. mája 2020, druhý bod).

Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádza ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odviesť v pôvodných termínoch splatnosti.

Pozn. Termín odloženej splatnosti poistného zaznamenal v dôsledku pretrvávajúcej krízovej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 ďalšie posuny. „Konečný“ termín odloženej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac možno nájsť v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z.z. SLOV-LEX.

Zmeny účinné od 24. júna 2020

- **Dňa 24. júna 2020** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 172/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19.

Uvedeným nariadením vlády Slovenskej republiky sa umožňuje ďalší odklad platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) pre povinne nemocensky poistenú a povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu a poistného, ktoré platí zamestnávateľ za obdobie jún 2020 do 31. decembra 2020.

Táto výnimka sa aj naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie viď časť - Zmeny účinné od 10. apríla 2020 a 22. mája 2020, druhý bod).

Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádza ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odvádzať v pôvodných termínoch splatnosti.

Pozn. Termín odloženej splatnosti poistného zaznamenal v dôsledku pretrvávajúcej krízovej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 ďalšie posuny. „Konečný“ termín odloženej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac možno nájsť v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z.z. SLOV-LEX.

Zmeny účinné od 17. júna 2020

- **Dňa 17. júna 2020** nadobudol účinnosť zákon č. 157/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákoník práce v znení neskorších predpisov.

Uvedeným zákonom sa špecifikovali podmienky poskytovania nemocenského poistenia po skončení krízovej situácie vo vzťahu k poistencovi, ktorému dočasná pracovná neschopnosť vznikla z dôvodu karanténneho opatrenia a izolácie nariadeného/nariadenej počas trvania krízovej situácie, ak tento nárok trvá aj ku dňu skončenia krízovej situácie.

Ďalej, v súvislosti s otvorením školských a predškolských zariadení k 1. júnu 2020, sa navrhla právna úprava, ktorá by kontinuálne zabezpečila nárok na pandemické ošetrovné tým rodičom, ktorí i naďalej, po otvorení škôl, budú poskytovať dieťaťu osobnú a celodennú starostlivosť z dôvodu neumiestnenia dieťaťa do školy z objektívnych dôvodov (kapacitné možnosti) alebo subjektívnych dôvodov (obava o zdravie). Obdobná právna úprava navrhuje aj vo vzťahu k zariadeniam sociálnych služieb.

Zmeny účinné od 22. mája 2020

1. **Dňa 22. mája 2020** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z.z. o splatnosti poistného na sociálne poistenie v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID 19.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z. z. ustanovuje ďalšie obdobie odkladu platenia poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“). Umožňuje sa odklad platenia poistného za obdobie máj 2020 do 31. decembra 2020, a posúva sa splatnosť už raz odloženej splatnosti poistného za mesiac marec 2020 z 31. júla 2020 na 31. december 2020. Táto výnimka sa aj naďalej týka zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorí vykazujú pokles čistého obratu alebo pokles príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržieb) určený podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti v platnom znení o 40 % a viac (bližšie viď časť - Zmeny účinné od 10. apríla 2020 v spojení so zmenami podľa nižšie uvedeného nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 132/2020 Z.z.).

Možnosť odkladu odvodov sa týka poistného, ktoré platí zamestnávateľ. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádza ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odvádzať v pôvodných termínoch splatnosti.

Pozn. Termín odloženej splatnosti poistného zaznamenal v dôsledku pretrvávajúcej krízovej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 ďalšie posuny. „Konečný“ termín odloženej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac možno nájsť v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z.z. SLOV-LEX.

2. **Dňa 22. mája 2020** nadobudlo účinnosť aj nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 132/2020 Z.z., ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti.

o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti.

V zmysle tohto nariadenia vlády Slovenskej republiky, do tržieb, na účely odkladu platenia poistného, nevchádza príspevok na udržanie zamestnanosti vyplácaný v rámci projektu "Prvá pomoc". Predišlo sa tým zhoršovaniu možnosti uplatnenia odkladu splatnosti poistného pre zamestnávateľa a SZČO, keďže príspevok na zmiernenie negatívnych dopadov na zamestnanosť v čase krízovej situácie z dôvodu ochorenia COVID-19 je podľa zákona o dani z príjmov považovaný za príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti.

Zmeny účinné od 21. mája 2020

- **Dňa 21. mája 2020** nadobudol účinnosť zákon č. 127/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Uvedeným zákonom sa prijala právna úprava vzniku a zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia v roku 2020 pre tie samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO), ktoré podali daňové priznanie k dani z príjmov fyzických osôb za rok 2019 do 31. marca 2020, pre tie SZČO, ktoré nepodali daňové priznanie k dani z príjmov fyzických osôb za rok 2019 do 31. marca 2020, ako aj pre tie SZČO, ktoré majú predĺženú lehotu na podanie daňového priznania k dani z príjmov fyzických osôb (DP) za rok 2019. Táto právna úprava bola prijatá z dôvodu previazanosti s novoustanovenými lehotami na podanie daňového priznania k dani z príjmov podľa zákona č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19.

Štandardne sa vznik a zánik tohto poistenia posudzuje k 1. júlu/1. októbru kalendárneho roka (ak SZČO mala predĺženú lehotu na podanie daňového priznania) v závislosti od dosiahnutého príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti za predchádzajúci kalendárny rok (ďalej len „príjem z podnikania“).

Koho sa nová právna úprava vzniku/zániku povinného poistenia týka?

- SZČO, ktorá podala daňové priznanie k dani z príjmov za rok 2019 (DP za rok 2019) do 31. marca 2020,
- SZČO, ktorá nepodala DP za rok 2019 do 31. marca 2020 a lehota na podanie DP za rok 2019 jej uplynie 2. novembra 2020 (§ 21 zákona č. 67/2020 Z. z. v spojení s § 2 ods. 3 zákona č. 67/2020 Z. z. v znení zákona č. 264/2020 Z. z.)

Kedy vyššie uvedenej SZČO vzniká/zaniká povinné poistenie?

A. SZČO, ktorá podala DP za rok 2019 do 31. marca 2020:

Pre túto SZČO sa zachováva pôvodný právny režim posudzovania vzniku a zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. To znamená, že **povinné poistenie jej vzniká od 1. júla 2020**, ak jej príjem z podnikania za rok 2019 presiahol zákonom stanovenú hranicu (6 078 eur) a **zaniká 30. júna 2020**, ak jej príjem z podnikania za rok 2019 nepresiahol zákonom stanovenú hranicu (6 078 eur). Toto sa vzťahuje aj na situáciu SZČO, ktorá do 31. marca 2020 prípadne podala aj opravné DP za rok 2019.

Ak SZČO podala DP za rok 2019 do 31. marca 2020, a opravné DP za rok 2019 podala po 31. marci 2020, jej povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie sa tiež bude posudzovať k 1. júlu 2020 na základe príjmu vykázaného v DP za rok 2019. Na základe údajov vykázaných v poslednom opravnom DP za rok 2019 (podanom v období od 1. apríla 2020 do 2. novembra 2020) sa však povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie bude posudzovať znovu, a to k 1. februáru 2021.

B. SZČO, ktorá nepodala DP za rok 2019 do 31. marca 2020 a lehota na podanie DP za rok 2019 uplynie 2. novembra 2020:

Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie jej

a) vzniká od 1. februára 2021, ak jej príjem z podnikania za rok 2019 presiahol zákonom stanovenú hranicu (6 552 eur),

b) zaniká 30. januára 2021, ak jej príjem z podnikania za rok 2019 nepresiahol zákonom stanovenú hranicu (6 552 eur).

Som SZČO, ktorá má živnostenské oprávnenie od r. 2000 stále. Povinné sociálne poistenie mi vzniklo od 1. júla 2019 na základe príjmov z podnikania za rok 2018. DP za rok 2019 som podal po 31. marci 2020 a môj príjem z podnikania bol 10 000 eur. Ako to bude s mojim poistením a platením poistného po 30. júni 2020?

Takejto SZČO, ktorá je poistená od 1. júla 2019 a preto, že nepodala DP za rok 2019 do 31. marca 2020, poistenie bude pokračovať aj po 30. júni 2020 až do nového posúdenia poistenia k 1. februáru 2021. Zároveň do nového posúdenia trvá aj povinnosť platiť poistné na sociálne poistenie v sume, v akej SZČO platila poistné do 30. júna 2020.

V prípade, že v tomto prechodnom období (od 1. júla 2020 do 31. januára 2021) by SZČO zrušila živnostenské oprávnenie, poistenie jej zanikne dňom zrušenia oprávnenia a tým aj povinnosť platiť poistné.

Ale, ak SZČO následne v tomto prechodnom období začne opäť podnikáť (napr. na základe nového živnostenského oprávnenia), poistenie jej opäť vznikne a to na základe príjmov za rok 2018 a bude trvať až do nového posúdenia poistenia k 1. februáru 2021 na základe príjmov za rok 2019.

Ako sa SZČO dozvie, či a kedy jej vzniklo/zaniklo povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie?

Sociálna poisťovňa je naďalej povinná aj v tomto období písomne oznámiť SZČO vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, vymeriavací základ na platenie poistného, výšku poistného na nemocenské poistenie, výšku poistného na starobné poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, výšku poistného na invalidné poistenie a výšku poistného do rezervného fondu solidarity, dátum splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie a údaje týkajúce sa úhrady poistného a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, a to do 20 dní od vzniku povinného poistenia. Sociálna poisťovňa tiež oznamuje zánik povinného poistenia SZČO.

- **Dňa 21. mája 2020** nadobudol účinnosť zákon č. 125/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

V Čl. II sa novelizuje príloha č. 1 – položka 24 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Účelom navrhovanej právnej úpravy je precizovanie textu na jednoznačné vymedzenie podmienok vzniku infekčnej choroby z povolania, aby rôznou interpretáciou podmienok vzniku nedochádzalo k obmedzovaniu posudzovania choroby z povolania u niektorých profesií v rozpore s kritériami pre uznanie choroby z povolania.

Zmeny účinné od 25. apríla 2020

- **Dňa 25. apríla 2020** nadobudol účinnosť zákon č. 95/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

S cieľom zmiernenia ekonomických dopadov na odvádzateľov poistného v dôsledku krízovej situácie z dôvodu ochorenia COVID-19 bolo prijaté odpustenie povinnosti zaplatiť poistné na sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poistné“) za apríl 2020, prípadne za ďalšie obdobie, ktoré môže ustanoviť vláda Slovenskej republiky nariadením. Poistné, ktoré platí zamestnanec, a odvádzá ho jeho zamestnávateľ, je zamestnávateľ naďalej povinný odviešť v termínoch splatnosti poistného určených zákonom o sociálnom poistení.

Nová právna úprava umožňuje odpustenie povinnosti zaplatiť poisťné zamestnávateľom alebo SZČO, ktorí v mesiaci apríl 2020 najmenej na 15 dní uzatvorili prevádzky napr. na základe Opatrenia Úradu verejného zdravotníctva SR pri ohrození verejného zdravia č. OLP/2777/2020 z 29. marca 2020. Poisťného, ktoré platí zamestnanec, a odvádzajú ho zamestnávateľ, sa uvedené netýka. Zamestnávateľ je naďalej povinný odvieť ho v pôvodnom termíne splatnosti. Uzatvorenie prevádzky preukáže zamestnávateľ alebo SZČO Sociálnej poisťovni čestným vyhlásením, ktoré jej predloží najneskôr do ôsmeho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý je povinnosť zaplatiť poisťné odpustená.

V tejto súvislosti sa zároveň ustanovilo, že podmienka zaplataenia poisťného sa považuje v prípade odpustenia povinnosti zaplatiť poisťné za splnenú. Odpustenie povinnosti platiť poisťné tak nemá negatívny vplyv na vznik nároku na nemocenské a dôchodkové dávky.

Za obdobie, za ktoré nebudú povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie zaplatené, sa suma starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku a minimálneho dôchodku, z dôvodu účasti poistenca v II. pilieri, znižovať nebude, t. j. bude sa posudzovať ako by bol zúčastnený iba v I. pilieri.

Povinné príspevky do III. piliera za apríl 2020 sa niektorým zamestnávateľom odpúšťajú

Zamestnávateľ, ktorý v dôsledku krízovej situácie spôsobenej ochorením COVID-19 v mesiaci apríl 2020 najmenej na 15 dní musel uzatvoriť aspoň jednu prevádzku, je oslobodený od platenia príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie za mesiac apríl 2020, prípadne za ďalšie obdobie, ktoré môže ustanoviť vláda nariadením. Uvedené sa týka príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie, ktoré platí zamestnávateľ za zamestnanca vykonávajúceho prácu zaradenú na základe rozhodnutia orgánu štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva do tretej alebo štvrtej kategórie, alebo za zamestnanca, ktorý je tanečníkom, alebo hudobným umelcom hrajúcim na dychový nástroj, tzv. riziková práca.

Zmeny účinné od 10. apríla 2020

- **Dňa 10. apríla 2020** nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z.z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti.

Spôsob, ako sa určí pokles tržieb, ustanovila vláda Slovenskej republiky nariadením č. 76/2020 Z. z. o spôsobe určenia poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti z 9. apríla 2020 (ďalej len „nariadenie vlády SR č. 76/2020 Z. z.“). Zamestnávateľ alebo SZČO si vypočíta pokles tržieb v závislosti od toho, ktorá situácia sa na neho vzťahuje. Pokles tržieb o viac ako 40% oznámi Sociálnej poisťovni.

V prípade subjektu, ktorý účtuje v sústave podvojného účtovníctva sa pod pojmom tržby rozumie suma výnosov. V prípade subjektu, ktorý neúčtuje v sústave podvojného účtovníctva (účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva alebo vedie daňovú evidenciu, prípadne k príjmom si uplatňuje paušálne výdavky) sa pod pojmom tržby rozumie suma skutočných príjmov prijatých na účet alebo do pokladne.

Pokles tržieb zamestnávateľa a SZČO sa zisťuje za aktuálny mesiac a je zhodný s mesiacom, za ktorý sa odvádzajú poisťné.

Určenie poklesu tržieb

Ak zamestnávateľ alebo SZČO vykonávajú činnosť v aktuálnom mesiaci kalendárneho roka a vykonávali ju aj v rovnakom mesiaci predchádzajúceho kalendárneho roka, pokles tržieb sa posudzuje tak, že

- výška tržieb v aktuálnom mesiaci kalendárneho roka sa porovná s výškou tržieb za rovnaký mesiac predchádzajúceho kalendárneho roka, alebo
- výška tržieb v aktuálnom mesiaci kalendárneho roka sa porovná s výškou tržieb vypočítanou ako mesačný priemer za predchádzajúci kalendárny rok (priemer = tržby za predchádzajúci kalendárny rok : 12), ale to za predpokladu, že činnosť vykonávali po celý predchádzajúci kalendárny rok .

Uvedené znamená, že zamestnávateľ, resp. SZČO

- pri zisťovaní poklesu tržieb porovnáva tržbu napr. aktuálneho mesiaca roku 2020 s tržbou rovnakého mesiaca roku 2019 a následne vypočíta percento poklesu,
- ktorí podnikali celý predchádzajúci rok 2019, si môžu v roku 2020 zvoliť metódu určenia poklesu tržieb. Pri zisťovaní poklesu tržieb napr. za marec 2020, môžu zamestnávateľ, resp. SZČO porovnávať s tržbami za marec 2019 alebo s mesačným priemerom tržieb za rok 2019. Predpokladá sa, že možnosť porovnávať tržby za aktuálny mesiac roku 2020 s mesačným priemerom tržieb za rok 2019 bude vhodná pre zamestnávateľa, resp. SZČO, ktorí mali v jednotlivých mesiacoch roka 2019 nerovnomerné (kolísavé) príjmy, napríklad z dôvodu sezónnosti alebo mali tzv. silné a slabé mesiace, resp. tržby mali nepravidelne len v niektorých mesiacoch.

Príklad 1

Zamestnávateľ, právnická osoba, vznikol v roku 1991. Za marec 2019 dosiahol tržbu 40 000 eur. V marci 2020 dosiahol tržbu 5 000 eur. Pokles tržieb je 5 000 – 40 000, t.j. 35 000 eur

Pokles tržieb v percentách $(35\ 000 : 40\ 000) \times 100 = 87,5\%$.

Príklad 2

SZČO podnikala počas celého roku 2019, celková suma týchto tržieb za rok 2019 bola 12 000 eur. Mesačný priemer tržieb za rok 2019 bol 1 000 eur. V marci 2020 dosiahla tržbu 650 eur.

Pokles tržieb je $650 - 1\ 000$, t.j. 350 eur. Pokles tržieb v percentách $(350 : 1\ 000) \times 100 = 35\%$.

Zmeny účinné od 6. apríla 2020

- **Dňa 6. apríla 2020** nadobudol účinnosť zákon č. 68/2020 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Nová právna úprava umožňuje odklad platenia poisťného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ďalej len „poisťné“) zamestnávateľom a povinne nemocensky a povinne dôchodkovo poisteným samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO) za mesiac marec 2020 do 31. júla 2020, ktorým v dôsledku krízovej situácie spôsobenej vírusom COVID-19 poklesol čistý obrat alebo príjmy z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti (tržby) o 40 % a viac; spôsob určenia poklesu tržieb ustanovuje nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 76/2020 Z. z. (bližšie viď časť - Zmeny účinné od 10. apríla 2020). Možnosť odkladu odvodov sa týka poisťného, ktoré platí zamestnávateľ. Poisťné, ktoré zamestnanecovi zraža zamestnávateľ a má povinnosť ho zaňho aj odvieť, zamestnávateľ naďalej odvádzajú v pôvodnom termíne splatnosti. Tohto poisťného sa odklad platenia netýka. Ak zamestnávateľ alebo povinne poistená SZČO zaplatia toto poisťné v tzv. odloženom termíne splatnosti včas a v správnej výške, Sociálna poisťovňa im penále nepredpíše.

Upozornenie: Pre prihlasovacie, oznamovacie a vykazovacie povinnosti zamestnávateľa však naďalej platia pôvodné termíny a lehoty (ide napr. o prihlasovanie zamestnanca do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, o predkladanie výkazov poisťného a príspevkov).

Zároveň zákon splnomocnil vládu Slovenskej republiky, aby mohla nariadením ustanoviť ďalšie obdobie, na ktoré sa nebude vzťahovať pôvodná splatnosť poisťného, t. j. odložiť splatnosť poisťného aj za ďalšie obdobia.

Vplyv odkladu povinnosti platiť poisťné na nárok na nemocenské alebo dôchodkové dávky

Lehota na zaplataenie poisťného uplynie posledný deň kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom uplynul termín splatnosti na zaplataenie odloženého poisťného, súčasne však nie skôr ako na konci tretieho kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po skončení krízovej situácie, teda do 31. decembra 2023, keďže krízová situácia skončila 15. septembra 2023. Pokiaľ bude poisťné riadne zaplataené v tejto lehote, nebude mať odklad splatnosti žiadny vplyv na nárok na nemocenské alebo dôchodkové dávky.

Avšak ak poistné, ktorého splatnosť sa z dôvodu krízovej situácie odložila, nebude zaplatené vo vyššie uvedenej lehote, bude sa podmienka zaplata poistného považovať za nesplnenú.

Uvedené bude mať za následok, že ak vznikol nárok na nemocenskú alebo dôchodkovú dávku počas trvania odloženej splatnosti z dôvodu krízovej situácie, príjemca dávky (SZČO), ktorý nezaplatil poistné, bude musieť vrátiť priznanú dávku, resp. jej adekvátnu časť a to za obdobie, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak je vyššia ako 5 eur.

Uvedené sa vzťahuje aj na posudzovanie nároku na dôchodkovú dávku zamestnancov zamestnávateľov podľa § 7 ods. 2 (napr. likvidátori a správcovia konkurznej podstaty) a zamestnancov, ktorí sú štatutárnym orgánom zamestnávateľa a majú najmenej 50 % účasť na majetku zamestnávateľa alebo ktorí sú členom štatutárneho orgánu zamestnávateľa a majú najmenej 50 % účasť na majetku zamestnávateľa.

Na záver je potrebné upozorniť, že nezaplatenie poistného, ktorého splatnosť sa z dôvodu krízovej situácie odložila, môže mať priamy vplyv na vznik a trvanie ďalších nárokov na nemocenské a dôchodkové dávky a výšku dôchodkových dávok.

Pozn. Termín odloženej splatnosti poistného zaznamenal v dôsledku pretrvávajúcej krízovej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 ďalšie posuny. „Konečný“ termín odloženej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac možno nájsť v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 131/2020 Z.z. SLOV-LEX.

Zmeny účinné od 4. apríla 2020

- **Dňa 4. apríla 2020** nadobudol účinnosť zákon č. 66/2020 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňajú niektoré zákony.

Novou právnou úpravou sa predĺžilo podporné obdobie v nezamestnanosti o jeden mesiac poistencom, ktorí si do uplynutia pôvodného podporného obdobia v čase trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 (ďalej len „krízová situácia“) nedokázali nájsť prácu.

Vzhľadom na dynamicky sa meniacu situáciu a nepredvídateľný vývoj na trhu práce v dôsledku šírenia ochorenia COVID-19 sa zároveň splnomocnila vláda Slovenskej republiky v prípade potreby vydávať nariadenia vlády, ktorými by na obdobie krízovej situácie a obdobie dvoch mesiacov po jej skončení mohla dočasne upravovať podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti, podmienky výplaty dávky v nezamestnanosti, dĺžku podporného obdobia v nezamestnanosti a výšku dávky v nezamestnanosti.

Nárok na ošetrovné v čase trvania krízovej situácie sa rozšíril aj o nemocensky poistených rodičov (aj náhradných rodičov a osvojiteľov), ktorí počas krízovej situácie (od 12. marca 2020 do jej skončenia) zabezpečujú osobnú a celodennú starostlivosť o dieťa po skončení nároku na rodičovský príspevok resp. materské, ak ho rodič poberal do dovŕšenia tretieho roku veku dieťaťa.

V záujme reflektovania na požiadavku aplikačnej praxe v dôsledku vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19, keďže v tejto situácii je manipulácia s papierovými bankovkami a mincami z dôvodu zvýšenej možnosti šírenia vírusu COVID-19 mimoriadne nebezpečná aj pre zamestnancov pobočiek Sociálnej poisťovne, sa v čase trvania tejto krízovej situácie vylúčila možnosť platenia poistného a povinných príspevkov na starobného dôchodkovú sporenie v hotovosti v pokladniciach pobočiek Sociálnej poisťovne.

Ďalej sa zabezpečilo aj to, aby Sociálna poisťovňa v čase krízovej situácie v rámci povolenia splátok dlžných súm nezvyšovala dlžné sumy o úrok vo výške trojnásobku ročnej základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky platnej ku dňu povolenia splátok dlžných súm, resp. o ročnú úrokovú sadzbu 10 %.

Zmeny účinné od 27. marca 2020

- **Dňa 27. marca 2020** nadobudol účinnosť 63/2020 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Novou právnou úpravou sa upravili podmienky nároku na ošetrovné a nemocenské v čase trvania mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19 (ďalej len „krízová situácia“).

V prípadoch karanténneho opatrenia a izolácie nariadeného/nariadenej v súvislosti s šírením ochorenia COVID-19 sa ustanovil vznik nároku zamestnanca na nemocenské vyplácané Sociálnou poisťovňou už od 1. dňa dočasnej pracovnej neschopnosti (DPN). Zároveň sa ustanovilo, aby v čase krízovej situácie bola v prípadoch, v ktorých je poistencovi nariadená karanténa alebo izolácia výška nemocenského 55 % denného vymeriavacieho základu už od prvého dňa DPN.

Nastalo sa upraviť okruh poistencov, ktorí budú mať nárok na ošetrovné. Na ošetrovné tak majú nárok osoby, ktoré sa budú v prípadoch, kedy je dieťaťu nariadené karanténne opatrenie a izolácia, v prípadoch uzatvorenia zariadenia, ktoré dieťa navštevuje, respektíve v prípadoch, kedy osoba, ktorá sa o dieťa stará, nemôže z objektívnych dôvodov zabezpečovať túto starostlivosť, starať o dieťa mladšie ako 11 rokov, resp. 18 rokov v prípade, ak ide o dieťa s dlhodobým nepriaznivým zdravotným stavom.

Ďalej sa ustanovilo, aby v čase krízovej situácie nárok na ošetrovné vznikol aj poistencom, ktorí osobne a celodenne ošetrojú dieťa do dovŕšenia šestnásteho roku veku, ktorého zdravotný stav podľa potvrdenia príslušného lekára nevyhnutne vyžaduje ošetrovanie inou fyzickou osobou a poistencom, ktorí sa starajú o príbuzného v priamom rade, súrodenca, manžela, manželku alebo rodiča manžela alebo manželky, ak zariadenie sociálnych služieb, v ktorom sa takejto osobe poskytuje sociálna služba ambulantnou formou alebo pobytovou formou, bolo rozhodnutím príslušných orgánov uzavreté alebo v ňom bolo nariadené karanténne opatrenie podľa osobitného predpisu.

Ustanovilo sa že, ošetrovné sa môže poberať počas celej doby trvania krízovej situácie za predpokladu, že trvá niektorá z vyššie uvedených situácií, ktoré podmieňujú nárok na ošetrovné. Zároveň sa ustanovilo, že poistenci sa pri ošetrovaní/starostlivosti a teda aj poberaní ošetrovného v čase krízovej situácie môžu striedať.

V súvislosti s predĺžením doby nároku na ošetrovné sa zabezpečilo, aby sa zamestnancovi, povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnéj osobe počas ošetrovania/starostlivosti o dieťa neprerušovalo poistenie štandardne podľa § 26 zákona o sociálnom poistení od 11. dňa potreby ošetrovania/starostlivosti a aby zamestnanec, povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená SZČO, dobrovoľne nemocensky poistená osoba, dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba a dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti bola počas celej doby ošetrovania/starostlivosti o dieťa oslobodená od platenia poistného. Ide o ošetrovanie/starostlivosť z dôvodu ktorého si uplatňujú tzv. pandemické ošetrovné.

Nová právna úprava, v súvislosti s oslobodením od povinnosti platiť poistné a tzv. neprerušenie povinného poistenia zamestnanca a povinne poistenej SZČO, sa vzťahuje aj na obdobie pred účinnosťou tohto zákona, ak osobné a celodenné ošetrovanie alebo starostlivosť, ktoré vznikli pred účinnosťou tohto zákona za krízovej situácie a trvajú aj po nadobudnutí jeho účinnosti.

Zmeny od 1. marca 2024

Predĺženie dočasnej výnimky z platenia poistného na sociálne poistenie pre zákonom ustanovený okruh zamestnávateľov v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore

Od 1. marca 2024 je účinné dočasné opatrenie, ktorým sa predlžuje obdobie uplatňovania tzv. odvodovej úľavy z platenia poistného na sociálne poistenie pre zákonom stanovený okruh zamestnávateľov v poľnohospodárskej prvovýrobe (napr. chov dobytka, oviec a kôz, ošípaných a hydiny) a v oblasti spracovania a odbytu poľnohospodárskych výrobkov (napr. spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových produktov, spracovanie a konzervovanie ovocia a zeleniny, výroba mliečnych výrobkov, výroba pečiva a múčnych výrobkov, výroba cukru, výroba nealkoholických nápojov). Zároveň, s cieľom podporiť aj pestovateľov hrozna, zeleniny a ovocia, ale aj producentov

sladkovodných rýb a chovateľov hospodárskych zvierat s rastlinnou výrobou sa odvodová úľava rozšíriala aj o týchto zamestnávateľov. Odvodová úľava sa uplatňuje za obdobie od 1. marca 2024 do 30. júna 2024 a vzťahuje sa na zamestnávateľa v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore, ktorý svoju hlavnú ekonomickú činnosť vykonáva vo vybraných triedach divízií SK NACE Rev.2 určenú zákonom č. 28/2024 Z. z., ktorým je novelizovaný zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Hlavná ekonomická činnosť je ekonomická činnosť zapísaná v rozhodujúcom období Štatistickým úradom Slovenskej republiky v registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci, ktorý je referenčným registrom. Taký zamestnávateľ, za kalendárne mesiace marec, apríl, máj a jún 2024, nemá povinnosť zaplatiť poistné na nemocenské poistenie, na starobné poistenie, na invalidné poistenie, na poistenie v nezamestnanosti, na financovanie podpory v čase skrátenej práce a poistné do rezervného fondu solidarity z vymeriavacieho základu za príslušný kalendárny mesiac, maximálne zo sumy nepresahujúcej minimálnu mzdu platnú v roku 2024 (750 eur) za každého zamestnanca. Odvodová úľava poskytovaná Sociálnou poisťovňou je štátnou pomocou.

Zamestnávateľ je naďalej aj za toto obdobie povinný platiť poistné na úrazové poistenie a poistné na garančné poistenie a odvádzať poistné na sociálne poistenie, ktoré platí zamestnanec.

Ak ide o zamestnávateľa, ktorého zamestnanec si uplatnil odvodovú odpočítateľnú položku (200 eur), poistné na starobné poistenie, na invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity za kalendárny mesiac neplatí z rozdielu 750 eur a odvodovej odpočítateľnej položky, t. j. z 550 eur. V konečnom dôsledku zamestnávateľ nebude platiť uvedené poistné spolu z oboch odvodových úľav z vymeriavacieho základu mesačne v sume 750 eur.

Ak ide o zamestnávateľa, ktorý zamestnáva zamestnanca na základe dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce, pri ktorej sa uplatňuje odvodová odpočítateľná položka pri sezónnej práci (652 eur v roku 2024), poistné na starobné poistenie a na poistenie v nezamestnanosti za kalendárny mesiac neplatí z rozdielu 750 eur a odvodovej odpočítateľnej položky pri sezónnej práci, t. j. z 98 eur. V konečnom dôsledku zamestnávateľ nebude platiť uvedené poistné spolu z oboch odvodových úľav zo sumy 750 eur a poistné na nemocenské poistenie, na invalidné poistenie a do rezervného fondu solidarity nebude platiť z vymeriavacieho základu mesačne v sume 750 eur.

Skutočnosť, že zamestnávateľ neplatil poistné na nemocenské poistenie, na starobné poistenie, na invalidné poistenie, na poistenie v nezamestnanosti, na financovanie podpory v čase skrátenej práce a poistné do rezervného fondu solidarity, resp. platil toto poistné v nižšej sume z dôvodu uplatnenia odpustenia odvodov, sumu dávky sociálneho poistenia zamestnanca negatívne neovplyvní.

Zmeny od 1. januára 2024

Zmena sadzieb poistného na starobné poistenie pre sporiteľov v súvislosti so zmenou sadzby povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie

V súvislosti so znížením sadzby povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie od 1. januára 2024, t. j. v roku 2024 a v nasledujúcich rokoch na 4 % z vymeriavacieho základu, sa od tohto dátumu súčasne zvyšuje sadzba poistného na starobné poistenie pre sporiteľov nasledovne.

V roku 2024 a v nasledujúcich rokoch je sadzba poistného na starobné poistenie pre

- zamestnávateľa za zamestnanca, ktorý je sporiteľ a nevypláca sa mu starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok podľa zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 43/2004“) **10 % z vymeriavacieho základu,**
- povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá je sporiteľ a nevypláca sa jej starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok podľa zákona č. 43/2004 Z. z., dobrovoľne dôchodkovo poistenú osobu, ktorá je sporiteľ a nevypláca sa jej starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok podľa zákona č. 43/2004 Z. z., štát za fyzické osoby, ktoré sú tzv. poistencami štátu, sú sporiteľia a nevypláca sa im starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok podľa zákona č. 43/2004 Z. z. a Sociálnu poisťovňu za poberateľa úrazovej renty, ktorí do 31. júla 2006 nedovŕšili dôchodkový vek alebo im nebol priznaný predčasný starobný dôchodok a ktorí sú sporiteľia a nevypláca sa im starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok podľa zákona č. 43/2004 z. z. **14 % z vymeriavacieho základu.**

Zmeny vo vylúčení povinnosti platiť poistné

S účinnosťou od 1. novembra 2022 bola schválená novela Zákonníka práce, ktorej cieľom, vychádzajúc zo smernice (EÚ) 2019/1158, bolo doplniť a spresniť ustanovenia, ktoré sa týkajú rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom rodičov a osôb s opatrovateľskými povinnosťami, napr. inštitút tzv. otcovskej dovolenky. Zároveň bola schválená novela zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov podľa ktorej, v záujme transpozície záväzkov vyplývajúcich zo smernice EÚ 2019/1158, konkrétne v súvislosti s právom pracovníka na príspevok pri čerpaní otcovskej/rodičovskej dovolenky, otcovi dieťaťa vzniká nárok na materské v rozsahu dvoch týždňov (14 kalendárnych dní) v období šiestich týždňov od narodenia dieťaťa. Prekážkou tohto nároku nie je poberanie materského alebo rodičovského príspevku matkou dieťaťa. Vzhľadom na to, že obdobie poberania materského iným poistencom (otcom) je v podmienkach Slovenskej republiky v porovnaní s inými krajinami Európskej únie nastavené nadštandardne, tak celkové obdobie poberania materského (napr. 28 týždňov) sa rozdeľuje na dve obdobia poberania materského (napr. 2 týždne a 26 týždňov), t. j. v období otcovskej a rodičovskej dovolenky. V tejto súvislosti sa od 1. januára 2024 spresňuje úprava vylúčenia povinnosti platiť poistné pre zamestnanca alebo povinne poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu. Ak zamestnanec alebo povinne poistená samostatne zárobkovo činná osoba vznikne nárok na výplatu materského, obdobie vylúčenia povinnosti platiť poistné bude totožné s obdobím trvania nároku na výplatu materského.

Vylúčenie povinnosti platiť poistné sa uplatní aj na prípady, ak ku vzniku nároku na materské nedošlo z dôvodu, že nebola splnená podmienka nemocenského poistenia najmenej 270 dní v posledných dvoch rokoch pred pôrodom v prípade poistenkyne, alebo pred dňom, od ktorého žiada o priznanie materského v prípade iného poistenca (napr. otca). Ostatné podmienky nároku na materské však musia byť splnené. Týka sa to napr. podmienky starostlivosti o dieťa, podmienky absencie príjmu za vykonanú prácu u zamestnanca. Uvedené sa primerane vzťahuje aj na povinne poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu, pri ktorej sa okrem starostlivosti o dieťa skúma aj podmienka zaplateného poistného.

V zmysle uvedeného bude mať vylúčenú povinnosť platiť poistné aj taký zamestnanec a povinne poistená samostatne zárobkovo činná osoba, ktorým nárok na materské nevznikne z dôvodu, že nespĺnili podmienku nemocenského poistenia najmenej 270 dní. V takomto prípade bude vylúčenie povinnosti platiť poistné trvať rovnaké obdobie a za rovnakých podmienok, ako by inak trval nárok na materské.

Prerušenie povinného poistenia zamestnanca a povinne poistenej samostatne zárobkovo činnéj osoby

V nadväznosti na spresňujúcu úpravu vylúčenia povinnosti platiť poistné na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie a poistenie v nezamestnanosti zamestnancom alebo samostatne zárobkovo činnou osobou v súvislosti s tehotenstvom, pôrodom, starostlivosťou o dieťa a nárokom na materské od 1. januára 2024 je upravené aj prerušenie ich povinného poistenia. Prerušenie poistenia zamestnanca nastane v období čerpania rodičovskej dovolenky v prípade zamestnanca a v prípade samostatne zárobkovo činnéj osoby v období, v ktorom má nárok na rodičovský príspevok, ak v tomto období podľa vlastného vyhlásenia nevykonáva činnosť povinne poistenej samostatne zárobkovo činnéj osoby. Z tohto pravidla je ustanovená výnimka, na základe ktorej sa poistenie zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnéj osoby nepreruší v období, v ktorom im trvá nárok na výplatu materského alebo nárok na materské nevznikol (z dôvodu nesplnenia podmienky získania najmenej 270 dní nemocenského poistenia). Keďže obdobia uvedené v predchádzajúcej vete sú obdobím vylúčenia povinnosti platiť poistné, nie je dôvod na prerušenie poistenia.

Blížšia identifikácia fyzických osôb a právnických osôb v zozname dlžníkov Sociálnej poisťovne

Sociálna poisťovňa od 1. januára 2024 zverejní v zozname fyzických osôb a právnických osôb, voči ktorým eviduje pohľadávky, aj identifikačné číslo organizácie. Tým sa zabezpečuje nielen jednoznačná identifikácia dlžníka, ale aj jednoduchšie vyhľadávanie v predmetnom zozname. Analogicky sa rozširuje identifikácia dlžníka aj v ustanoveniach o konaní vo veciach vymáhania pohľadávok v sociálnom poistení.

Štúdium sa započíta do obdobia nemocenského poistenia na dávku materské

Do obdobia 270 dní nemocenského poistenia sa poistenkyňa na nárok na materské započíta aj obdobie štúdia na strednej alebo vysokej škole, ktoré sa považuje za sústavnú prípravu na povolanie, ak poistenkyňa týmto štúdiom získala príslušný stupeň vzdelania. Zároveň stále platí, že základnou podmienkou nároku na materské je existencia nemocenského poistenia alebo plynutie ochranného lehoty v deň vzniku dôvodu na poskytnutie materského.

Valorizácia dôchodkových dávok a úrazových dávok

Od 1. januára 2024 sa dôchodkové dávky budú okrem pravidelného ročného zvyšovania v januári zvyšovať aj skôr, a to v zásade vždy vtedy, ak miera inflácie za domácnosti dôchodcov za obdobie, ktoré začína kalendárnym mesiacom, v ktorom boli dôchodky naposledy zvyšované, presiahne päť percent. Štatistickému úradu Slovenskej republiky (ďalej len „ŠÚ SR“) sa ukladá povinnosť ihneď oznámiť Sociálnej poisťovni percento inflácie za domácnosti dôchodcov, ak zistí, že kumulatívna miera inflácie za príslušné obdobie presiahla päť percent. Následne Sociálna poisťovňa zrealizuje mimoriadne zvýšenie dôchodkových dávok v treťom kalendárnom mesiaci po oznámení ŠÚ SR.

Pre rok 2024 sa zároveň ustanovilo, že v prípade, ak bude miera inflácie za prvý polrok roka 2023 vyššia ako za prvých deväť kalendárných mesiacov roka 2023, v januári 2024 sa budú zvyšovať dôchodky na základe rastu inflácie zistenej za prvý polrok roka 2023. Zároveň z dôvodu uplatnenia tzv. mimoriadnej valorizácie dôchodkových dávok v roku 2023, bude pri určovaní percenta zvyšovania dôchodkových dávok v následnej januárovej valorizácii v roku 2024 zohľadnené príslušné percento mimoriadneho zvýšenia dôchodkových dávok. Percento zvyšovania dôchodkových dávok v januári 2024 sa určí podľa vzorca na určenie percenta zvýšenia dôchodkovej dávky v prípade uplatnenia mimoriadnej valorizácie v predchádzajúcom roku, ktorý je uvedený v Prílohe č. 4a k zákonu č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Rovnako ako dôchodkové dávky sa budú od januára 2024 zvyšovať aj úrazové dávky, v závislosti od miery inflácie a taktiež sa bude rovnako pri zvyšovaní úrazových dávok uplatňovať aj mimoriadna valorizácia.

Príklad výpočtu valorizácie dôchodkových dávok

Elektronický účet poistenca

Sociálna poisťovňa bude od 1. januára 2024 viesť elektronický účet poistenca (ďalej len „EUP“), ktorý nahradí individuálny účet poistenca. Poistenc si na základe žiadosti môže raz ročne požiadať o výpis z EUP. Výpis z EUP poskytne Sociálna poisťovňa poistencovi najneskôr do 60 dní od dátumu doručenia žiadosti o jeho vyhotovenie.

Dôchodková prognóza (oranžová obálka)

Od 1. januára 2024 sa z dôvodu zabezpečenia lepšej informovanosti a zrozumiteľnosti informácií o budúcich dôchodkových nárokoch z dôchodkového poistenia (I. pilier) a starobného dôchodkového sporenia (II. pilier) zavádza povinnosť pre Sociálnu poisťovňu zaslať dôchodkovú prognózu poistencom prvýkrát v roku 2026. Dôchodkovú prognózu bude Sociálna poisťovňa zasielať do 31. mája kalendárneho roka, pričom údaje v nej uvedené budú vychádzať zo stavu k 31. decembru predchádzajúceho kalendárneho roka. Pravidelnosť zasielania dôchodkovej prognózy bude závisieť od veku poistenca.

Zároveň sa Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky založila povinnosť vydať všeobecne záväzný právny predpis, s cieľom ustanoviť vzor dôchodkovej prognózy a podrobnosti o jej obsahu.

Zmeny od 1. októbra 2023

Zvýšenie sumy minimálneho dôchodku

S účinnosťou od 1. októbra 2023 sa zvyšuje suma minimálneho dôchodku z doterajších 136 % na 145 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, z dôvodu, aby sa poberateľ minimálneho dôchodku po zvýšení súm pomoci v hmotnej núdzi nedostal do systému pomoci v hmotnej núdzi. Súčasne sa z uvedeného dôvodu navrhuje zvýšiť aj percentá za ďalšie získané (kvalifikované) roky dôchodkového poistenia. Konkrétne sa zvyšuje percento zvýšenia za roky od 31. do 39. roku dôchodkového poistenia, a to zo súčasných 2 % na 2,5 % a za roky od 60. roku dôchodkového poistenia zo 7 % na 7,5 %.

Porovnanie súm minimálneho dôchodku

Zmeny od 1. augusta 2023

Aktualizácia Prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení

Cieľom aktualizácie Prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení, ktorá stanovuje percentuálnu mieru poklesu zárobkovej činnosti podľa druhu zdravotného postihnutia orgánov a systémov (ďalej len „príloha č. 4“) bolo vykonať také úpravy, aby posúdenie jednotlivých ochorení na účely invalidity zodpovedalo najnovším medicínskym poznatkom a určená percentuálna miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť zodpovedala závažnosti funkčného postihnutia toho ktorého orgánu. Z dôvodu rozsiahlej aktualizácie prílohy č. 4 sa ustanovila primeraná lehota (dva roky), v ktorej Sociálna poisťovňa v rámci kontrolných prehliadok, alebo ex offo (termín posúdenia trvania invalidity určí Sociálna poisťovňa) preskúma invaliditu u dotknutých poistencov. Vzhľadom na veľký počet poberateľov invalidných dôchodkov, ktorým bude potrebné preskúmať invaliditu, sa ustanovilo predĺženie lehoty na rozhodnutie na 90 dní.

Súčasne sa zaviedla ochrana získaných nárokov poberateľa invalidného dôchodku, ktorá zaručuje, že aktuálny nárok na invalidný dôchodok sa zachová aj vtedy, ak sa po preskúmaní trvania invalidity zistí, že zdravotný stav podľa novelizovanej právnej úpravy už nespĺňa definíciu invalidity. Aktualizovaná príloha č. 4 nadobudne účinnosť od 1. augusta 2023.

Dočasná výnimka z platenia poistného na sociálne poistenie pre zákonom ustanovený okruh zamestnávateľov v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore

Od 1. augusta 2023 je účinné dočasné opatrenie pre zamestnávateľa v poľnohospodárskom a potravinárskom sektore, ktorý svoju hlavnú ekonomickú činnosť vykonáva vo vybraných triedach divízií SK NACE Rev.2 určenú zákonom č. 274/2023 Z. z., ktorým je novelizovaný zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Hlavná ekonomická činnosť je ekonomická činnosť zapísaná v rozhodujúcom období Štatistickým úradom Slovenskej republiky v registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci, ktorý je referenčným registrom. Taký zamestnávateľ, za obdobie od 1. augusta 2023 do 31. januára 2024, nemá povinnosť zaplatiť poistné na nemocenské poistenie, na starobné poistenie, na invalidné poistenie, na poistenie v nezamestnanosti, na financovanie podpory v čase skrátenej práce a poistné do rezervného fondu solidarity z jeho vymeriavacieho základu za príslušný kalendárny mesiac, maximálne zo sumy nepresahujúcej minimálnu mzdu platnú v roku 2023 (700 eur) za každého zamestnanca; táto suma sa z dôvodu zjednodušenia aplikácie použije aj za január 2024. Zamestnávateľ nebude platiť uvedené poistné za všetkých svojich zamestnancov, teda aj za tých, ktorí vykonávajú činnosť v inej oblasti ako je hlavná ekonomická činnosť zamestnávateľa. Podľa doterajších informácií je opatrenie štátnou pomocou, a jej poskytovateľom bude Sociálna poisťovňa.

Zamestnávateľ je naďalej aj za toto obdobie povinný platiť poistné na úrazové poistenie a poistné na garančné poistenie a odvádzať poistné na sociálne poistenie, ktoré platí zamestnanec.

Ak pôjde o zamestnávateľa, ktorého zamestnanec si uplatnil odvodovú odpočítateľnú položku (200 eur), tak poistné na starobné poistenie, na invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity za kalendárny mesiac neplatí z rozdielu 700 eur a odvodovej odpočítateľnej položky, t. j. z 500 eur. V konečnom dôsledku zamestnávateľ nebude platiť uvedené poistné spolu z oboch odvodových úľav z vymeriavacieho základu mesačne v sume 700 eur.

Ak pôjde o zamestnávateľa, ktorý zamestnáva zamestnanca na základe dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce, pri ktorej sa uplatňuje odvodová odpočítateľná

položka pri sezónnej práci (605,50 eur v roku 2023), tak poistné na starobné poistenie a na poistenie v nezamestnanosti za kalendárny mesiac neplatí z rozdielu 700 eur a odvodovej odpočítateľnej položky pri sezónnej práci, t. j. z 94,50 eur. V konečnom dôsledku zamestnávateľ nebude platiť uvedené poistné spolu z oboch odvodových úľav zo sumy 700 eur a poistné na nemocenské poistenie, na invalidné poistenie a do rezervného fondu solidarity nebude platiť z vymeriavacieho základu mesačne v sume 700 eur.

Skutočnosť, že zamestnávateľ neplatil poistné na nemocenské poistenie, na starobné poistenie, na invalidné poistenie, na poistenie v nezamestnanosti, na financovanie podpory v čase skrátenej práce a poistné do rezervného fondu solidarity, resp. platil toto poistné v nižšej sume z dôvodu uplatnenia odpustenia odvodov, sumu dávky sociálneho poistenia zamestnanca negatívne neovplyvní.

Spresnenie miestnej príslušnosti pobočky v konaní vo veciach sociálneho poistenia

Jedným z kritérií určenia miestnej príslušnosti pobočky Sociálnej poisťovne na konanie v sociálnom poistení a vo veciach starobného dôchodkového sporenia, je trvalý pobyt poistenca. Uvedené konanie sa môže týkať aj cudzinca, ktorý môže v Slovenskej republike podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov získať aj inú formu pobytu ako je trvalý pobyt. Preto sa precizuje určenie miestnej príslušnosti, ktoré je naviazané na jeho pobyt získaný v Slovenskej republike podľa tohto zákona.

Spresnenie kontrolovaného obdobia na účely predpisovania penále

Od 1. augusta 2023 je spresnené, čo je kontrolované obdobie pri predpisovaní penále. Legislatívne je ustanovené, že kontrolované obdobie pri predpisovaní penále je obdobie určené Sociálnou poisťovňou.

Zmeny od 1. júla 2023

Mimoriadna valorizácia dôchodkových dávok

Vzhľadom na neustále vysoký rast spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov a trend vývoja inflácie došlo v roku 2023 k mimoriadnej valorizácii dôchodkových dávok k 1. júlu 2023 z dôvodu, že kumulatívny medzimesačný rast spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov za mesiace júl 2022 až marec 2023 presiahol 5 %. To znamená, že v prípade všetkých dôchodcov, ktorým sa k 1. júlu 2023 vyplácala dôchodková dávka alebo sa začala vyplácať do 31. decembra 2023, sa suma ich dôchodku zvýši k 1. júlu 2023 alebo odo dňa priznania o **10,6 %**. V prípade priemerného sólu starobného dôchodku to znamená zvýšenie z 578,7 eura na 640,1 eura, t. j. o 61,4 eura.

Rovnako ako dôchodkové dávky sa budú zvyšovať aj vybrané úrazové dávky, v závislosti od miery inflácie za vyššie sledované obdobie. To znamená, že poberateľom úrazovej renty, pozostalostnej úrazovej renty, jednorazového odškodnenia, náhrady nákladov spojených s liečením a náhrady nákladov spojených s pohrebom sa k 1. júlu 2023 zvýšili sumy uvedených úrazových dávok k 1. júlu 2023 alebo odo dňa priznania o 10, 1%.

Príklad výpočtu valorizácie dôchodkových dávok.

„Rozmrazenie“ minimálneho dôchodku a jeho naviazanie na sumu životného minima

Vzhľadom na meniace sa sociálno-ekonomické prostredie, najmä nárast inflácie a súvisiaci rast sumy životného minima bola schválená právna úprava, na základe ktorej sa od 1. júla 2023 „rozmrazia“ minimálne dôchodky a zároveň sa aj opätovne naviaže úvodná suma minimálneho dôchodku na 136 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu. Opätovné naviazanie sumy minimálneho dôchodku na výšku životného minima zabezpečí, aby sa poberateľ dôchodku ako jednotlivec nedostal do systému pomoci v hmotnej núdzi.

Porovnanie súm minimálneho dôchodku.

Rozšírenie obsahu údajov zverejňovaných v zozname dlžníkov Sociálnej poisťovne a nová povinnosť pre zamestnávateľa

Od 1. júla 2023 Sociálna poisťovňa zverejňuje v tzv. zozname dlžníkov nielen fyzické osoby a právnické osoby, voči ktorým eviduje pohľadávky, ale aj fyzické osoby a právnické osoby, ktoré si nespĺnili povinnosti vyplývajúce zo zákona o sociálnom poistení. V prípade tzv. zahraničnej samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú sa vzťahuje zákon o sociálnom poistení ide o povinnosť oznámiť príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne skutočnosti rozhodujúce na posúdenie vzniku a zániku jej povinného sociálneho poistenia a určenie správnej výšky poistného; v prípade zamestnávateľa ide o povinnosť predkladať pobočke výkaz poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie.

Obsah zverejňovaných údajov sa rozširuje o obdobie, za ktoré tzv. zahraničná samostatne zárobkovo činnná osoba alebo zamestnávateľ nespĺnili uvedené povinnosti.

V tejto súvislosti sa zavádza aj **nová povinnosť pre zamestnávateľa**, oznámiť zamestnancovi svoje zverejnenie v zozname fyzických a právnických osôb, ktoré si nespĺnili povinnosť predložiť výkaz poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie. Oznámenie musí urobiť písomne alebo formou e-mailu prípadne SMS a zaslať ho zamestnancovi do 14 dní od samotného zverejnenia.

Zmeny od 1. februára 2023

Generálny pardon v sociálnom poistení

Od 1. februára 2023 je účinná právna úprava ďalšieho odpustenia povinnosti zaplatiť penále, tzv. generálny pardon. Vychádza sa tým v ústrety fyzickým osobám a právnickým osobám, ktoré nespĺnili povinnosť odvádzať poistné včas a v správnej sume za obdobie pred 1. júlom 2022. Sociálna poisťovňa za podmienky, že dlžné poistné bude najneskôr do 31. augusta 2023 zaplatené, nepredpíše penále alebo odpustí povinnosť zaplatiť už predpísané, ale ešte nezaplatené penále, ktoré by z titulu omeškanej platby poistného alebo platby poistného v nesprávnej sume inak muselo byť predpísané a zaplatené. Právna úprava má všeobecný charakter, to znamená, že jej účelom je, aby sa vzťahovala na penále viažuce sa na všetky dlžné sumy poistného, ktoré neboli zaplatené od roku 1993, vrátane penále, ktoré mohlo byť odpustené napr. podľa predchádzajúcich generálnych pardonov. Podmienkou na odpustenie povinnosti zaplatiť penále je zaplatenie všetkých dlžných súm poistného splatných do 31. januára 2023 za celé obdobie poistenia pred 1. júlom 2022 bez ohľadu na deň zaplatenia týchto dlžných súm, najneskôr však do 31. augusta 2023 (vrátane) – čo v praxi znamená, že dlžné sumy poistného mohli byť zaplatené aj pred dňom nadobudnutia účinnosti zákona, t. j. pred 1. februárom 2023. Splatnosť do 31. januára 2023, čo je deň, ktorý predchádza dňu účinnosti návrhu zákona, je z dôvodu čo najširšieho možného uplatnenia generálneho pardonu. Teda aj v prípadoch, za ktoré samostatne zárobkovo činnná osoba a zamestnávateľ majú odloženú povinnosť zaplatiť poistné za niektoré mesiace v dôsledku krízovej situácie z dôvodu ochorenia COVID-19. Ak odvádzateľ poistného (zamestnávateľ a tzv. zahraničná samostatne zárobkovo činnná osoba, na ktorú sa vzťahuje zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov) za posudzované obdobie nepredložil podklady na zistenie správnej sumy poistného za obdobie do 30. júna 2022, hľadá sa na neho tak, ako by mal za toto obdobie nezaplatené poistné. V prípade zamestnávateľa je takýmto podkladom výkaz poistného a príspevkov; v prípade tzv. zahraničnej samostatne zárobkovo činnnej osoby ide o poskytnutie dokladov na posúdenie vzniku a zániku jej povinného sociálneho poistenia a určenie správnej výšky poistného.

Zmeny od 1. januára 2023

Odvodová odpočítateľná položka a zníženie administratívnej záťaže zamestnanca (dohodára - študenta alebo dôchodcu) a jeho zamestnávateľa

- Od 1. januára 2023 sa odvodová úľava pre zamestnancov - dohodárov (študentov a dôchodcov) spočívajúca v neplatení poistného na dôchodkové poistenie transformuje na odvodovú odpočítateľnú položku (OOP). Dôvodom je jej jednoduchšia aplikácia v praxi a eliminácia nedostatkov komunikácie medzi takýmto dohodárom a zamestnávateľom. Ide o prípady, keď si študent alebo dôchodca v rovnakom čase uplatnili odvodovú úľavu na dve a viac dohôd (v prípade študentov ide o dohodu o brigádnickej práci študentov a v prípade dôchodcov o dohodu o pracovnej činnosti alebo dohodu o vykonaní práce). Týmto spôsobili, že zamestnávateľ, u ktorého si uplatnili odvodovú úľavu ako u druhého, nesprávne v nižšej sume platil a odvádzal za nich poistné, dôsledkom čoho bol zamestnávateľ povinný toto poistné doplatiť a Sociálna poisťovňa mu bola povinná predpísať penále.

OOP sa uplatňuje priebežne, vždy len na jednu dohodu a v rovnakej sume, ako sa do 31. decembra 2022 uplatňuje odvodová úľava z platenia poistného na dôchodkové poistenie, t. j. v sume najviac 200 eur mesačne. Ak príjem z dohody s OOP bude nižší ako 200 eur, suma OOP v tomto mesiaci sa bude rovnáť sume dosiahnutého príjmu. Ak si zamestnanec (dohodár - študent alebo dôchodca) OOP uplatní, táto sa bude vzťahovať aj na jeho zamestnávateľa - znamená to, že dohodár s OOP s príjmom do 200 eur mesačne a jeho zamestnávateľ nebudú platiť poistné na starobné poistenie a poistné na invalidné poistenie, zamestnávateľ nebude platiť ani poistné do rezervného fondu solidarity a v prípade, ak je zamestnanec aj sporiteľom v II. pilieri, ani povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie. V prípade, ak je príjem dohodára s OOP vyšší ako 200 eur za kalendárny mesiac, OOP sa prejaví vo forme zníženia vymeriavacieho základu zamestnanca a aj jeho zamestnávateľa v sume o 200 eur. Poistné bude platené len z rozdielu medzi dosiahnutým príjmom a OOP.

Keďže dohodár (študent alebo dôchodca) s uplatnenou OOP je dôchodkovo poistený počas celého trvania dohody, je to podstatné zníženie administratívnej záťaže pre zamestnávateľa. Povinnosť zamestnávateľa podať prihlášku a odhlášku pri každom vzniku/zániku dôchodkového poistenia dohodára s odvodovou úľavou z dôvodu prekročenia hranice príjmu 200 eur (do 31. decembra 2022) počas trvania tej istej dohody, sa od 1. januára 2023 nahrádza oveľa jednoduchšou povinnosťou tak, že zamestnávateľ podá jednu prihlášku pri vzniku dohody a jednu odhlášku pri zániku dohody.

OOP sa uplatní odo dňa vzniku právneho vzťahu, ak dohodár oznámi zamestnávateľovi uplatnenie OOP najneskôr v deň vzniku právneho vzťahu (dohody), inak od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom dohodár oznámi zamestnávateľovi uplatnenie OOP. Dohodár s OOP môže zmeniť uplatňovanie OOP na inú dohodu, ale najskôr od prvého dňa kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po kalendárnom mesiaci, v ktorom bolo ukončené uplatňovanie OOP pri konkrétnej dohode. Zamestnávateľia budú od 1. januára 2023 povinní túto skutočnosť oznámiť Sociálnej poisťovni najneskôr v prvý pracovný deň bezprostredne nasledujúci po dni, v ktorom zamestnanec oznámil začiatok alebo skončenie uplatňovania OOP.

- **Študent a dôchodca s uplatňovanou OOP – nová úprava postavenia zamestnanca v sociálnom poistení a vzniku povinného dôchodkového poistenia takého zamestnanca**

Študent a dôchodca s uplatňovanou OOP nadobúdajú na účely dôchodkového poistenia postavenie zamestnanca už od vzniku právneho vzťahu založeného dohodou o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a od toho okamihu im vzniká povinné dôchodkové poistenie zamestnanca (do 31. decembra 2022 im povinné dôchodkové poistenie vznikalo a zanikalo na mesačnej báze v závislosti od dosahovaného príjmu, resp. hranice 200 eur). Uvedené znamená, že aj na zamestnanca – dohodára s uplatňovanou OOP sa bude vzťahovať všeobecný systém vzniku a zániku povinného dôchodkového poistenia zamestnanca.

- **Rozšírenie povinností Sociálnej poisťovne súvisiacich s uplatňovanou OOP**

Od 1. januára 2023 je súčasťou registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia osobitne aj údaj o uplatňovaní OOP. Na základe tejto evidencie bude Sociálna poisťovňa sprístupňovať zamestnávateľovi informáciu o nemožnosti uplatnenia OOP, ak je už uplatnená v rovnakom čase pri inej dohode o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (prednosť má prihláška podaná do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia ako prvá v porovnaní s inými prihláškami podanými na iné súběžné dohody, na ktoré mohla byť uplatnená OOP). V praxi to napríklad znamená, že ak zamestnávateľ oneskorene prihlasuje dohodára s OOP a Sociálna poisťovňa zistí z evidencie uplatňovaných OOP, že si tento dohodár uplatňuje v rovnakom období OOP z inej dohody, informuje o tejto skutočnosti zamestnávateľa s upozornením, že do ukončenia uplatňovania existujúcej OOP sa nemôže prihlasovaním právnom vzťahu OOP uplatniť s poukazaním na zásadu, v zmysle ktorej si dohodár v rovnakom čase môže uplatniť OOP len z jednej dohody. Odstráni sa dopad správania dohodára (študenta alebo dôchodcu) na zamestnávateľa, keď si dohodár v rovnakom čase uplatnil odvodovú úľavu na dve a viac dohôd. V súvislosti so zavedením evidencie uplatňovaných OOP, je od 1. januára 2023 z dôvodu nadbytočnosti vypustená povinnosť dohodára s OOP predkladať čestné vyhlásenie o neuplatňovaní OOP u viacerých zamestnávateľov v rovnakom čase.

Rozšírenie údajov zhromažďovaných Sociálnou poisťovňou vo vlastnom informačnom systéme na výkon sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia a ustanovenie povinnosti pre zamestnávateľa viesť evidenciu analytických údajov a oznamovať ich Sociálnej poisťovni

V čase, kedy je stále viac riešení postavených na využití tzv. big data a kedy sa stále viac zdôrazňuje potreba maximalizovať tvorbu politík založených na faktoch (tzv. evidence based policy making) je nevyhnutné, aby boli k dispozícii kvalitné administratívne údaje pre tvorbu a hodnotenie verejných politík. Uvedené údaje pomôžu zásadným spôsobom zlepšiť kvalitu hodnotenia a tvorby rozsiahleho množstva politík (napr. uplatnenie absolventov a kvality vzdelávacieho systému, hodnotenie investičnej pomoci, dopad fiškálnych stimulov na jednotlivé socioekonomické skupiny obyvateľstva a množstvo ďalších). Údaje sa od 1. januára 2023 zbierajú za všetkých zamestnancov podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, čiže za osoby s pravidelným mesačným príjmom aj nepravidelným príjmom, a to v režime zberu povinných údajov na dnes už existujúcich formulároch, ktoré na komunikáciu so zamestnávateľmi používa Sociálna poisťovňa (primárne prostredníctvom Mesačného výkazu poistného a príspevkov a Výkazu poistného a príspevkov, v odôvodnených prípadoch aj prostredníctvom Registračného listu fyzickej osoby). Pre zamestnávateľa to znamená povinnosť viesť evidenciu analytických údajov zamestnanca od vzniku do zániku dôchodkového poistenia zamestnanca, ktorej obsahom sú tieto údaje: číselný kód miesta výkonu práce podľa štatistického číselníka krajov, štatistického číselníka okresov a štatistického číselníka obcí, dohodnutý rozsah pracovného času, počet hodín, ktorý zodpovedá príjmu zúčtovanému na výplatu za kalendárny mesiac a číselný kód dohodnutého druhu vykonávanej práce.

Určenie vymeriavacieho základu zamestnanca v situácii, ak zamestnávateľ nepredloží Sociálnej poisťovni podklady potrebné na zistenie správnej sumy poistného

Z dôvodu problémov vznikajúcich v aplikačnej praxi v súvislosti s predpisovaním poistného v prípade, ak zamestnávateľ nepredloží Sociálnej poisťovni podklady potrebné na zistenie správnej sumy poistného, sa od 1. januára 2023 precizuje postup určenia vymeriavacieho základu zamestnanca. V tejto situácii je za obdobie od 1. januára do 30. júna kalendárneho roka vymeriavacím základom zamestnanca priemerná mesačná mzda pred dvoch rokov. Za obdobie od 1. júla do 31. decembra kalendárneho roka je vymeriavacím základom zamestnanca priemerná mesačná mzda za prechádzajúci kalendárny rok.

Zmeny vo vylúčení povinnosti platiť poistné

V porovnaní s právnym stavom do 31. decembra 2022 sa dôvod vylúčenia povinnosti platiť poistné zamestnancom a povinne poistenou samostatne zárobkovo činnou osobou v období starostlivosti o narodené dieťa viaže na sociálnu udalosť – tehotenstvo a materstvo, a nie na poskytovanie materského. Tým sa dosiahne, že pod túto právnu úpravu sa zahrnú aj osoby, ktoré nemali nárok na materské do 31. decembra 2022.

Vylúčenie povinnosti platiť poistné sa u zamestnanca uplatní od začiatku šiesteho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom, alebo ak pôrod nastal skôr, odo dňa pôrodu, do nástupu na rodičovskú dovolenku (u samostatne zárobkovo činnnej osoby do priznania rodičovského príspevku), najdlhšie do konca 37. týždňa odo dňa pôrodu, alebo ak pôrod nastal skôr ako šesť týždňov pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom, do konca 43. týždňa odo dňa pôrodu, alebo ak je iným poistencom podľa § 49 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, odo dňa, od ktorého sa stará o dieťaťa do nástupu na rodičovskú dovolenku (u samostatne zárobkovo činnnej osoby do priznania rodičovského príspevku), najdlhšie do konca 37. týždňa odo dňa, od ktorého sa stará o dieťa. Neplatenie poistného sa u samostatne

zárobkovo činnejš osoby, ktorá je povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená, a zároveň je aj dobrovoľne poistenou osobou v nezamestnanosti, viaže na povinné poistenie, aj na dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti súčasne.

Vo vzťahu k vylúčeniu povinnosti platiť poistné dobrovoľne nemocensky poistenou osobou, dobrovoľne dôchodkovo poistenou osobou alebo dobrovoľne poistenou osobou v nezamestnanosti dochádza od 1. januára 2023 k zmene v prípade starostlivosti/ošetrovania fyzickej osoby. Kým do 31. decembra 2022 je vylúčené povinnosti platiť poistné dobrovoľne poistenou osobou naviazané na potrebu poskytovania starostlivosti/ošetrovania, od 1. januára 2023 je vylúčené povinnosti platiť poistné naviazané, tak ako v prípade ďalších nemocenských dávok, na poberanie ošetrovného.

Od 1. januára 2023 sa zároveň spresňuje, že vylúčené povinnosti platiť poistné sa vzťahuje na jednotlivé poistné vzťahy osobitne.

Zmena vo vrátení poistného

Ak výška poistného zaplateného bez právneho dôvodu (preplatok na poistnom) je nižšia ako 5,00 eur, Sociálna poisťovňa na základe vlastného zistenia preplatok na poistnom nevráti (obdobne ako vo verejnom zdravotnom poistení a v dani z príjmu), použije ho však na započítanie pohľadávky (ak existuje) voči odvádzateľovi poistného. Sociálna poisťovňa vráti preplatok na poistnom, a to aj v sume nižšej ako 5 eur vždy na základe písomnej žiadosti odvádzateľa poistného alebo jeho právneho nástupcu.

Rozšírenie okruhu povinne dôchodkovo poistených osôb v kategórii tzv. poistencov štátu

Medzi povinne dôchodkovo poistené osoby v kategórii tzv. poistencov štátu sa v roku 2023 zaradia osoby s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky vykonávajúce pracovnú činnosť pre cirkevné, rehoľné alebo charitatívne spoločenstvo bez práva na príjem. Táto právna úprava je prechodného charakteru, a to len na obdobie roku 2023 s cieľom otestovať jej využívanie, resp. prípadné zneužívanie v praxi, aby sa zákonodarca na základe relevantných údajov mohol rozhodnúť, či tento inštitút v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení ponechá alebo nie.

Dotknutá osoba je dôchodkovo poistená ako poistenec štátu, ak nie je dôchodkovo poistená ako zamestnanec, samostatne zárobkovo činná osoba alebo ako poistenec štátu z iného dôvodu. Fyzická osoba, ktorá spĺňa podmienky a chce, aby štát za ňu platil poistné na dôchodkové poistenie, musí podať prihlášku na dôchodkové poistenie. Prihlásiť na dôchodkové poistenie sa môže aj za obdobie pred podaním prihlášky, ale len od splnenia podmienok na platenie poistného štátom, najskôr od 1. januára 2023. Povinné dôchodkové poistenie tejto fyzickej osobe zanikne dňom skončenia výkonu pracovnej činnosti pre cirkevné, rehoľné alebo charitatívne spoločenstvo bez práva na príjem, najneskôr však zo zákona 31. decembra 2023.

Poistné na starobné poistenie, invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity za tohto poistenca štátu odvádzajúca Ministerstvo kultúry SR. Sadzba poistného na uvedené druhy poistenia pre štát je rovnaká ako v prípade jeho ostatných poistencov. Vymeriavacím základom na platenie poistného na dôchodkové poistenie a poistného do rezervného fondu solidarity je 50 % priemernej mesačnej mzdy v národnom hospodárstve s pred dvoch rokov.

Fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce

• Úprava definície zamestnanca v sociálnom poistení a vzniku povinného sociálneho poistenia takéhoto zamestnanca

V súvislosti so zavedením novej dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru v Zákonníku práce, a to dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce, nadobúda fyzická osoba v právnom vzťahu založenom uvedenou dohodou postavenie zamestnanca na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti, a to bez ohľadu na to, či uvedená dohoda zakladá fyzickej osobe právo na pravidelný mesačný príjem alebo nepravidelný príjem. Povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti takémuto zamestnancovi vzniká a zaniká tak, ako aj ostatným zamestnancom, teda vzniká odo dňa vzniku právneho vzťahu založeného dohodou o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce, ktorý zakladá právo na príjem, a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu.

• Odvodová odpočítateľná položka pri sezónnej práci

Odvodová odpočítateľná položka pri sezónnej práci (ďalej len „OOP pri sezónnej práci“) sa zavádza na účely určenia vymeriavacieho základu na platenie poistného na starobné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti. Znamená to, že vymeriavací základ zamestnanca v právnom vzťahu na základe dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce (ďalej len „sezónny zamestnanec“), ako aj vymeriavací základ jeho zamestnávateľa, sa bude znižovať o OOP pri sezónnej práci na platenie poistného na starobné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti. Vymeriavací základ na platenie poistného na nemocenské poistenie a na invalidné poistenie sezónneho zamestnanca, a v prípade jeho zamestnávateľa aj vymeriavací základ na platenie poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie a poistného do rezervného fondu solidarity, sa nebude znižovať o OOP pri sezónnej práci.

OOP pri sezónnej práci je stanovená vo výške 50 % priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve SR s pred dvoch rokov. Pre určenie vymeriavacieho základu na platenie poistného na starobné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti to znamená, že ak z dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce zamestnanec dosiahne mesačný príjem na určenie vymeriavacieho základu v sume rovnjej alebo nižšej ako je OOP pri sezónnej práci, ani on a ani jeho zamestnávateľ neplatí poistné na starobné poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti. Ak ale z tejto dohody dosiahne mesačný príjem na určenie vymeriavacieho základu v sume vyššej, ako je OOP pri sezónnej práci, vymeriavací základ na platenie poistného na starobné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti je v sume rozdielu medzi týmto dosiahnutým mesačným príjmom a OOP pri sezónnej práci.

Zmena sadzieb poistného na starobné poistenie pre sporiteľov

V súvislosti so zmenou sadzby povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie sú od 1. januára 2023 ustanovené nové sadzby poistného na starobné poistenie pre sporiteľov v 2. pilieri na obdobie rokov 2023 až 2027. Na obdobie rokov 2023 a 2024 to znamená, že sadzba poistného na starobné poistenie zamestnávateľa za zamestnanca, ktorý je sporiteľ v II. pilieri (ďalej len „sporiteľ“), a nevypláca sa mu starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok, je naďalej 8,5 % ako v roku 2022. Na obdobie rokov 2025 a 2026 je ustanovená na 8,25 % z vymeriavacieho základu, na rok 2027 a na obdobie nasledujúcich rokov na 8 % z vymeriavacieho základu.

Rovnako aj vo vzťahu k povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnejš osobe, ktorá je sporiteľ a nevypláca sa jej starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok, k dobrovoľne dôchodkovo poistenejš osobe, ktorá je sporiteľ a nevypláca sa jej starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok, k štátu za fyzické osoby, ktoré sú tzv. poistencami štátu, sú sporitelia a nevypláca sa im starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok a k Sociálnej poisťovni za poberateľov úrazovej renty, ktorí do 31. júla 2006 nedovŕšili dôchodkový vek alebo im nebol priznaný predčasný starobný dôchodok a ktorí sú sporitelia a nevypláca sa im starobný dôchodok alebo predčasný starobný dôchodok, sadzba poistného na starobné poistenie na obdobie rokov 2023 a 2024 zostáva tiež vo výške ako aj v roku 2022, t. j. 12,50 % z vymeriavacieho základu. Na obdobie rokov 2025 a 2026 je ustanovená na 12,25 % z vymeriavacieho základu, na rok 2027 a na obdobie nasledujúcich rokov 12 % z vymeriavacieho základu.

Spresnenie určenia vymeriavacieho základu zamestnanca po zániku povinného dôchodkového poistenia

Zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom od 1. januára 2023 sa spresňuje postup ohľadom určenia vymeriavacieho základu zamestnanca s právom na pravidelný mesačný príjem, ak mu bol tento zúčtovaný na výplatu po zániku povinného nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti, pre zamestnanca s právom na nepravidelný príjem zúčtovaný po zániku povinného dôchodkového poistenia, ale aj pre zamestnanca s právom na nepravidelný príjem zúčtovaný počas trvania povinného dôchodkového poistenia. Príjem sa rozpočítava na mesiace poistenia v poslednom kalendárnom roku. Nerozpočítava sa však na kalendárne mesiace, za ktoré už bolo poistné na nemocenské poistenie, na dôchodkové poistenie a na poistenie v nezamestnanosti zaplatené z maximálneho vymeriavacieho základu.

Úprava tzv. československých dôchodkov

Zmena sa týka poistencov, ktorí získali pred 1. januárom 1993 tzv. československé obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré by mala vyplácať dôchodok Česká republika.

Zmena spočíva v odstránení nežiaduceho stavu pri priznávaní tzv. československých dôchodkov, kedy poistencovi za „tzv. českú“ dobu poistenia nárok na starobný alebo invalidný dôchodok podľa predpisov Českej republiky nevznikol (vzhľadom na prísnejšie podmienky nároku ako podľa predpisov Slovenskej republiky) a toto obdobie sa mu nezahodnotilo ani na nárok na dôchodok podľa predpisov Slovenskej republiky. Na základe uvedenej zmeny sa až do vzniku nároku na dôchodok z Českej republiky bude výška dôchodku zo Slovenskej republiky vypočítavať aj z československého obdobia dôchodkového poistenia, za ktoré by inak vznikol nárok na dôchodok z Českej republiky.

Právna úprava sa týka poberateľov starobných, predčasných starobných aj invalidných dôchodkov. Cieľom je zabezpečiť rovnosť s poistencami, ktorým sa československá doba poistenia hodnotí ako „slovenská“ doba poistenia.

Korekcia aktuálnej dôchodkovej hodnoty

Aktuálna dôchodková hodnota je jednou zo základných veličín na výpočet dôchodkovej dávky v danom roku. Upravuje sa každoročne k 1. januáru vzhľadom na medziročnú zmenu priemernej nominálnej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky v treťom štvrtroku príslušného kalendárneho roka zverejnenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky. Korekčný mechanizmus spočíva v tom, že z medziročnej zmeny priemernej mesačnej mzdy v treťom štvrtroku sa na účely určenia indexu úpravy aktuálnej dôchodkovej hodnoty od 1. januára 2023 použije len 95 % tejto hodnoty.

Obnovenie väzby dôchodkového veku na rast strednej dĺžky života

S cieľom zlepšiť finančnú udržateľnosť priebežne financovaného I. piliera dôchodkového systému a stabilizovať výpltnú fázu dôchodkov sa poistencom od ročníka narodenia 1967 opätovne naviaže zvyšovanie dôchodkového veku na strednú dĺžku života. Zároveň sa ustanovuje, aby ženám, ktoré vychovali dieťa, bol aj naďalej dôchodkový vek znížený o 6 mesiacov za každé vychované dieťa, maximálne však o 18 mesiacov (platí pre ženy, ktoré vychovali tri a viac detí). V záujme predvídateľnosti a zapamätateľnosti dôchodkového veku sa bude všeobecný dôchodkový vek ustanovovať všeobecne záväzným právnym predpisom Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na 5 rokov dopredu.

Predčasný starobný dôchodok po získaní 40 odpracovaných rokov

Od 1. januára 2023 má poistenec, ktorý získa 40 odpracovaných rokov nárok na predčasný starobný dôchodok. Do uvedeného obdobia sa nebudú započítavať niektoré náhradné doby získané pred 1. januárom 2004, konkrétne doby nezamestnanosti, doby odborného školenia alebo politického školenia a doby štúdia ako doby zamestnania získané pred 1. januárom 2004, ako aj obdobia zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie a obdobia sústavnej prípravy na povolanie štúdiom na strednej alebo vysokej škole po roku 2003, za ktoré bolo dodatočne doplatené poistné na dôchodkové poistenie. Cieľom zavedenia tejto možnosti je garantovať poistencom, ktorí väčšinu svojho života vykonávali zárobkovú činnosť a získali potrebný počet odpracovaných rokov výkonom zárobkovej činnosti, nárok na predčasný starobný dôchodok po 40 odpracovaných rokoch. Do odpracovaných rokov sa zároveň započítavajú aj obdobia, počas ktorých poistenec objektívne nemohol vykonávať zárobkovú činnosť (napr. obdobia vojenskej služby, starostlivosti o deti).

Rodičovský dôchodok

Na účely vykonania ústavného práva podľa čl. 39 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky v znení účinnom od 1. januára 2023, ktorý ustanovuje, že „každý má právo rozhodnúť, že časť uhradenej dane alebo časť uhradenej platby spojenej s účasťou na systéme primeraného hmotného zabezpečenia v starobe, bude poskytnutá osobe, ktorá ho vychovala a ktorej je poskytované hmotné zabezpečenie v starobe“, bola zavedená nová dôchodková dávka – rodičovský dôchodok. Ústava Slovenskej republiky teda na účely medzigeneračnej solidarity garantuje pracujúcim deťom právo asigňovať časť zaplateného poistného na starobné poistenie v prospech svojich rodičov, resp. iných osôb, ktoré ho vychovali. Nárok na rodičovský dôchodok a jeho výplatu vznikne od 1. januára 2023 vlastnému rodičovi dieťaťa (aj osvojiteľ) a poistencovi, ktorému bolo dieťa zvereného do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, ktorý je poberateľ starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku, invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku a výsluhového dôchodku podľa osobitného predpisu, vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku, ak dieťa bolo dva roky pred príslušným kalendárnym rokom (v tomto prípade rokom 2023) dôchodkovo poistené. Nárok na rodičovský dôchodok a jeho výplatu má vzniknúť vlastnému rodičovi dieťaťa (vrátane osvojiteľa) automaticky a náhradnému rodičovi dieťaťa, ktorý toto dieťa vychoval len na základe súhlasného vyhlásenia dieťaťa v zákonom stanovenej lehote. Zároveň vlastné dieťa môže v rovnakej lehote vyhlásiť, že nárok na rodičovský dôchodok rodičovi nemá vzniknúť.

Suma rodičovského dôchodku v príslušnom kalendárnym roku sa bude určovať ako 1,5% jednej dvanástiny úhrnu vymeriavacích základov dieťaťa za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza príslušnému kalendárnemu roku, z ktorého bolo zaplatené poistné na starobné poistenie. Suma rodičovského dôchodku nemôže byť vyššia ako 1,5% jednej dvanástiny 1,2-násobku všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza príslušnému kalendárnemu roku. Zároveň úhrn súm rodičovských dôchodkov viacerých poberateľov starobného dôchodku v príslušnom kalendárnom roku určených z úhrnu vymeriavacích základov jedného dieťaťa budenajviac 3% jednej dvanástiny úhrnu vymeriavacieho základu dieťaťa (maximálne 3% jednej dvanástiny 1,2-násobku všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza príslušnému kalendárnemu roku).

Obdobie dôchodkového poistenia a uplatnenie odvodovej odpočítateľnej položky pri sezónnej práci

Fyzickej osobe v právnom vzťahu na základe dohody o pracovnej činnosti na výkon sezónnej práce (ktorá má výnimku z platenia poistného na starobné poistenie v podobe odvodovej odpočítateľnej položky pri sezónnej práci na účely určenia vymeriavacieho základu na platenie poistného na starobné poistenie) sa na účely posúdenia nároku na dávku vyplácanú zo základného fondu starobného poistenia nebudú z tohto dôvodu započítavať obdobia dôchodkového poistenia, v ktorých nemala vymeriavací základ na platenie poistného na starobné poistenie.

Predĺženie obdobia trvania nároku na výplatu vdovského/vdoveckého dôchodku po smrti manžela/manželky a úprava podmienky nároku na výplatu vdovského/vdoveckého dôchodku pre jednodetné vdovy/vdovcov

Od 1. januára 2023 sa predlžuje obdobie trvania nároku na výplatu vdovského/vdoveckého dôchodku z jedného roka po smrti manžela/manželky na dva roky po smrti manžela/manželky. Zároveň sa pre vdovcov a vdovy, ktorí vychovali jedno dieťa, znižuje veková hranica opätovného vzniku nároku na vdovský/vdovecký dôchodok po smrti manžela/manželky z dôchodkového veku na vek 57 rokov.

Zmeny od 31. decembra 2022

Stabilizačný príspevok a platenie poistného na sociálne poistenie

Jednorazový príspevok na stabilizáciu zamestnanca ustanoveného všeobecne záväzným právnym predpisom alebo rozhodnutím vlády u zamestnávateľa, ktorý je poskytovateľom sociálnej služby alebo ktorý je subjektom vykonávajúcim opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „zamestnanec v sociálnej oblasti“), ako aj stabilizačný príspevok poskytnutý okruhu zdravotníckych pracovníkov ustanovenému § 102a zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 518/2022 Z. z. (ďalej len „zdravotnícky pracovník“), nie je vymeriavacím základom zamestnanca na platenie poistného na nemocenské poistenie, poistného na dôchodkové poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti. Pre jeho zamestnávateľa nie je vymeriavacím základom ani na platenie poistného do rezervného fondu solidarity, poistného na financovanie podpory v čase skrátenej práce, poistného na garančné poistenie a poistného na úrazové poistenie. V prípade jednorazového príspevku na stabilizáciu zamestnanca v sociálnej oblasti to platí za podmienky, že náklady na jeho poskytnutie sú zamestnávateľovi uhradené z prostriedkov štátneho rozpočtu do 31. marca 2023. V prípade stabilizačného príspevku poskytnutého zdravotníckemu pracovníkovi to platí za podmienky, že mu bude vyplatený do 31. januára 2023.

Zmeny od 1. novembra 2022

Nárok na materské iného poistenca (otca) tzv. otcovské

V záujme transpozície záväzkov vyplývajúcich zo smernice EÚ 2019/1158, konkrétne v súvislosti s právom pracovníka na príspevok pri čerpaní otcovskej/rodičovskej dovolenky sa zavádza možnosť, aby otcovi dieťaťa vznikol nárok na materské v rozsahu 2 týždňov (14 kalendárnych dní) v období šiestich týždňov od narodenia dieťaťa (resp. v období šiestich týždňov predĺžených o obdobie, kedy bolo dieťa hospitalizované zo zdravotných dôvodov na strane dieťaťa alebo matky), bez ohľadu na skutočnosť, či matka dieťaťa poberá materské, alebo rodičovský príspevok. Cieľom právnej úpravy, ako aj samotnej smernice je podpora rovnomernejšieho rozdelenia opatrovateľských povinností medzi ženami a mužmi a možnosti vytvorenia puta medzi otcami a deťmi už v ranom veku detí.

[Viac informácií](#)

Zmena jednej z podmienok nároku na predčasný starobný dôchodok

Jednou z podmienok nároku na predčasný starobný dôchodok je, že suma predčasného starobného dôchodku musí byť vyššia ako 1,2-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu. Od 1. novembra 2022 sa v záujme predchádzania zvyšovaniu predčasného starobného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku na sumu minimálneho dôchodku ustanovila úprava uvedenej podmienky nároku a to tak, že suma predčasného starobného dôchodku musí byť vyššia ako 1,6-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu.

Zmeny od 1. júna 2022

Zmeny od 1. júna 2022 vyplývajúce zo zákona č. 125/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Zrušenie ročného zúčtovania poistného v sociálnom poistení

Na základe zákona č. 317/2018 Z. z. sa od 1. januára 2023 malo zaviesť preddavkové platenie poistného na sociálne poistenie a od roku 2024 vykonávanie ročného zúčtovania v sociálnom poistení. Do zákona o sociálnom poistení bolo implementované riešenie, ktoré ešte nerátalo so zjednoteným výberom daní a odvodov. Z dôvodu, aby pripravovaná daňovo-odvodová reforma nebola limitovaná týmto riešením, sa preddavkové platenie poistného na sociálne poistenie a vykonávanie ročného zúčtovania v sociálnom poistení s účinnosťou od 1. júna 2022 ruší.

Predĺženie lehoty na vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu

Ak skutočnosť, že poistné bolo zaplatené bez právneho dôvodu zistí Sociálna poisťovňa na základe vlastnej činnosti, predlžuje sa lehota na vrátenie takého poistného z doterajších 30 dní na 60. Lehota 30 dní zostáva zachovaná pre prípady, ak o vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu požiada fyzická osoba alebo právnická osoba povinná odvádzať poistné.

Odstránenie zákazu súbehu vyplácanej náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti, resp. nemocenského a starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku a invalidného dôchodku, ak dočasná pracovná neschopnosť vznikla pred priznaním tohto dôchodku

Od 1. júna 2022 sa ruší zákaz súbehu v rámci, ktorého platilo, že ak nárok na starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok vznikol v období trvania dočasnej pracovnej neschopnosti (DPN), počas ktorej má poistenec nárok na náhradu príjmu pri DPN alebo na nemocenské, nárok na výplatu dôchodku vznikne až po skončení výplaty náhrady príjmu pri DPN alebo nemocenského. Na základe tejto zmeny bude teda poistenec môcť poberať dôchodok a zároveň aj náhradu príjmu pri DPN alebo nemocenské.

Povinnosti štátnych orgánov, orgánov územnej samosprávy a fyzických osôb a právnických osôb

Ak skutočnosti významné pre konanie a rozhodovanie v sociálnom poistení nie je možné čerpať z referenčných registrov, na žiadosť Sociálnej poisťovne sú povinné ich poskytnúť (za predpokladu, že nimi disponujú) štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby. Potreba takejto povinnosti vyplynula z aplikačnej praxe Sociálnej poisťovne.

Náhrada trov konania

Sociálna poisťovňa je oprávnená uložiť účastníkom konania, zúčastneným osobám, svedkom alebo znalcom, aby nahradili trovy konania, ktoré jej vznikli ich zavinením. Taktiež môže uvedeným osobám uložiť, aby nahradili trovy, ktoré vznikli ich zavinením ostatným účastníkom konania. Uvedené prichádza do úvahy, ak v dôsledku konania, resp. nekonania osôb prišlo k zvýšeniu nákladov na konanie, ku ktorému by bez ich zavinenia neprišlo (napr. svedok sa bez náležitého ospravedlnenia nedostavil na ústne pojednávanie, na ktoré bol riadne predvolaný a pre jeho neprítomnosť je Sociálna poisťovňa povinná nariadiť nový termín ústneho pojednávania, hoci ostatní účastníci sa dostavili a vznikli im trovy). Ak Sociálna poisťovňa uloží povinnosť predložiť listinu, náklady vzniknuté osobám, ktoré nie sú účastníkmi konania, znáša Sociálna poisťovňa; nevzťahuje sa to na štátne orgány a orgány územnej samosprávy.

Elektronické potvrdzovanie dočasnej pracovnej neschopnosti a zmeny súvisiace s jej zavedením

Od 1. júna 2022 sa postupne zavádza elektronické potvrdzovanie dočasnej pracovnej neschopnosti tzv. ePN. Celý proces potvrdzovania dočasnej pracovnej neschopnosti (DPN) od jej vzniku až po jej ukončenie je v čo najväčšej možnej miere realizovaný elektronickým spôsobom (postupne nahradí aktuálne používané papierové 5-dielne tlačivo). Zavedenie ePN prináša významné zníženie administratívnej záťaže pre poistencov, poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, zamestnávateľov ako aj pre Sociálnu poisťovňu.

Pre aplikačnú prax to znamená, že po potvrdení DPN poistenca sa údaje z ambulantného softvéru poskytovateľa zdravotnej starostlivosti prenesú do eZdravia, odkiaľ sú prostredníctvom Národného centra zdravotníckych informácií prenesené do informačného systému Sociálnej poisťovne a v prípade, ak ide o zamestnanca, je údaj o DPN automaticky zaslaný aj jeho zamestnávateľovi.

Za žiadosť o nemocenské sa považuje elektronické potvrdenie vzniku DPN ošetrojúcim lekárom. V prípade zamestnanca sa dávkové konanie o nemocenskom začne iba v prípade, ak DPN trvá viac ako 10 dní, alebo ak počas týchto 10 dní zamestnanec zaniklo nemocenské poistenie a DPN trvá aj naďalej. Poistenec pri prvej DPN zaznamenananej v systéme elektronického zdravotníctva oznamuje Sociálnej poisťovni spôsob poukazovania dávky, t. j. číslo účtu v banke, alebo adresu, na ktorú sa mu má poukazovať nemocenské/úrazový príplatok, resp. následnú zmenu miesta výplaty. Toto oznamovanie sa však nevzťahuje na zamestnanca, ktorému je mzda vyplácaná na bankový účet. Povinnosť nahlásiť číslo účtu zamestnanca má v takomto prípade zamestnávateľ.

Okrem iného v súvislosti so zavedením ePN zaniká samostatne zárobkovo činnéj osobe povinnosť oznamovať Sociálnej poisťovni po uplynutí 52 týždňov trvania DPN vznik prerušenia povinného poistenia, a po jej ukončení, zánik prerušenia. Vznik a zánik prerušenia povinného poistenia jej v prípade ePN oznámi Sociálna poisťovňa. Povinnosť samostatne zárobkovo činnéj osoby oznámiť prerušenie povinného poistenia z dôvodu DPN zostáva zachovaná v prípade, ak bude deklarovaná papierovým tlačivom.

Zaniká aj povinnosť zamestnávateľa oznamovať Sociálnej poisťovni prerušenie povinného poistenia zamestnanca, ak DPN zamestnanca je zaznamenaná v systéme elektronického zdravotníctva. Vznik prerušenia povinného poistenia zamestnanca po uplynutí 52 týždňov trvania takej DPN, a zánik tohto prerušenia, oznámi zamestnávateľovi.

Sociálna poisťovňa. Povinnosť zamestnávateľa oznámiť Sociálnej poisťovni prerušenie povinného poistenia zamestnanca z dôvodu DPN zostáva zachovaná v prípade, ak bude deklarovaná papierovým tlačivom.

Pre uľahčenie zavedenia ePN bude v prechodnom období od 1. júna 2022 do 31. mája 2023 v platnosti duálny systém potvrdzovania DPN. To znamená, že až do 31. mája 2023 môže všeobecný lekár, lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodnictvo, lekár zdravotníckeho zariadenia ústavnej starostlivosti vystavovať potvrdenie o DPN buď elektronicky alebo papierovo. Od 1. júna 2023 už bude pre všeobecného lekára, lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodnictvo, lekára zdravotníckeho zariadenia ústavnej starostlivosti vystavovanie ePN povinné, s výnimkou, ak z preukázateľne objektívnych príčin nie je možné, aby lekár vytvoril elektronický záznam. Od roku 2024 bude pre všetkých lekárov v príslušných špecializačných odboroch vystavovanie ePN povinné.

Rozšírenie povinností Sociálnej poisťovne a zníženie administratívnej záťaže samostatne zárobkovo činných osôb

Povinnosti Sociálnej poisťovne sa rozširujú aj o písomné oznámenie zániku povinného poistenia samostatne zárobkovo činnou osobou. Ak doteraz Sociálna poisťovňa oznámila samostatne zárobkovo činnou osobou zánik povinného poistenia, robila tak z vlastnej iniciatívy. Povinnosť Sociálnej poisťovne oznamovať nielen vznik, ale aj zánik povinného poistenia, prispieje k právnej istote samostatne zárobkovo činnou osobou a jej právach a povinnostiach ako platiteľa poistného na sociálne poistenie.

Zmeny pri vykonávaní kontrolnej činnosti Sociálnej poisťovne

Vzhľadom na to, že nie je dôvodné rozlišovať medzi vedúcim kontrolovaného subjektu alebo zodpovednými zamestnancami, boli špecifikované ustanovenia zákona o sociálnom poistení, ktoré priznávali isté oprávnenia tak vedúcemu kontrolovaného subjektu, ako aj zodpovedným zamestnancom, resp. len vedúcemu kontrolovaného subjektu alebo zodpovedným zamestnancom. Výlučne kontrolovaný subjekt je ten, ktorý nesie zodpovednosť za plnenie povinností podľa zákona o sociálnom poistení voči Sociálnej poisťovni, a preto sa oprávnenia priznávajú kontrolovanému subjektu.

Ruší sa udelenie súhlasu kontrolovaného subjektu a jeho zamestnancov na poskytnutie súčinnosti potrebnej na vykonanie kontroly. Podmienka poskytnutia súhlasu odporuje povinnosti kontrolovaného subjektu poskytnúť súčinnosť, ktorá mu je uložená iným ustanovením zákona o sociálnom poistení, ako aj samotnému účelu kontroly, ktorej riadne vykonanie nemôže byť podmienené udelením takého súhlasu.

Rozširuje sa spôsob osobného prerokovania protokolu o výsledku kontroly o elektronický spôsob komunikácie. V niektorých prípadoch osobný kontakt nie je možný (pandémia, sídlo spoločnosti, pracovné povinnosti vedúceho kontrolovaného subjektu a pod.), preto podľa zákona o sociálnom poistení prichádza do úvahy aj elektronický spôsob komunikácie. Osobné odovzdanie protokolu o výsledku kontroly sa rozširuje o možnosť elektronického zaslania; to platí aj o odovzdaní zápisnice o prerokovaní protokolu.

Vzhľadom na potrebu aplikačnej praxe sa predlžuje lehota na podanie námietok k protokolu o výsledku kontroly zo siedmich kalendárnych dní od oboznámenia sa s protokolom, na sedem pracovných dní. Podľa novelizovanej úpravy sa na vyjadrenia a námietky kontrolovaného subjektu ku kontrolným zisteniam predloženým po tejto lehote nebude neprihladať. Predídte sa tým možnosti robiť prietahy v kontrolnej činnosti zo strany kontrolovaného subjektu, keď podľa poznatkov aplikačnej praxe kontrolovaný subjekt úmyselne predkladal písomné vyjadrenie alebo námietky až po zákonom ustanovenej lehote.

Podľa pôvodného znenia zákona o sociálnom poistení, bol vedúci zamestnanec kontroly povinný rozhodnúť o námietkach najneskôr do troch dní od ich uplatnenia a písomne oboznámiť s rozhodnutím toho, kto námietku uplatnil. V aplikačnej praxi sa môže vyskytnúť situácia, že aj viac ako tri nasledujúce dni po sebe nie sú pracovnými dňami, čím doterajšia lehota je nespĺniteľná. Preto je od 1. júna 2022 táto lehota naviazaná na pracovné dni.

Ak je výsledkom kontrolnej činnosti záznam, t. j. ak u kontrolovaného subjektu neboli kontrolou zistené nedostatky, vypúšťa sa povinnosť podpísania záznamu kontrolovaným subjektom. Zaslanie alebo odovzdanie záznamu tak bude jedným z relevantných spôsobov ukončenia kontroly.

Právna úprava účinná do 31. mája 2022 považuje protokol o kontrole za prerokovaný v prípade, ak sa kontrolovaný subjekt odmietne oboznámiť s protokolom, písomne sa k nemu vyjadriť alebo podpísať zápisnicu o prerokovaní protokolu. Od 1. júna 2022 sa protokol považuje za prerokovaný aj v situácii, ak sa kontrolovaný subjekt nezúčastní prerokovania protokolu o kontrole.

Vypúšťa sa povinnosť kontrolovaného subjektu predložiť Sociálnej poisťovni písomnú správu o splnení opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov. Splnenie uložených opatrení vie Sociálna poisťovňa skontrolovať napr. ďalšou vykonanou kontrolou, a preto je predloženie správy o splnení opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov v aplikačnej praxi už nadbytočné. Vypustením tejto povinnosti dôjde taktiež k zníženiu administratívnej záťaže kontrolovaného subjektu.

Sprešňuje sa právna úprava, podľa ktorej preukazom totožnosti je na účely výkonu kontroly v sociálnom poistení preukaz kontrolóra.

Z dôvodu problémov, ktoré nastávajú v aplikačnej praxi pri vykonávaní kontroly, je zavedená povinnosť pre zamestnancov kontrolovaného subjektu a pre osoby dotknuté kontrolou (napr. štatutárny zástupca zamestnávateľa, externý účtovník zamestnávateľa) preukázať svoju totožnosť zamestnancovi kontroly Sociálnej poisťovne.

Predĺženie ochrannej lehoty pre tehotné ženy

Od 1. júna 2022 sa zavádza nová ochranná lehota pre ženu, ktorá otehotnie v období 180 dní po zániku nemocenského poistenia. 8 mesačná ochranná lehota začne tejto žene plynúť od začiatku 40. týždňa pred očakávaným dňom pôrodu prvýkrát určeným lekárom. Cieľom tejto zmeny je, aby nárok na materské, alebo tehotenské vznikol aj ženám, ktoré otehotnejú do pol roka po zániku nemocenského, resp. ukončenia pracovného pomeru.

Hodnotenie obdobia na vznik nároku na materské, dôchodkové dávky a dávku v nezamestnanosti

Zamestnancovi sa už nebudú započítavať na vznik nároku na materské, dôchodkové dávky a dávku v nezamestnanosti obdobia, v ktorých nemal vymeriavací základ. Pri posúdení nároku na dávku bude rozhodujúci reálny príjem, a teda to, či takýto zamestnanec má vymeriavací základ z ktorého sa platilo poistné.

Poukazovanie krátkodobých dávok sociálneho poistenia

Krátkodobé dávky sociálneho poistenia (nemocenské dávky, krátkodobé úrazové dávky, dávka garančného poistenia a dávka v nezamestnanosti) je možné od 1. júna 2022 vyplácať aj na iný účet v banke, alebo v pobočke zahraničnej banky ako je účet prijímateľa, alebo jeho manžela/manželky. Každý žiadateľ si môže na vyplácanie týchto dávok zvoliť akýkoľvek účet a jednoducho ho zapísať do žiadosti, pričom nebude potrebný súhlas majiteľa takéhoto účtu.

Zmeny v zákone č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov

V prípade, ak je DPN zaznamenaná v systéme elektronického zdravotníctva v elektronickej podobe, tak si už zamestnanec nárok na náhradu príjmu u zamestnávateľa neuplatňuje predložením potvrdenia o DPN, nakoľko v tomto prípade sa za uplatnenie nároku na náhradu príjmu považuje oznámenie Sociálnej poisťovne o vzniku DPN zamestnanca zamestnávateľovi. V praxi to prebieha tak, že Národné centrum zdravotníckych informácií zabezpečuje prenos údajov o DPN od ošetrojúceho lekára do informačného systému Sociálnej poisťovne, ktorý automaticky zašle zamestnávateľovi oznámenie o DPN zamestnanca.

Ďalšia zmena spočíva v zániku povinnosti zamestnanca preukazovať zamestnávateľovi skutočnosti rozhodujúce na vznik, trvanie, výšku a zánik nároku na náhradu príjmu v prípade, ak bola DPN zamestnanca zaznamenaná v systéme elektronického zdravotníctva v elektronickej podobe. Zamestnávateľovi sú tieto informácie automaticky zaslané z informačného systému Sociálnej poisťovne.

Zmeny od 13. apríla 2022

Zrušenie možnosti úhrad v pokladniciach pobočiek Sociálnej poisťovne

Zákonom č. 125/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, je trvalo zrušená možnosť úhrady poistného na sociálne poistenie a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie v hotovosti, v pokladniciach pobočiek Sociálnej poisťovne. Vzhľadom na aplikačnú prax už pôjde len o pokračovanie v nastúpenom, keďže práve pred dvomi rokmi, vtedy v súvislosti so zamedzením šírenia ochorenia COVID 19, bolo platenie tohto poistného a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie v hotovosti, v pokladniciach pobočiek Sociálnej poisťovne, prechodne zrušené.

Zmeny od 30. marca 2022

Opatrenia pre občana Ukrajiny, ktorý sa v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine zdržiava na jej území z dôvodu výkonu služby v ozbrojených silách Ukrajiny

Zákonom č. 92/2022 Z. z. o niektorých ďalších opatreniach v súvislosti so situáciou na Ukrajine sa upravuje aj zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Obsahuje opatrenia, ktoré sa týkajú samostatne zárobkovo činné osoby - občana Ukrajiny, podnikajúceho na Slovensku, ktorý sa v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine zdržiava na jej území z dôvodu výkonu služby v ozbrojených silách Ukrajiny:

- prerušenie povinného sociálneho poistenia samostatne zárobkovo činné osoby - v tomto období nebude mať povinnosť platiť poistné na sociálne poistenie,
- možnosť dodatočného zaplatenia poistného za toto obdobie prerušenia povinného poistenia - do budúca sa tak zabezpečí možnosť získania obdobia dôchodkového poistenia na účely nárokov na dávky dôchodkového poistenia a určenia ich sumy.

Tiež upravuje, že fyzickej osobe povinnej odvádzať poistné na sociálne poistenie, ktorá je občanom Ukrajiny a v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine sa zdržiava na jej území z dôvodu výkonu služby v ozbrojených silách Ukrajiny, sa v tomto období napr. z dôvodu nedodržania termínu splátky nezruší splátkový kalendár, ktorý mu v predchádzajúcom období povolila Sociálna poisťovňa. Týmto opatrením nepríde k zrochnosti celej dlžnej sumy. Týka sa to tak splácaného poistného, ako aj neprávom vyplatených dávok.

Zmeny od 1. marca 2022

Od 1. marca 2022 je účinný zákon č. 215/2021 Z. z. o podpore v čase skrátenej práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

- Predmetom tohto zákona je poskytovanie podpory v čase skrátenej práce (ďalej len „podpora“) na čiastočnú úhradu nákladov zamestnávateľa na náhradu mzdy zamestnanca v čase trvania vonkajšieho faktora, vplyvom ktorého došlo k obmedzeniu činnosti zamestnávateľa. Podporu poskytuje Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny alebo úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „poskytovateľ podpory“) na základe žiadosti o poskytnutie podpory. Z pohľadu podmienok poskytnutia podpory sa podpora poskytuje zamestnávateľovi, ktorý splnil zákonom stanovené podmienky. V tejto súvislosti sa zavádza **platenie poistného na financovanie podpory v čase skrátenej práce zamestnávateľom** za zamestnanca, ktorý je v pracovnom pomere a za zamestnanca, ktorý je v právnom vzťahu na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu, na účet Sociálnej poisťovne. Toto poistné je príjmom základného fondu poistenia v nezamestnanosti. Z tohto fondu Sociálna poisťovňa poskytuje na účet príslušného poskytovateľa podpory sumu, o ktorú tento orgán požiada na úhradu podpory zamestnávateľom. Sadzba poistného na financovanie podpory je pre zamestnávateľa 0,5 % z vymeriavacieho základu, o ktorú sa znižuje sadzba poistného na poistenie v nezamestnanosti. To znamená, že odvodové zaťaženie v sociálnom poistení zostáva pre zamestnávateľa zachované v prípade zamestnancov, za ktorých zamestnávateľ platí poistné na poistenie v nezamestnanosti. Vymeriavací základ zamestnávateľa je vymeriavací základ jeho zamestnanca. Zamestnávateľ nie je povinný platiť poistné na financovanie podpory v čase skrátenej práce v období, počas ktorého jeho zamestnanec nie je povinný platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti.

Vláda Slovenskej republiky bude môcť prostredníctvom nariadenia rozhodnúť o odpustení povinnosti platiť poistné a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie alebo ich časť zamestnávateľovi, ktorému sa poskytuje podpora v čase skrátenej práce, ak bola vyhlásená mimoriadna situácia, núdzový stav, výnimočný stav alebo ak vláda Slovenskej republiky vyhlásila mimoriadnu okolnosť na základe zverejnenia Štatistického úradu SR, že hrubý domáci produkt (HDP) za predchádzajúci štvrtrok vyjadrený v stálych cenách medziročne klesol, a na základe bezprostredne nasledujúcej prognózy Výboru pre makroekonomické prognózy, že príslušný ročný HDP vyjadrený v stálych cenách klesne medziročne aspoň o tri percentuálne body.

- Ruší sa výnimka z definície zamestnanca pre fyzickú osobu v pracovnom pomere alebo štátnozamestnaneckom pomere, ktorá pred vznikom tohto právneho vzťahu bola dlhodobo nezamestnaným občanom, alebo ktorá ku dňu vzniku tohto právneho vzťahu mala trvalý pobyt v najmenej rozvinutom okrese a z dôvodu jeho vzniku bola vyradená z evidencie uchádzačov o zamestnanie. Dôvodom je, že zamestnanec, ktorý využíva výnimku nemá plnohodnotné sociálne poistenie (nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti) pričom v praxi je využívaná len ojedinele a má klesajúci trend. Zrušením tejto výnimky takýto zamestnanec získava plnohodnotné sociálne poistenie a v prípade sociálnej udalosti bude krytý príslušnou dávkou sociálneho poistenia.

Zmeny od 1. januára 2022

Úprava vzniku sociálneho poistenia príslušníka finančnej správy

Zákonom č. 431/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 35/2019 Z. z. o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, sa upravuje zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). V zákone o sociálnom poistení došlo k úprave vzniku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti príslušníka finančnej správy v nadväznosti na zmenu v zákone č. 35/2009 Z. z. U zamestnanca, ktorým je neozbrojený príslušník finančnej správy a ktorého právny vzťah trvá odo dňa jeho ustanovenia do funkcie spojené s pridelením služobnej zbrane, vzniká povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa zákona o sociálnom poistení, jeho preložením alebo prevedením na funkciu, ktorá nie je spojená s pridelením služobnej zbrane na vlastnú žiadosť alebo s jeho písomným súhlasom alebo jeho ustanovením do funkcie, ktorá nie je spojená s pridelením služobnej zbrane na jeho vlastnú žiadosť alebo s jeho písomným súhlasom.

Zmeny od 1. júla 2021

Poskytovanie údajov Sociálnou poisťovňou vyberateľovi úhrady za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania zo svojho informačného systému

Zákonom č. 126/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, sa zavádza povinnosť Sociálnej poisťovne poskytovať vyberateľovi úhrady za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania (tzv. koncesionárske poplatky) zo svojho informačného systému údaje vrátane osobných údajov bez súhlasu dotknutých osôb. S týmto sa spája zrušenie povinnosti pre podnikateľské subjekty preukazovať vyberateľovi tzv. koncesionárskych poplatkov počet zamestnancov, čím sa odbúrava administratívna záťaž pre podnikateľské subjekty.

Zmeny od 1. apríla 2021

Zmena prerušenia poistenia zamestnanca a SZČO a vylúčenia povinnosti platiť poistné

Predlžuje sa obdobie potreby osobného a celodenného ošetrovania fyzickej osoby alebo potreby osobnej a celodennej starostlivosti o dieťa z 10 na 14 dní, t.j. obdobie potreby tzv. krátkodobého ošetrovania alebo starostlivosti. V tejto súvislosti sa zamestnancovi a povinne nemocensky a povinne dôchodkovo poistení SZČO prerušuje povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti od 15. dňa potreby tzv. krátkodobého ošetrovania alebo starostlivosti.

V období do 14. dňa potreby tzv. krátkodobého ošetrovania alebo starostlivosti, zamestnanec a povinne nemocensky a povinne dôchodkovo poistená SZČO nie sú povinní platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti.

Zároveň je od 1. apríla 2021 zákonom o sociálnom poistení zavedený aj nový druh nemocenskej dávky – tzv. dlhodobé ošetrovne pre poistencov, ktorí budú ošetrovať inú fyzickú osobu z dôvodu potreby poskytovania osobnej starostlivosti v prirodzenom prostredí tejto osoby. Zamestnancovi a povinne nemocensky a povinne dôchodkovo poistení SZČO, ktorá osobne a celodenne ošetruje uvedenú fyzickú osobu, sa prerušuje povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti od 91. dňa osobného a celodenného ošetrovania tejto fyzickej osoby do skončenia tohto ošetrovania. Keďže princíp platnej právnej úpravy sleduje výkon ošetrovania osobitne na poistenca a v prípade zamestnanca aj osobitne na právny vzťah, zamestnávateľ na účely prerušenia poistenia zamestnanca sčíta všetky obdobia ospravedlnenia neprítomnosti zamestnanca v práci z dôvodu toho istého ošetrovania (a to bez ohľadu na nárok na ošetrovne a na jeho výplatu) a oznámi Sociálnej poisťovni prerušenie poistenia zamestnanca, ak ošetrovanie trvá spolu práve 91 dní. U SZČO sa rovnako ako u zamestnanca, sčítavajú obdobia vykonávania toho istého ošetrovania z dôvodu domácej osobnej starostlivosti bez ohľadu na nárok na dávku a jej výplatu najskôr od vzniku potreby tohto ošetrovania. Sociálnej poisťovni oznamuje prerušenie poistenia sama SZČO.

V období do 90. dňa osobného a celodenného ošetrovania inej fyzickej osoby, zamestnanec a povinne nemocensky a povinne dôchodkovo poistená SZČO nie sú povinní platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti.

Tehotenské

Výška tehotenského je na úrovni 15 % denného vymeriavacieho základu (hrubej mzdy) na určenie výšky nemocenskej dávky. Výška tehotenského nemôže byť nižšia ako 10 % maximálneho denného vymeriavacieho základu, čo bude v roku 2021 pri 30-dňovom mesiaci predstavovať sumu 215,50 eura. Minimálna výška platí rovnako bez ohľadu na skutočnosť, či nárok na tehotenské vznikol z jedného poistenia alebo z viacerých poistení.

[Viac informácií](#)

Dlhodobé ošetrovne a predĺženie poskytovania "štandardného" ošetrového

Účelom dlhodobého ošetrového je kompenzovať dočasnú stratu príjmu poistenca, ktorý v domácom prostredí ošetruje blízkeho príbuzného, ktorý bol z dôvodu náhleho zhoršenia zdravotného stavu hospitalizovaný a následne prepustený do domácej starostlivosti, resp. z dôvodu zabezpečenia starostlivosti blízkeho príbuznému, ktorý je paliatívnym pacientom.

Dávka sa poskytuje v úhrne najviac za 90 dní a to vo výške 55% denného vymeriavacieho základu (hrubej mzdy). Pri starostlivosti o blízkeho príbuzného sa môže vystríedať viac poistencov. Rozširuje sa aj okruh poistencov – ošetrovujúcich osôb. Za blízkeho príbuzného sa považujú príbuzní v priamom rade (napr. rodičia a deti, starí rodičia a vnúčatá), súrodenci, manželka a rodičia manželov. Od uvedeného dátumu sa tiež predlžuje aj poskytovanie „bežného“ ošetrového zo súčasných 10 na najviac 14 dní.

[Viac informácií](#)

Zmeny od 1. januára 2021

Dôchodkový vek

V Národnej rade Slovenskej republiky bol 24. septembra 2020 schválený návrh novely zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, podľa ktorej sa od 1. januára 2021 znižuje poistencom dotknutých ročníkov (1957 až 1965) dôchodkový vek.

Ako sa mení vek odchodu do dôchodku od roku 2021 nájdete [tu](#).

Zmrazenie minimálneho dôchodku

Od 1.1.2021 je účinná právna úprava "zmrazenia" nominálnych súm minimálneho dôchodku na úroveň roku 2020. V praxi to znamená, že od uvedeného dátumu je výška minimálneho dôchodku určená priamo v zákone o sociálnom poistení (napríklad suma minimálneho dôchodku za 30 rokov obdobia dôchodkového poistenia je 334,30 eura mesačne s účinnosťou od 1. januára 2021).

Tieto zmeny majú zabezpečiť primárny účel minimálneho dôchodku t. j. zabezpečiť poistencovi dôchodkový príjem na takej úrovni, aby nebol odkázaný na pomoc v hmotnej núdzi, avšak bez výraznejšieho oslabovania princípu zásluhovosti, tak aby platila zásada "pracovať a platiť poistné sa oplatí".

[Viac informácií](#)

Zníženie administratívnej záťaže v sociálnom poistení

Vo vzťahu k poistencovi a k samostatne zárobkovo činné osobe (SZČO) je zrušená povinnosť písomne oznámiť Sociálnej poisťovni do ôsmich dní zmenu mena a priezviska, zmenu miesta trvalého pobytu alebo prechodného pobytu, zrušenie trvalého pobytu alebo prechodného pobytu. Tieto údaje bude Sociálna poisťovňa získavať z Registra fyzických osôb. Naďalej však tieto povinnosti zostávajú zachované pre tzv. poistencov štátu (osoba starajúca sa o dieťa, poberateľ peňažného príspevku na opatrovanie a osobný asistent) a tú SZČO, na ktorých sa v právnych vzťahoch sociálneho poistenia uplatňujú predpisy Slovenskej republiky podľa koordinačných nariadení Európskej únie alebo podľa medzinárodnej zmluvy o sociálnom zabezpečení, ktorá má prednosť pred zákonmi SR, a ak údaje o týchto skutočnostiach nie je možné získať z Registra fyzických osôb.

Vo vzťahu k zamestnávateľovi je zrušená povinnosť:

- odhlásiť sa z registra zamestnávateľov vedeného Sociálnou poisťovňou, ak už nezamestnáva žiadneho zamestnanca. Sociálna poisťovňa automaticky ukončí registráciu zamestnávateľa v registri zamestnávateľov na základe odhlásenia posledného zamestnanca z registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia,
- predložiť Sociálnej poisťovni po vykonanej kontrole správu o splnení opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a ich príčin. Splnenie uložených opatrení skontroluje Sociálna poisťovňa ďalšou vykonanou kontrolou,
- oznamovať Sociálnej poisťovni:
 - zmeny v údajoch jeho zamestnanca, a to zmenu priezviska, vrátane všetkých predošlých priezvisk, mena, dátumu a miesta narodenia, stavu a miesta trvalého pobytu, identifikačného čísla sociálneho zabezpečenia fyzickej osoby (rodné číslo). Zmenu týchto údajov bude Sociálna poisťovňa získavať z Registra fyzických osôb. Povinnosť zamestnávateľa oznámiť Sociálnej poisťovni zmenu mena a priezviska zamestnanca do ôsmich dní odo dňa, v ktorom sa o tejto zmene

- dozvedel, sa ponecháva za zamestnanca, ktorý na území Slovenskej republiky nemá trvalý pobyt alebo prechodný pobyt a Sociálna poisťovňa nemá možnosť získať tieto údaje z Registra fyzických osôb,
- o začiatok a skončenie čerpania materskej dovolenky alebo rodičovskej dovolenky zamestnancom.

Zavedenie identifikačného čísla právneho vzťahu

Z dôvodu potreby viesť v sociálnom poistení evidenciu údajov o zamestnancovi na úrovni právneho vzťahu a z dôvodu zabezpečenia vykonateľnosti budúceho ročného zúčtovania, bolo potrebné zaviesť identifikačné číslo právneho vzťahu zamestnanca. Sociálna poisťovňa ho prideliť a zamestnávateľovi sprístupní bezodkladne po doručení prihlášky zamestnanca do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia.

Zamestnávateľ je povinný od sprístupnenia identifikačného čísla právneho vzťahu zamestnanca uvádzať toto číslo pri komunikácii so Sociálnou poisťovňou.

Nové informácie pre zamestnávateľa

Sociálna poisťovňa elektronicky sprístupňuje zamestnávateľovi informácie o jeho zamestnancovi, ktoré spracúva vo svojom informačnom systéme a sú nevyhnutné na určenie obdobia, počas ktorého zamestnanec nie je povinný platiť poistné na sociálne poistenie z dôvodu, že zamestnanec bol uznaný za dočasne práceneschopného alebo z dôvodu osobného a celodenného ošetrovania fyzickej osoby.

Princíp druhej šance pre fyzickú a právnickú osobu

Sociálna poisťovňa neuloží pokutu fyzickej a právnickej osobe, ktorá síce nesplní svoju povinnosť v lehotách určených jednotlivými ustanoveniami zákona o sociálnom poistení, ale dodatočne ju splní v ďalšej sedemdňovej lehote.

13. a 14. plat nie je oslobodený od platenia poistného

Z dôvodu, že tzv. 13. a 14. plat zúčtovaný zamestnancovi v roku 2021 a neskôr, už nie je príjmom zo závislej činnosti oslobodeným od dane, v sociálnom poistení sa tak stáva vymeriavacím základom na platenie poistného zamestnancom a jeho zamestnávateľom.

Zmeny od 31. októbra 2020

13. dôchodok

Dňa 21. 10. 2020 schválila NRSR návrh zákona o 13. dôchodku.

Nárok na 13. dôchodok budú mať všetci poberatelia dôchodku bez ohľadu na sumu poberaného dôchodku. Sumu 13. dôchodku sa ustanovuje diferencovane, v závislosti od sumy poberaného dôchodku, resp. úhrnu súm poberaných dôchodkov. Maximálna suma 13. dôchodku je 300 eur. Nárok na maximálnu sumu 13. dôchodku majú tí poberatelia dôchodkových dávok, ktorých suma dôchodku resp. úhrn súm dôchodkov je najviac v sume životného minima.

Ak suma dôchodku alebo úhrn súm dôchodkov poberateľa je vyšší ako suma životného minima, suma 13. dôchodku sa určuje podľa vzorca. So stúpajúcou výškou dôchodku, resp. úhrnu súm dôchodkov sa výška 13. dôchodku lineárne znižuje, pričom sa garantuje minimálnu sumu 13. dôchodku vo výške najmenej 50 eur.

Na výplatu 13. dôchodku je príslušná Sociálna poisťovňa resp. príslušný útvar sociálneho zabezpečenia podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia v závislosti od toho, kto vypláca dôchodok, ku ktorému sa 13. dôchodok poskytuje. Ustanovuje sa, že s výnimkou roku 2020, sa 13. dôchodok bude vyplácať v deň splatnosti dôchodku v novembri príslušného kalendárneho roka.

Zmeny od 1. apríla 2020

Poberatelia kompenzačného príspevku ako poistenci štátu

V súvislosti s právnou úpravou kompenzačného príspevku baníkov (zákon č. 385/2019 Z. z. o kompenzačnom príspevku baníkom a o zmene a doplnení niektorých zákonov) sa v sociálnom poistení od 1. apríla 2020 rozširuje okruh poistencov, za ktorých poistné na dôchodkové poistenie platí štát. Ide o poberateľov kompenzačných príspevkov, t.j. bývalých baníkov, ktorí ukončili zamestnanie so stálym pracoviskom v podzemí z dôvodu útlmu banskej činnosti a späťajú aj ďalšie podmienky určené zákonom o sociálnom poistení. Podmienky, ktoré poberatelia kompenzačného príspevku musia splniť, sú rovnaké ako pri ostatných skupinách poistencov štátu: takáto osoba nemôže byť povinne poistená ako zamestnanec alebo ako samostatne zárobkovo činná osoba, nemôže byť poistencom štátu z iného dôvodu a nemôže mať priznaný invalidný dôchodok alebo doväzšený dôchodkový vek. Ak bývalý baník tieto podmienky splní, poistencom štátu sa stane automaticky, nebude mať teda v tomto ohľade žiadne oznamovacie povinnosti.

Osobitný sociálny poistný systém v súvislosti s prácou v obecnej polícii

Od 1. apríla 2020 vzniká osobitný sociálny poistný systém s cieľom vyplácania príspevku za prácu v obecnej polícii. Je založený na báze samofinancovania. Príslušníci obecnej polície budú spolu s poistným na sociálne poistenie, ktoré odvádza na účet Sociálnej poisťovne ich zamestnávateľ (obec, mesto), platiť aj poistné na príspevok za prácu v obecnej polícii. Poistné na uvedený príspevok budú príslušníci obecnej polície platiť počas trvania pracovného pomeru k obecnej polícii vo výške 3 % z vymeriavacieho základu, z ktorého sa platí poistné na dôchodkové poistenie.

13. dôchodok

S účinnosťou od 1. apríla 2020 sa zavádza nová dôchodková dávka 13. dôchodok. Nárok na 13. dôchodok majú v zásade všetci poberatelia dôchodku vyplácaného Sociálnou poisťovňou, bez ohľadu na výšku dôchodku. Suma 13. dôchodku zodpovedá výške priemernej mesačnej sumy príslušnej dôchodkovej dávky vykázananej Sociálnou poisťovňou k 31. decembru kalendárneho roka, v ktorom sa určuje suma 13. dôchodku. To znamená, že napr. poberateľovi sólo starobného dôchodku sa vyplatí 13. dôchodok v sume zodpovedajúcej priemernej mesačnej sume starobného dôchodku.

Zmeny od 1. januára 2020

Výkon detencie

V súvislosti s úpravou výkonu detencie (zákon č. 231/2019 Z. z. o výkone detencie a o zmene a doplnení niektorých zákonov) sa od 1. januára 2020 prerušuje povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca a povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby (SZČO), ak v čase trvania jej povinného poistenia bola umiestnená na výkon detencie v detenčnom ústave. Vznik prerušenia uvedených poistení sa posudzuje rovnako ako ich zánik a skončenie prerušenia týchto poistení sa posudzuje rovnako ako ich vznik.

S úpravou prerušenia poistenia súvisí aj úprava povinnosti SZČO oznámiť príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne prerušenie povinného nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia z dôvodu výkonu detencie prostredníctvom detenčného ústavu. Za zamestnanca oznamuje prerušenie poistenia (nemocenského, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti) z dôvodu výkonu detencie jeho zamestnávateľ a to do ôsmich dní od tohto prerušenia.

Zmluva o výkone činnosti športového odborníka

Od 1. januára 2020 sa na účely sociálneho poistenia fyzická osoba, ktorá uzatvorila zmluvu o výkone činnosti športového odborníka považuje za fyzickú osobu v právnom vzťahu na základe dohody o pracovnej činnosti, resp. dohody o brigádnickej práci študentov.

Zamestnávateľia budú povinní prihlasovať svojich zamestnancov, ktorí s účinnosťou najskôr od 1. januára 2020 uzatvorili zmluvu o výkone činnosti športového odborníka, do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia ako tzv. dohodárov.

Študent, ktorý bude pracovať na základe zmluvy o výkone činnosti športového odborníka, bude považovaný za študenta pracujúceho na dohodu o brigádnickej práci študentov. Z toho mu vplýva možnosť uplatnenia odvodovej úľavy (výnimky maximálne 200 eur mesačne).

Rovnaká možnosť sa vzťahuje aj na osoby s priznaným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, výsluhovým dôchodkom pri dovŕšení dôchodkového veku, invalidným výsluhovým dôchodkom s uzavretou zmluvou o výkone činnosti športového odborníka, nakoľko budú považovaní za osoby pracujúce na základe dohody o pracovnej činnosti.

Vyrovnávací príplatok

S účinnosťou od 1. januára 2020 sa vypúšťa právna úprava vyrovnávacieho príplatku a namiesto nej sa ustanovuje osobitný výpočet dôchodku (starobného, predčasného starobného a invalidného) pre federálnych poberateľov dôchodkov. Cieľom tejto právnej úpravy je dosiahnuť, že súčet českého čiastkového dôchodku a slovenského čiastkového dôchodku sa bude rovnať dôchodku, na ktorý by mal poistenec nárok, ak by získal iba slovenské obdobie dôchodkového poistenia. Podmienka získania 25 rokov obdobia dôchodkového poistenia už pri tejto úprave neplatí. Nárok na takýto dôchodok má každý, kto má nárok na dôchodok z ČR (starobný alebo invalidný) a získal najmenej rok poistenia podľa predpisov SR.

Pevné stanovenie dôchodkového veku

V súvislosti so zastropovaním dôchodkového veku sa od 1. januára 2020 upúšťa od určovania dôchodkového veku prostredníctvom tzv. dôchodkového automatu. Od tohto dátumu zákon pevne stanovuje dôchodkový vek pre všetky skupiny poistencov v členení na ročníky, pohlavie a počet vychovaných detí prehľadne v prílohe zákona.

Vyššie minimálne dôchodky

Od 1. januára 2020 sa **mení systém výpočtu minimálneho dôchodku**, a to jeho naviazaním na priemernú mzdu. Pre dosiahnutie minimálneho dôchodku bude po novom potrebné splniť podmienku 30 rokov obdobia dôchodkového poistenia.

Pri 30 rokoch bude výška minimálneho dôchodku predstavovať **33 % z priemernej mzdy** na Slovensku spreď dvoch rokov a v roku 2020 dosiahne **334,30 eura**. Pri získaní viac ako 30 rokov a menej ako 40 rokov obdobia dôchodkového poistenia sa bude minimálny dôchodok zvyšovať za každý rok o 2 % zo sumy životného minima a pri 40 a viac rokoch dôchodkového poistenia za každý rok o 3 % zo sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu.

Zároveň sa mení aj valorizácia minimálneho dôchodku = zvyšovať sa bude pravidelne v súlade s rastom priemernej mzdy a aj s rastom životného minima.

S účinnosťou od 1. januára 2020 sa zmení pomer krátenia starobných dôchodkov, predčasných starobných dôchodkov a minimálnych dôchodkov vyplácaných sporiteľom v II. pilieri. Dotknutým dôchodcom sa tak zvýši dôchodok vyplácaný zo Sociálnej poisťovne. Sociálna poisťovňa rozhodne o zmene sumy uvedených dôchodkov najneskôr do 31. marca 2021.

Zmeny od 1. decembra 2019

V súlade s princípom „jedenkrát a dost“ sa v jednotlivých právnych predpisoch ukladajúcich zákonnú povinnosť fyzických a právnických osôb preukázať plnenie odvodových povinností voči Sociálnej poisťovni priložením potvrdenia k žiadosti, tieto nahrádzajú elektronickým preverovaním splnenia povinností dotknutých fyzických a právnických osôb príslušným orgánom verejnej moci priamo v Sociálnej poisťovni, a to prostredníctvom informačných systémov.

Od 1. decembra 2019 Sociálna poisťovňa na žiadosť orgánu verejnej moci poskytuje bezodkladne a bez súhlasu dotknutých osôb v elektronickej podobe údaje o evidovaných nedoplatkoch na poistnom na sociálne poistenie na účely preukázania skutočností ustanovenej osobitným predpisom.

Zmeny od 1. septembra 2019

Vo vzťahu k tzv. 13. a 14. platu nastávajú od 1. septembra 2019 zmeny súvisiace s platením poistného na sociálne poistenie zamestnancom a jeho zamestnávateľom, ktoré sa vo vzťahu k 14. platu prejavia v decembri 2019 až 2021, a vo vzťahu k 13. platu v júni 2021.

V decembri 2019 až 2021 je od platenia poistného na sociálne poistenie **oslobodený 14. plat zamestnanca** najviac **do sumy 500 eur, vyplatený každým jeho zamestnávateľom**. Podmienkou tohto oslobodenia je, že 14. plat musí byť vyplatený najmenej vo výške priemerného mesačného zárobku (funkčného platu), zároveň pracovnoprávny (štátnozamestnanecký) vzťah zamestnanca u zamestnávateľa trval k 31. októbru príslušného kalendárneho roka nepretržite aspoň 48 mesiacov a zamestnancom bol v júni príslušného kalendárneho roka vyplatený aj 13. plat.

Obdobná „úľava“ sa bude vzťahovať na 13. plat vyplatený zamestnancom **v júni 2021**. Od platenia poistného na sociálne poistenie bude **oslobodený 13. plat** najviac **do výšky 500 eur, vyplatený zamestnancom každým jeho zamestnávateľom**. Podmienkou tohto oslobodenia je, že 13. plat musí byť vyplatený najmenej vo výške 500 eur a pracovnoprávny (štátnozamestnanecký) vzťah zamestnanca u zamestnávateľa musí trvať k 30. aprílu 2021 nepretržite aspoň 24 mesiacov.

Vianočný príspevok

Zvyšuje sa vianočný príspevok vrátane jednorazového zvýšenia na dvojnásobok jeho súčasnej úrovne. Maximálna suma vianočného príspevku vrátane jednorazového zvýšenia pre dôchodky, resp. úhrny súm dôchodkov nepresahujúce sumu životného minima 210,2 eura tak bude 200 eur. So stúpajúcou výškou dôchodku, resp. úhrnu súm dôchodkov sa bude výška vianočného príspevku lineárne znižovať.

Okrem zdvojnásobenia sumy vianočného príspevku sa rozširuje aj okruh dotknutých osôb prostredníctvom zvýšenia hranice nároku na vianočný príspevok z pôvodnej úrovne 60 % priemernej mzdy v národnom hospodárstve na 65 %, t. j. v roku 2019 bude horná hranica na nárok na vianočný príspevok v sume 658,5 eura.

Zmeny od 1. júla 2019

Neozbrojenému príslušníkovi finančnej správy, ktorého právny vzťah zakladajúci právo na príjem zo závislej činnosti trvá odo dňa jeho ustanovenia do funkcie spojenej s pridelením služobnej zbrane, vzniká povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca podľa zákona o sociálnom poistení odo dňa preloženia alebo prevedenia na funkciu, ktorá nie je spojená s pridelením služobnej zbrane alebo odo dňa jeho ustanovenia nanovo do funkcie, ktorá nie je spojená s pridelením služobnej zbrane. Ustanovením neozbrojeného príslušníka finančnej správy do funkcie spojenej s pridelením služobnej zbrane ako ozbrojeného príslušníka finančnej správy, jeho povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca podľa zákona o sociálnom poistení zaniká.

Dôchodkový strop

Dňa 28. marca 2019 NR SR schválila ústavný zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ktorým sa zavádza horná hranica (tzv. strop) dôchodkového veku na 64 rokov a zároveň jej primerané zníženie v závislosti od počtu vychovaných detí, maximálne o 18 mesiacov. Podrobnosti súvisiace so zastropovaním dôchodkového veku ustanoví zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Zmeny od 1. januára 2019

Materské

Jednoznačne sa ustanovila možnosť súbežného poberania materského otcom a matkou dieťaťa, ak otec po dohode s matkou prevzal do starostlivosti staršie dieťa a matka sa súčasne stará o ich ďalšie dieťa.

Zároveň sa určil priaznivejší výpočet pravdepodobného vymeriavacieho základu na určenie materského pri tzv. reťazových pôrodoch tým, že sa ustanovilo, že:

- suma materského poistenkyne pri ďalšom dieťati nebude vypočítaná z tzv. minimálneho vymeriavacieho základu ani v prípade, ak sa v rozhodujúcom období vyskytvalo okrem obdobia poberania materského alebo obdobia prerušenia nemocenského poistenia z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky (pri samostatnej zárobkovo činnnej osobe z dôvodu čerpania rodičovského príspevku), aj obdobie dočasnej pracovnej neschopnosti,
- pravdepodobný denný vymeriavací základ pri ďalšom dieťati nebude nižší ako najvyšší z denných vymeriavacích základov alebo pravdepodobných denných vymeriavacích základov, z ktorých boli určené sumy predchádzajúcich materských z toho istého nemocenského poistenia.

Dôchodkový vek

S cieľom zabezpečiť, aby bol dôchodkový vek známy pre poistencov v dostatočnom časovom predstihu a bol lepšie zapamätateľný, sa určuje 5 rokov vopred a vyjadruje v rokoch a mesiacoch nasledovne:

Dôchodkový vek poistenca, ktorý

- v roku 2019 dovŕši vek 62 rokov, je 62 rokov a 6 kalendárnych mesiacov,
- v roku 2020 dovŕši vek 62 rokov, je 62 rokov a 8 kalendárnych mesiacov,
- v roku 2021 dovŕši vek 62 rokov, je 62 rokov a 10 kalendárnych mesiacov,
- v roku 2022 dovŕši vek 63 rokov, je 63 rokov,
- v roku 2023 dovŕši vek 63 rokov, je 63 rokov a 2 kalendárne mesiace.

Doručovanie písomností Sociálnou poisťovňou

Od 1. januára 2019 sa zosúladí právna úprava doručovania písomností Sociálnou poisťovňou **so všeobecnou právnou úpravou doručovania v správnom konaní**. Mení sa **fikcia doručenia do vlastných rúk adresáta** (inštitút náhradného doručenia) na novú fikciu - v prípade prevzatia uloženej písomnosti na pošte **sa bude považovať za deň doručenia deň reálneho prevzatia tejto písomnosti na pošte** (čo zákon o sociálnom poistení účinný do 31. decembra 2018 nepozná v prípade, ak si adresát zásielku počas uloženia na pošte prevzal po troch dňoch od jej uloženia). **V prípade, ak si adresát zásielku počas jej uloženia nevyzdvihne, bude sa považovať za doručenie dňom vrátenia nedoručenej zásielky Sociálnej poisťovni**, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Vymeriavací základ zamestnanca na platenie poistného na sociálne poistenie

Súčasťou vymeriavacieho základu zamestnanca, a aj jeho zamestnávateľa, na platenie poistného na sociálne poistenie, **je aj príjem oslobodený od dane** podľa § 5 ods. 7 písm. p) zákona č. 595/2003 Z. z. v znení zákona č. 368/2018 Z. z. (**nepeňažné plnenie poskytnuté zamestnancovi v pracovnom pomere** od zamestnávateľa, ktorého prevažujúca činnosť je výroba vykonávaná vo viaczmennej prevádzke, **na účely zabezpečenia ubytovania v úhrnnej sume najviac 60 eur mesačne**), ktoré plynulo zamestnancovi **pokiaľ kalendárneho roka 2018**.

Zmeny od 30. decembra 2018

Na účely sociálneho poistenia zamestnancom nebola v období od 1. januára 2016 do 31. decembra 2018 fyzická osoba v právnom vzťahu na základe zmluvy o profesionálnom vykonávaní športu podľa § 35 zákona č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Novela zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov účinná od 30. decembra 2018 predĺžila toto obdobie do 31. decembra 2021. To znamená, že športovci – zamestnanci budú sociálne poistení až od 1. januára 2022 a od tohto času vznikne všetkým športovcom – zamestnancom povinnosť platiť poistné a ich zamestnávateľom povinnosť platiť a odvádzať poistné na sociálne poistenie. Z toho vyplýva, že športovec – zamestnanec nebude do 31. decembra 2021 krytý dávkami sociálneho poistenia, ak nastane sociálna udalosť.

Ako doposiaľ bude športovcovi – zamestnancovi v období rokov 2019 - 2021 umožnené chrániť sa pred dôsledkami sociálnej udalosti prostredníctvom systému dobrovoľného nemocenského poistenia, dobrovoľného dôchodkového poistenia a dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti.

Zmeny od 19. novembra 2018

V súlade so všeobecnými zásadami platenia poistného na dôchodkové poistenie, v rámci ktorých je vymeriavací základ na platenie poistného ohraničený maximálnym vymeriavacím základom, **sa vymeriavací základ na dodatočné zaplatenie poistného na dôchodkové poistenie ohraničuje sumou maximálneho mesačného vymeriavacieho základu** a v prípade dodatočného zaplatenia poistného len za časť kalendárneho mesiaca, tak **pomernou sumou minimálneho a maximálneho mesačného vymeriavacieho**.

Zmeny od 1. novembra 2018

Vianočný príspevok

S cieľom zlepšovania postavenia nízkopríjmových dôchodcov sa aj v roku 2018 poskytuje jednorazové zvýšenie sumy vianočného príspevku o ďalších 12,74 eura tým poberateľom vianočného príspevku, ktorých dôchodky, resp. sumy viacerých dôchodkov, sú maximálne do výšky 2-násobku sumy životného minima (410,14 eura vrátane).

Zmeny od 1. septembra 2018

Sociálna poisťovňa na žiadosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby vydá do piatich pracovných dní od podania žiadosti písomný súhlas so zápisom v obchodnom registri, ak voči takejto osobe nevedie pohľadávku alebo ak pohľadávka neprevyšuje sumu vo výške určenej generálnym riaditeľom. Obdobne sa postupuje aj v prípade, ak ide o žiadosť obchodnej spoločnosti o vydanie súhlasu s výmazom z obchodného registra.

Zmeny od 1. júla 2018

Od 1. júla 2018 sa **dôchodcom, pracujúcim na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, poskytuje rovnaká výhoda**, akú do tohto času majú žiaci stredných a študenti vysokých škôl. **Budú mať právo určiť si dohodu o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, na základe ktorej nebudú mať postavenie zamestnanca na účely dôchodkového poistenia.** Oni a ich zamestnávateľia tak **budú oslobodení od platenia odvodov na povinné dôchodkové poistenie (starobné a invalidné) a zamestnávateľia aj do rezervného fondu solidarity.** **Oslobodenie** bude v rovnakej výške **vymeriavacieho základu** ako je tomu u študentov - **200 eur mesačne**, čo predstavuje maximálne 2 400 eur ročne.

Uvedené sa týka **poberateľov starobných dôchodkov, invalidných dôchodkov, predčasných starobných dôchodkov, invalidných výsluhových dôchodkov a výsluhových dôchodkov, ktorých poberatelia dovŕšili dôchodkový vek.**

K najväčšej zmene dôjde u poberateľov predčasných starobných dôchodkov, ktorí do 30. júna 2018 vôbec nemôžu vykonávať zárobkovú činnosť a zároveň poberať tento dôchodok. Od 1. júla 2018 sa umožňuje, aby aj poberateľ predčasného starobného dôchodku, ktorý si určil dohodu o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru, mohol, do zákonom ustanovenej sumy príjmu - 2 400 eur ročne, vykonávať zárobkovú činnosť bez toho, aby mu zanikol nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku.

Zmeny od 1. januára 2018

Od 1. januára 2018 sa **odbreňuje prevažná časť fyzických osôb, za ktoré platí poisťné na dôchodkové poistenie štát, od podávania prihlášky a odhlásky v Sociálnej poisťovni.** Uvedené sa týka prihlasovania fyzických osôb, ktoré sa starajú o dieťa do šiestich rokov veku, o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom od 6 do 18 rokov veku; fyzických osôb, ktorým sa poskytuje príspevok na opatrovanie a fyzických osôb, ktoré majú podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím najmenej 140 hodín mesačne. U väčšiny uvedených fyzických osôb najmä poberateľov rodičovského príspevku, osobných asistentov, a poberateľov peňažného príspevku na opatrovanie tak bude **vznikať dôchodkové poistenie platené štátom automaticky.**

V tejto súvislosti a v súlade s princípom rovnakého zaobchádzania sa umožňuje aj **nadobudnutie dôchodkových nárokov tým osobám, ktoré pred 1. januárom 2018 splnili všetky podmienky dôchodkového poistenia, okrem podania prihlášky na dôchodkové poistenie, t.j. aby sa im zhodnotilo obdobie starostlivosti ako obdobie dôchodkového poistenia.** Uvedené sa týka fyzických osôb:

- ktoré sa starajú o dieťa do šiestich rokov veku, o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom od 6 do 18 rokov veku,
- ktorým sa poskytuje príspevok na opatrovanie,
- ktoré majú podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím najmenej 140 hodín mesačne.

Predlžuje sa lehota na splnenie povinnosti zamestnávateľa predložiť Sociálnej poisťovni evidenčný list dôchodkového poistenia z troch dní na osem dní. Tiež sa predlžuje lehota na odhlásenie zamestnanca zo Sociálnej poisťovne z 1 dňa na 8 dní a zosúlaďuje sa lehota na prihlásenie zamestnávateľa do registra zamestnávateľov s lehotou na prihlásenie zamestnanca do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia vedených Sociálnou poisťovňou. Predmetné opatrenia zjednodušia činnosť zamestnávateľa voči Sociálnej poisťovni a poskytnú väčší časový priestor zamestnávateľom na splnenie uvedených povinností.

Nadalej bude na **platenie poisťného na úrazové poistenie sadzba 0,8 %** z vymeriavacieho základu zamestnávateľa.

Zachováva sa **pôsobnosť generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne rozhodovať o presúvaní finančných prostriedkov medzi základnými fondmi**, v prípade ich nedostatkov v niektorom z nich.

Zjednocuje sa suma, do ktorej Sociálna poisťovňa dlžné poisťné nepredpisuje so sumou nedoplatku na poisťnom, do ktorej vzniká nárok na dávku nemocenského poistenia (5 EUR); rovnaká hranica platí aj na predpisovanie penále a na uloženie povinnosti vrátiť neprávom vyplatené dávky.

Umožňuje sa **povolit' splátkový kalendár každému dlžníkovi na poisťnom bez ohľadu na skutočnosť, či je povinný aktuálne odvádzať poisťné a predlžuje sa lehota, na ktorú možno povoliť splátky dlžných súm z 18 na 24 mesiacov.** Uvedeným opatrením sa rozšíri okruh osôb, ktoré budú môcť tento inštitút využiť vzhľadom na ich finančné pomery.

Predlžuje sa lehota, na ktorú možno povoliť splátky dlžných súm fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá je povinná vrátiť vyplatené sumy dávky, z 18 na 24 mesiacov.

Úprava súm starobných dôchodkov priznaných pred 1. januárom 2004

S účinnosťou od 1. januára 2018 sa vykoná prepočet a zvýšenie súm starobných dôchodkov (starodôchodkov), ktorých suma bola vypočítaná podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 (zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, zákon č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení). Výpočet dôchodku podľa uvedených zákonov bol z dôvodu vysokej miery solidarity (maximálny priemerný mesačný zárobok na výpočet starobného dôchodku bol obmedzený sumou 4067, resp. 3000 Sk) výhodný najmä pre nízkopriemových poistencov a nevýhodný pre poistencov s nadpriemernými zárobkami. V dôsledku uvedeného, niektorí, najmä nadpriemerne zarábajúci poistenci, ktorí požiadali o starobný dôchodok pred 1. januárom 2004, pociťujú ako krivdu skutočnosť, že suma ich dôchodku by bola vyššia, ak by bola určená podľa zákona č.461/2003 Z. z. o sociálnom poistení účinného od 1. januára 2004. Rozdiely v úrovni starobných dôchodkov vyplývajúce z rozdielnej právnej úpravy účinnej pred 1. januárom 2004 a právnej úpravy účinnej od tohto dňa, boli čiastočne kompenzované v roku 2006 a 2008 (§ 293k a 293aw zákona o sociálnom poistení). Napriek uvedenému je stále suma starobného dôchodku starodôchodcov s nadpriemernými príjmami nižšia ako suma, ktorá by bola za rovnakých podmienok určená podľa nového zákona. Cieľom právnej úpravy je preto dosiahnuť stav, aby suma starobného dôchodku uvedenej skupiny starodôchodcov bola približne rovnaká ako jeho suma určená podľa zákona o sociálnom poistení k 1. januáru 2004.

[Podrobnejšie informácie](#)

Zmena podmienok vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti a jej výplatu

S cieľom umožniť prístup k dávke v nezamestnanosti väčšiemu počtu poistencov, ktorí platili poisťné na poistenie v nezamestnanosti (najmenej dva roky v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie) a aj s prihliadnutím na podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti v okolitých susedských členských štátoch Európskej únie, sa s účinnosťou od 1. januára 2018 zjednocujú podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti a dĺžka podporného obdobia v nezamestnanosti pre všetkých poistencov.

Od 1. januára 2018 musí byť poistencem na nárok na dávku v nezamestnanosti poistený najmenej dva roky v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

Za predpokladu zjednotenia podmienok nároku na dávku v nezamestnanosti je dôvodné, aby bola jednotná pre všetkých poistencov aj dĺžka podporného obdobia v nezamestnanosti (6 mesiacov). Podporné obdobie v nezamestnanosti v dĺžke 6 mesiacov podľa zákona účinného od 1. januára 2018 sa bude vzťahovať aj na poistenca,

ktorému bola priznaná dávka v nezamestnanosti podľa predpisov účinných do 31. decembra 2017, ak sa mu dávka vypláca k 31. decembru 2017 a nárok na jej výplatu trvá aj po tomto dni a na poistenca, ktorý bol opätovne zaradený, do evidencie uchádzačov o zamestnanie po 31. decembri 2017 a vypláca sa mu dávka v nezamestnanosti počas zostávajúcej časti podporného obdobia v nezamestnanosti.

Úprava podmienok vzniku nároku na vyrovnávací príplatok

Právna úprava účinná do 31. decembra 2017 umožňovala vznik nároku na vyrovnávací príplatok poberateľovi, ktorému bol priznaný slovenský starobný dôchodok a český starobný dôchodok. Od 1. januára 2018 vznikne nárok na vyrovnávací príplatok aj poistencovi, ktorý má priznaný slovenský predčasný starobný dôchodok.

Výška vyrovnávacieho príplatku sa určí ako rozdiel medzi teoretickou (fiktívnou) sumou predčasného starobného dôchodku určenou výlučne podľa predpisov Slovenskej republiky s prihliadnutím na dobu dôchodkového poistenia získanú do rozdelenia ČSFR a dobu získanú podľa slovenských predpisov a úhrnom súm vyplácaného starobného dôchodku z Českej republiky a vyplácaného predčasného starobného dôchodku podľa predpisov Slovenskej republiky alebo starobného dôchodku, na ktorý sa zmenil predčasný starobný dôchodok po dovŕšení dôchodkového veku. Rovnako ako u poistenca, ktorému bol priznaný starobný dôchodok, sa do úhrnu súm dôchodkov, ktoré sa odpočítajú od fiktívnej sumy predčasného starobného dôchodku, zaráta aj suma výsluhového dôchodku.

Zmeny od 1. júla 2017

Od 1. júla 2017 sa zavádza výkon rozhodnutia vymáhaním pohľadávok Sociálnou poisťovňou tromi spôsobmi:

- zrážkami zo mzdy a z iných príjmov,
- prikázaním pohľadávky z účtu dlžníka v banke,
- zrážkami z dávok, ktoré svojmu dlžníkovi vypláca Sociálna poisťovňa.

Predpokladá sa pozitívny dopad tohto opatrenia na dlžníkov Sociálnej poisťovne vo všeobecnosti (odubranie nákladov na trovy exekúcie, ktoré niekedy niekoľkonásobne prevyšovali sumu vymáhanej pohľadávky a ktoré musel dlžník zaplatiť exekútorovi). Rovnako sa predpokladá pozitívny dopad na činnosť Sociálnej poisťovne, ktorá v súvislosti s výberom poistného na sociálne poistenie disponuje údajmi potrebnými na výkon rozhodnutia vymáhaním pohľadávok, čo bude mať za následok rýchlejšiu reakciu Sociálnej poisťovne na neplatenie, neodvedenie poistného na sociálne poistenie a na realizáciu opatrení, zaručujúcich efektívnejšie postupy pri vymáhaní pohľadávok.

Zmeny od 1. mája 2017

Zvýšenie sumy materského od 1.5.2017

Z dôvodu zlepšenia sociálnej a najmä finančnej situácie rodín s deťmi sa od mája zvyšuje materské z doterajších 70 % denného vymeriavacieho základu na 75 %. Rodičom poberajúcim materské tak vznikne nárok na približne 100 % čistého príjmu, ktorý dosahovali pred vznikom nároku na materské.

Zmeny od 1. apríla 2017

Sociálna poisťovňa predpíše fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodvedli poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odvedli v nižšej sume, **penále** vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti, alebo do dňa začatia kontroly, ale **od 1. apríla 2017 aj do dňa, keď bola dlžná suma zaplatená exekútorovi.**

Zmeny od 1. marca 2017

Od 1. marca 2017 Sociálna poisťovňa **penále nepredpíše, ak ide o nevymáhateľnú pohľadávku** podľa osobitného predpisu (zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Zmeny od 1. januára 2017

Platenie poistného za poistencov štátu

Od 1. januára 2017 bola **zrušená hranica 12 rokov** na účely platenia poistného štátom. **Osobám, ktoré podali prihlášku na dôchodkové poistenie z dôvodu poskytovania peňažného príspevku na opatrovanie a osobnej asistencie** poskytovanej v rozsahu 140 a viac hodín mesačne, sa bude hodnotiť takéto obdobie na účely dôchodkového poistenia bez časového obmedzenia (doteraz najviac v rozsahu 12 rokov kumulovane). Uvedeným opatrením sa umožní napr. opatrovaním blízkej osoby v rozsahu najmenej 30 rokov získať nárok na minimálny dôchodok. Štát prevzal na seba povinnosť platiť za tieto osoby poistné na dôchodkové poistenie počas celého obdobia potreby opatrovania ťažko zdravotne postihnutých.

Legislatíva: Zákon č. 355/2016 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

Maximálny vymeriavací základ

Od 1. januára 2017 sa **zvýšil maximálny mesačný vymeriavací základ** na platenie poistného

- na dôchodkové poistenie zamestnancom, zamestnávateľom, povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnou osobou a dobrovoľne dôchodkovo poistenou osobou
- do rezervného fondu solidarity zamestnávateľom, povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnou osobou a dobrovoľne dôchodkovo poistenou osobou

z 5-násobku **na 7-násobok** jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu, ktorý platil v kalendárnom roku, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné, t.j. na sumu **6.181,00 EUR**.

Legislatíva: Zákon č. 285/2016 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zvyšovanie dôchodkových dávok a úrazových dávok

Dôchodková dávka, okrem vyrovnávacieho príplatku, vyplácaná k 1. januáru 2017 a dôchodková dávka priznaná od 1. januára 2017 do 31. decembra 2017 sa zvyšujú najmenej o pevnú sumu určenú 2 % z priemernej mesačnej sumy príslušnej dôchodkovej dávky bez zvýšenia na sumu minimálneho dôchodku.

Úrazová renta vyplácaná k 1. januáru 2017 a úrazová renta priznaná od 1. januára 2017 do 31. decembra 2017 sa zvyšujú najmenej o 2 %.

Legislatíva: Zákon č. 285/2016 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Priemerný osobný mzdový bod

Priemerný osobný mzdový bod v hodnote nižšej ako 1,25 sa pri výpočte dôchodkov započítava v celej výške. Z hodnoty priemerného osobného mzdového bodu od 1,25

do 3 sa započítava v roku 2016 a nasledujúcich rokoch 68%.

K priemernému osobnému mzdovému bodu v hodnote nižšej ako 1,0 sa pri výpočte dôchodkov pripočíta z rozdielu medzi hodnotou 1,0 a priemerným osobným bodom určeným podľa zákona o sociálnom poistení v roku 2016 a nasledujúcich rokoch 20%.

Legislatíva: Zákon č. 285/2016 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Dôchodkový vek

Dôchodkový vek na rok 2017 bol ustanovený na **62 rokov a 76 dní**.

Legislatíva: Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 269/2016 Z. z. o úprave dôchodkového veku a referenčného veku na rok 2017

Zmeny od 1. januára 2016

Vdovské a vdovecké dôchodky

Vdovám, ktoré odovdali pred 1. januárom 2004 a ktorým zanikol nárok na vdovský dôchodok alebo nárok na jeho výplatu sa bude posudzovať opätovný nárok na tento dôchodok alebo nárok na jeho výplatu podľa predpisov účinných v čase úmrtia manžela s tým, že možnosť splnenia stanovených podmienok už nebude časovo obmedzená. Nárok na vdovský dôchodok tak ženám vznikne kedykoľvek po splnení zákonom stanovenej podmienky napr. dovŕšením veku 50 rokov.

Vdovcom, ktorí odovdali pred 1. januárom 2004 a ktorým nevznikol nárok na vdovecký dôchodok podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2016, sa bude posudzovať nárok na vdovecký dôchodok podľa rovnakých podmienok nároku na vdovecký dôchodok týchto vdovcov účinných do 31. decembra 2015 bez časového obmedzenia troch rokov na splnenie stanovených podmienok.

Vyrovňovací príplatok

Od 1. januára 2016 sa zaviedol vyrovňovací príplatok ako nová dôchodková dávka, ktorej účelom je kompenzovať negatívne dôsledky rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej republiky (ČSFR) na dôchodky niektorých poistencov.

Poistencovi, ktorý splní zákonom ustanovené podmienky, by mal vyrovňovací príplatok zabezpečiť, aby úhrnná suma jeho slovenského a českého starobného dôchodku dosiahla sumu dôchodku, ktorá by mu patrila, ak by sa aj doby zamestnania na území Českej republiky získané pred 1. januárom 1993 hodnotili na účel slovenského starobného dôchodku.

Zvýšenie sumy materského

S účinnosťou od 1. januára 2016 sa zvyšuje materské zo 65 % na 70 % denného vymeriavacieho základu. Rodičia na materskej dovolenke tak dostanú od prvého januára 2016 reálne viac ako 91 % predchádzajúceho príjmu v čistom. Zmena sa týka aj tých, ktorí začali dávku poberať pred týmto termínom a stále ju poberajú.

Zmeny od 1. júla 2015

Minimálny dôchodok

Od 1. júla 2015 sa zaviedol minimálny dôchodok. Účelom minimálneho dôchodku je zabezpečiť poistencovi dôchodkový príjem na takej úrovni, aby nebol odkázaný na pomoc v hmotnej núdzi. O priznanie minimálneho dôchodku nie je potrebné žiadať, o nároku na zvýšenie dôchodku na minimálny dôchodok rozhodne Sociálna poisťovňa.

Zmeny od 1. januára 2015

Odhlasovacia a prihlasovacia povinnosť pre SZČO

Od 1. januára 2015 sa ruší prihlasovacia a odhlasovacia povinnosť na povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činné osoby a zavádza sa povinnosť Sociálnej poisťovne oznámiť samostatne zárobkovo činné osoby vznik povinného poistenia, ako aj výšku poistného.

Prepočítanie starobného dôchodku pri výkone zárobkovej činnosti

Od 1. januára 2015 zákon umožní poistencom, ktorí po priznaní starobného dôchodku ďalej vykonávajú zárobkovú činnosť, požiadať o tzv. prepočet sumy starobného dôchodku raz ročne, bez ohľadu na to, či výkon zárobkovej činnosti ukončia, alebo v ňom pokračujú. Do 31. decembra 2014 je takýto prepočet možný len po zániku dôchodkového poistenia.

Zmena od 1. novembra 2013

Na fyzickú osobu, ktorá bola pred vznikom pracovného pomeru, resp. štátnozamestnaneckého pomeru, vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie ako dlhodobo nezamestnaná osoba, sa vzťahuje odvodová úľava. Zamestnávateľ ani zamestnanec za predpokladu splnenia zákonom o sociálnom poistení ustanovených podmienok, nie sú povinní platiť poistné na sociálne poistenie.

Zmeny od 1. júla 2014

Zrušenie niektorých opatrení

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky už nebude vydávať a zverejňovať v Zbierke zákonov Slovenskej republiky opatrenia, ktorými sa ustanovuje maximálna suma mesačného príjmu a maximálna suma priemerného mesačného príjmu z dohody o brigádnickej práci študentov, všeobecný vymeriavací základ a dôchodková hodnota. Pri ustanovovaní maximálnej sumy mesačného príjmu a maximálnej sumy priemerného mesačného príjmu z dohody o brigádnickej práci študentov, všeobecného vymeriavacieho základu a dôchodkovej hodnoty ministerstvo vychádzalo z makroekonomických ukazovateľov, ktoré pravidelne vykazuje a zverejňuje Štatistický úrad Slovenskej republiky. Spomínané údaje bude po novom povinná zverejňovať Sociálna poisťovňa na svojom webovom sídle a uchovávať ich tak, aby boli verejne dostupné odo dňa ich zverejnenia bez časového obmedzenia.

Súbeh povinného nemocenského poistenia a dobrovoľného nemocenského poistenia a súbeh povinného poistenia v nezamestnanosti s dobrovoľným poistením v nezamestnanosti

S účinnosťou od 1. júla 2014 sa zamedzuje súbehu povinného nemocenského poistenia s dobrovoľným nemocenským poistením a taktiež sa zamedzuje súbehu povinného poistenia v nezamestnanosti s dobrovoľným poistením v nezamestnanosti.

Predčasný starobný dôchodok

V závislosti od podmienok nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia sa upravili podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok u sporiteľa. Na rozdiel od súčasnej právnej úpravy sa mení podmienka získania potrebnej sumy predčasného starobného dôchodku tak, že nárok na predčasný starobný dôchodok sporiteľa vznikne vtedy, ak súčet súm predčasného starobného dôchodku z dôchodkového poistenia a predčasného starobného dôchodku zo starobného dôchodkového sporenia je vyšší ako 1,2-násobok sumy životného minima pre 1 plnoletú fyzickú osobu.

Prevod dôchodkových práv získaných v dôchodkovom systéme Európskej únie

Zákon o sociálnom poistení upravuje určenie sumy starobného dôchodku v dôchodkovom systéme Slovenskej republiky so zohľadnením dôchodkových práv získaných v dôchodkovom systéme Európskej únie.

Zmeny od 1. januára 2013

Zamestnanec

Za zamestnanca sa na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti považuje pri pravidelnom mesačnom príjme aj fyzická osoba vykonávajúca činnosť na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (dohodár) okrem:

- fyzickej osoby vykonávajúcej činnosť na základe dohody o brigádnickej práci študentov (študent) a
- fyzickej osoby vykonávajúcej činnosť na základe dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti, ak je poberateľom starobného dôchodku, invalidného dôchodku, výsluhového dôchodku a dovŕšila dôchodkový vek, invalidného výsluhového dôchodku.

Tabuľka sadzieb poistného na sociálne poistenie a verejné zdravotné poistenie pre dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (.PDF)

Za zamestnanca sa na účely dôchodkového poistenia považuje:

- fyzická osoba, vykonávajúca činnosť na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, ktorá nie je pravidelne mesačne odmeňovaná,
- fyzická osoba, vykonávajúca činnosť na základe dohody o vykonaní práce alebo dohody o pracovnej činnosti, ktorá je pravidelne alebo nie je pravidelne mesačne odmeňovaná, ak je poberateľom starobného dôchodku, invalidného dôchodku, výsluhového dôchodku a dovŕšila dôchodkový vek, invalidného výsluhového dôchodku,
- fyzická osoba, vykonávajúca činnosť na základe ňou určenej dohody o brigádnickej práci študentov, ktorá je pravidelne mesačne odmeňovaná, ak mesačný príjem z tejto dohody presiahne, pre študenta do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom dovŕšil 18 rokov veku, sumu 66 eur a pre študenta od nasledujúceho mesiaca po dovŕšení 18 rokov veku, sumu 155 eur,
- fyzická osoba, vykonávajúca činnosť na základe ňou určenej dohody o brigádnickej práci študentov, ktorá nie je pravidelne mesačne odmeňovaná, ak priemerný mesačný príjem z tejto dohody presiahne, pre študenta do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom dovŕšil 18 rokov veku, sumu 66 eur a pre študenta od nasledujúceho mesiaca po dovŕšení 18 rokov veku, sumu 155 eur.

V súvislosti s možnosťou vzniku povinného nemocenského poistenia fyzických osôb vykonávajúcich činnosť na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru **sa upravil inštitút pravdepodobného denného vymeriavacieho základu na určenie sumy nemocenskej dávky**, tak aby v prípade určenia sumy nemocenskej dávky dohodárov bol rešpektovaný aj ich nižší príjem ako je minimálny vymeriavací základ.

Študenti a povinné dôchodkové poistenie

Študent si môže **určiť len jednu dohodu**, na základe ktorej **nebude povinne dôchodkovo poistený**, ak jeho mesačný príjem z tejto dohody alebo priemerný mesačný príjem pri nepravidelnom odmeňovaní, **nepresiahne stanovenú sumu** (66 eur /155 eur).

Ak mesačný príjem študenta z dohody, ktorý je pravidelne mesačne odmeňovaný, presiahne stanovenú sumu, vznikne mu povinné dôchodkové poistenie, a to od prvého dňa kalendárneho mesiaca, v ktorom jeho mesačný príjem presiahol stanovenú sumu. Takto vzniknuté povinné dôchodkové poistenie zanikne, ak jeho mesačný príjem nepresiahne stanovenú sumu alebo ukončením dohody o brigádnickej práci študentov.

Priemerný mesačný príjem sa zisťuje po skončení dohody. Ak tento príjem presiahne stanovenú sumu, študentovi vznikne povinné dôchodkové poistenie späť od vzniku dohody, z čoho vyplynie aj povinnosť spätného doplatenia poistného.

Žiaci stredných škôl a študenti vysokých škôl pri praktickom vyučovaní v období odbornej (výrobnej) praxe nie sú povinne nemocensky poistení, ani povinne dôchodkovo poistení, ani povinne poistení v nezamestnanosti.

Dobrovoľné poistenie

Od 1. januára 2013 sa môže fyzická osoba dobrovoľne nemocensky poistiť bez toho, aby musela byť dobrovoľne poistená v nezamestnanosti, naďalej však musí byť aj dobrovoľne dôchodkovo poistená.

Priemerný osobný mzdový bod

Od 1. januára 2013 **dochádza k postupnému posilneniu solidarity v I. pilieri** počas prechodného 6 ročného obdobia.

Z hodnoty priemerného osobného mzdového bodu poistenca, ktorého priemerný osobný mzdový bod je vyšší ako 1,25, sa v prechodnom období z hodnoty od 1,25 do 3 započíta:

- v roku 2013 80 %
- v roku 2014 76 %
- v roku 2015 72 %
- v roku 2016 68 %
- v roku 2017 64 %
- od roku 2018 60 %

Zo súčasných 84 % sa bude teda každoročne redukovať priemerný osobný mzdový bod z hodnoty od 1,25 do 3 o 4 % tak, že od roku 2018 táto redukcia bude predstavovať 60 %.

Priemerný osobný mzdový bod poistenca, ktorý nedosiahol hodnotu 1 sa bude postupne zvyšovať tak, že k hodnote získaného priemerného osobného mzdového bodu sa z rozdielu medzi hodnotou 1 a získaným priemerným osobným mzdovým bodom pripočíta:

- v roku 2013 17 %
- v roku 2014 18 %
- v roku 2015 19 %
- v roku 2016 20 %
- v roku 2017 21 %
- od roku 2018 22 %

Zo súčasných 16 % zvýšenia priemerného osobného mzdového bodu nedosahujúceho hodnotu 1 bude úprava priemerného osobného mzdového bodu v hodnote nižšej ako 1,0 zvyšovaná o 1 % tak, že od roku 2018 bude toto zvýšenie priemerného osobného mzdového bodu predstavovať 22 %.

Predčasný starobný dôchodok

S účinnosťou od 1. januára 2013 je možné požiadať o určenie sumy predčasného starobného dôchodku, ak sa nevyplácal nepretržite od priznania do dovŕšenia dôchodkového veku. Nové určenie sumy dôchodku spočíva v jeho zvýšení o 0,5 % za každých začatých 30 dní, počas ktorých sa predčasný starobný dôchodok nevyplácal.

Rovnaké zásady platia aj na určenie sumy pozostalostných dôchodkov, na ktoré vznikne nárok po poistencovi, ktorý splní podmienky na nové určenie sumy predčasného starobného dôchodku.

Nové určenie sumy dôchodku sa vykoná odo dňa podania žiadosti, najskôr od dovŕšenia dôchodkového veku.

Zvyšovanie dôchodkových dávok a úrazových dávok

V prechodnom období **od roku 2013 do roku 2017 sa dôchodkové dávky budú zvyšovať pevnou sumou** v závislosti od medziročného rastu spotrebiteľských cien a medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy z priemernej sumy príslušného dôchodku s tým, že miera váh medziročného rastu spotrebiteľských cien (inflácie) a medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy z pred dvoch rokov sa bude postupne meniť, a to nasledovne:

- **v roku 2013** ako súčet 50 % medziročného rastu spotrebiteľských cien a 50 % medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy, z priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku (resp. predčasného starobného dôchodku, invalidného dôchodku a pozostalostných dôchodkov),
- **v roku 2014** ako súčet 60 % medziročného rastu spotrebiteľských cien a 40 % medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy, z priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku (resp. predčasného starobného dôchodku, invalidného dôchodku a pozostalostných dôchodkov),
- **v roku 2015** ako súčet 70 % medziročného rastu spotrebiteľských cien a 30 % medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy, z priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku (resp. predčasného starobného dôchodku, invalidného dôchodku a pozostalostných dôchodkov),
- **v roku 2016** ako súčet 80 % medziročného rastu spotrebiteľských cien a 20 % medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy, z priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku (resp. predčasného starobného dôchodku, invalidného dôchodku a pozostalostných dôchodkov),
- **v roku 2017** ako súčet 90 % medziročného rastu spotrebiteľských cien a 10 % medziročného rastu priemernej mesačnej mzdy, z priemernej mesačnej sumy starobného dôchodku (resp. predčasného starobného dôchodku, invalidného dôchodku a pozostalostných dôchodkov).

Vymeriavací základ pre SZČO

Od 1. januára 2013 sa pri výpočte vymeriavacieho základu na platenie poistného pomerná časť základu dane z príjmov z podnikania zvyšuje o zaplatené poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie.

V prechodnom období 3 rokov sa realizuje postupné znižovanie koeficientu, a to od súčasného koeficientu 2 pri sociálnom poistení (2,14 pri verejnom zdravotnom poistení):

- na koeficient **1,9 od 1. júla 2013** (od 1. októbra 2013 pre fyzickú osobu, ktorá má predĺženú lehotu na podanie daňového priznania),
- na koeficient **1,6 od 1. júla 2014** (od 1. októbra 2014 pre fyzickú osobu, ktorá má predĺženú lehotu na podanie daňového priznania),
- až po koeficient **1,486 od 1. júla 2015** (od 1. októbra 2015 pre fyzickú osobu, ktorá má predĺženú lehotu na podanie daňového priznania).

Minimálny vymeriavací základ pre SZČO, dobrovoľne poistenú osobu a vybraný okruh poistencov štátu je s účinnosťou od 1. januára 2013 na úrovni 50% z priemernej mesačnej mzdy spred dvoch rokov. Z uvedeného dôvodu sa zvyšuje aj hranica príjmu pre vznik povinného sociálneho poistenia, t. j. zvyšuje sa hranica príjmu, do ktorej SZČO nevznikne povinné sociálne poistenie.

Maximálne vymeriavacie základy na sociálne poistenie

Maximálne vymeriavacie základy na platenie poistného na sociálne poistenie **sa zjednocujú na výšku 5 násobku priemernej mesačnej mzdy spred dvoch rokov na všetky druhy poistenia s výnimkou úrazového poistenia**, kde sa zachováva neobmedzený maximálny vymeriavací základ.

Vymeriavací základ na výpočet dávky v nezamestnanosti

Od 1. januára 2013 sa denná **výška dávky v nezamestnanosti** určuje **maximálne z 2 násobku všeobecného vymeriavacieho základu** (priemernej mesačnej mzdy) pripadajúceho na jeden kalendárny deň spred dvoch rokov.

Dôchodkový vek

Od roku 2017 sa zavádza väzba medzi ustanoveným dôchodkovým vekom a strednou dĺžkou života (tzv. automatický stabilizátor). V prípade predlžovania strednej dĺžky života sa bude dôchodkový vek zvyšovať; v prípade poklesu strednej dĺžky života sa bude dôchodkový vek znižovať.

Zmeny od 1. septembra 2012

Zmena sadzby poistného na dôchodkové poistenie a sumy dôchodku

V súvislosti so znížením sadzby príspevku do II. piliera (z 9 % na 4 %) a následne s postupným zvyšovaním sadzby príspevku do II. piliera v prechodnom období (zo 4 % na 6 %) od roku 2017 do roku 2024 sa primerane mení aj sadzba poistného na starobné poistenie.

Sadzba poistného na starobné poistenie, ktoré platí zamestnanec sa nemení.

Sadzba poistného na starobné poistenie, ktoré platí zamestnávateľ za zamestnanca, ktorý je sporiteľ, je:

- od 1. septembra 2012 do 31. decembra 2016 10 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2017 9,75 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2018 9,50 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2019 9,25 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2020 9 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2021 8,75 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2022 8,50 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2023 8,25 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2024 a nasledujúcich rokoch 8 % z vymeriavacieho základu.

Sadzba poistného na starobné poistenie pre povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá je sporiteľ, pre dobrovoľne dôchodkovo poistenú osobu, ktorá je sporiteľ, pre štát za fyzické osoby, za ktoré platí poistné štát a ktoré sú sporiteľia a pre Sociálnu poisťovňu za poberateľov úrazovej renty (priznanej podľa § 88, ktorí do 31. júla 2006 nedovŕšili dôchodkový vek alebo im nebol priznaný predčasný starobný dôchodok) a ktorí sú sporiteľia, je:

- od 1. septembra 2012 do 31. decembra 2016 14 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2017 13,75 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2018 13,50 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2019 13,25 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2020 13 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2022 12,50 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2023 12,25 % z vymeriavacieho základu,
- v roku 2024 a nasledujúcich rokoch 12 % z vymeriavacieho základu.

Vzhľadom na uvedené zmeny sadzby poistného na starobné poistenie sa v prechodnom období do roku 2024 primerane upravujú aj sumy starobných dôchodkov poistencov, ktorí sú sporiteľmi.

Zmeny v predčasnom starobnom dôchodku

Menia sa podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok poistencov, ktorí sú sporiteľmi,:

- ak je obdobie sporenia v II. pilieri menej ako 5 rokov, nárok na predčasný starobný dôchodok mu vznikne, ak jeho suma bude vyššia ako 1,2 násobok sumy životného minima,
- ak je obdobie sporenia v II. pilieri 5 a viac rokov, nárok na predčasný starobný dôchodok mu vznikne, ak jeho suma bude vyššia ako 0,6 násobok sumy životného minima.

Zmeny od 1. januára 2012

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len novela zákona o sociálnom poistení), bol prerokovaný a schválený, po doplnení pozmeňujúceho návrhu na 26. schôdzi NR SR dňa 2. decembra 2011.

Novela zákona o sociálnom poistení zmenila osobný rozsah dobrovoľného nemocenského poistenia a dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti, upravila podmienky nároku na ošetrovné, zvýšila materské, predĺžila obdobie počas, ktorého platí jednotná sadzba poistného na úrazové poistenie, upravila presúvanie finančných prostriedkov vrámci fondov Sociálnej poisťovne a upravila vznik povinného sociálneho poistenia umelcov a iných autorov.

Dobrovoľne nemocensky poistená mohla byť podľa zákona o sociálnom poistení účinnom do 31. decembra 2011 fyzická osoba po dovŕšení 16 rokov veku, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, povolenie na prechodný pobyt alebo povolenie na trvalý pobyt. Podľa novely zákona o sociálnom poistení môže byť dobrovoľne nemocensky poistená len fyzická osoba po dovŕšení 16 rokov veku, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, povolenie na prechodný pobyt alebo povolenie na trvalý pobyt, ak nemá priznaný starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, nie je poberateľom invalidného dôchodku po dovŕšení dôchodkového veku a je súčasne dobrovoľne dôchodkovo poistená a dobrovoľne poistená v nezamestnanosti. Táto zmena je účinná od 1. februára 2012.

Dobrovoľne poistená v nezamestnanosti mohla byť podľa zákona o sociálnom poistení účinnom do 31. decembra 2011 fyzická osoba po dovŕšení 16 rokov veku, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, povolenie na prechodný pobyt alebo povolenie na trvalý pobyt. Podľa novely zákona o sociálnom poistení môže byť dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti len fyzická osoba, ktorá je súčasne dobrovoľne nemocensky poistená a dobrovoľne dôchodkovo poistená, alebo samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, povolenie na prechodný pobyt alebo povolenie na trvalý pobyt je povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená alebo má prerušené povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činné osoby z dôvodu uvedeného v § 26 ods. 4 prvej vete zákona o sociálnom poistení. Táto zmena je účinná od 1. februára 2012.

Novela zákona o sociálnom poistení rozšírila podmienku nároku na ošetrovné, podľa ktorej je potrebné, aby poistenec ošetroval alebo opatroval dieťa, resp. inú zákonom ustanovenú osobu, osobne a celodenne.

Výška materského sa podľa novely zákona o sociálnom poistení zvyšuje z pôvodných 60% na 65 % denného vymeriavacieho základu, resp. pravdepodobného denného vymeriavacieho základu. Táto zmena sa týka aj poberateľov materského, ktorým bolo materské priznané pred nadobudnutím účinnosti tejto novely, t. j. ešte pred 1. januárom 2012.

Novela zákona o sociálnom poistení predĺžila obdobie, počas ktorého zamestnávateľ platí poistné na úrazové poistenie vo výške 0,8 % z vymeriavacieho základu, až do 31. decembra 2012. V tomto období sa ani neukladá prirážka, ani sa neposkytuje zľava k poistnému na úrazové poistenie.

Podľa novely zákona o sociálnom poistení umožnila generálnemu riaditeľovi Sociálnej poisťovne po predchádzajúcom súhlase dozornej rady rozhodovať v rokoch 2012 a 2013 o použití finančných prostriedkov základného fondu, ktorý vykazuje prebytok finančných prostriedkov, na poskytnutie finančnej výpomoci do iného základného fondu, v ktorom nie je dostatok finančných prostriedkov na dávky, na ktorých úhradu je určený.

Tým, že novela o sociálnom poistení v prechodných ustanoveniach ustanovila, že príjem z vytvorenia diela a umeleckého výkonu, a z použitia alebo poskytnutia práv z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva dosiahnutý za rok 2011 nie je príjmom z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa zákona o sociálnom poistení, posunula vznik povinného nemocenského a povinného dôchodkového poistenia umelcov a iných autorov o rok. Ak by umelci alebo iní autori mali za rok 2011 takýto príjem z ich umeleckej činnosti, resp. z iných autorských alebo priemyselných práv, prevyšujúci zákonom ustanovenú hranicu, vzniklo by im 1. júlu 2012 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie ako samostatne zárobkovo činným osobám. Týmto prechodným ustanovením sa však ustanovilo, že na vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia týchto osôb bude rozhodujúci až ich príjem z umeleckej činnosti alebo z iných autorských alebo priemyselných práv dosiahnutý od roku 2012.

Zmeny od 1. januára 2011

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len novela zákona o sociálnom poistení), bol prerokovaný a schválený, po doplnení pozmeňujúcich návrhov niektorých poslancov na 9. schôdzi NR SR dňa 2. decembra 2010.

V súlade s cieľom zjednotenia výberu odvodov a daní sa novo definujú základné pojmy, ako **zárobková činnosť**, **zamestnanec**, **samostatne zárobkovo činná osoba**, **zamestnávateľ**, či **vymeriavací základ**. Súčasne sa aj novo definuje osobný rozsah sociálneho poistenia a vznik a zánik sociálneho poistenia, tak, aby tieto základné pojmy a zásady boli kompatibilné s príslušnými daňovými predpismi.

Zárobková činnosť

Pojem zárobková činnosť je definovaná ako činnosť, z ktorej má fyzická osoba príjem, pričom tento príjem je definovaný odkazom na definície príjmu zo závislej činnosti a príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti upravené v zákone č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani

z príjmov“). Výnimkou tvorí nepeňažný príjem z predchádzajúceho pracovného vzťahu poskytnutý z prostriedkov sociálneho fondu, ako aj príjem plynúci fyzickej osobe z výkonu činnosti na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti tvorí výnimku aj príjem žiaka strednej školy, resp. študenta vysokej školy pri praktickom vyučovaní v období odbornej (výrobnej) praxe. Z definície zárobkovej činnosti sú odvodené aj nanovo definované pojmy zamestnanec a samostatne zárobkovo činná osoba (ďalej len „SZČO“).

Ak fyzická osoba vykonáva zárobkovú činnosť, na základe ktorej sa na ňu vzťahujú právne predpisy SR o sociálnom poistení podľa právne záväzných aktov EÚ alebo podľa medzinárodnej zmluvy, ktorá má prednosť pred zákonmi SR, považuje sa táto zárobková činnosť za zárobkovú činnosť podľa zákona o sociálnom poistení aj v prípade, ak príjem z tejto zárobkovej činnosti nie je zdaňovaný podľa zákona o dani z príjmov.

Zamestnanec

Novela zákona o sociálnom poistení rozlišuje dva druhy zamestnancov na základe pravidelnosti odmeňovania.

Fyzická osoba, ktorá je na základe právneho vzťahu pravidelne mesačne odmeňovaná, t. j. ktorá má právo na pravidelný mesačný príjem zo závislej činnosti podľa zákona o dani z príjmov, sa považuje za zamestnanca na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti.

Fyzická osoba, ktorá má na základe právneho vzťahu právo na nepravidelný mesačný príjem zo závislej činnosti podľa zákona o dani z príjmov, je považovaná za zamestnanca len na účely dôchodkového poistenia.

Fyzická osoba vykonávajúca zárobkovú činnosť na základe dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, ako ani žiak strednej školy, resp. študent vysokej školy pri praktickom vyučovaní v období odbornej (výrobnej) praxe, sa nepovažuje za zamestnanca na účely nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia ani poistenia v nezamestnanosti. Zamestnancom nie je na účely dôchodkového poistenia ani člen volebnej komisie. Nová definícia zamestnanca značne rozšírila okruh osôb, ktoré sa považujú za zamestnancov. Za zamestnanca sa podľa novej právnej úpravy zákona o sociálnom poistení bude považovať napríklad aj konateľ s.r.o., spoločník s.r.o., či fyzická osoba vykonávajúca zárobkovú činnosť na základe príkaznej zmluvy, záleží od spôsobu odmeňovania.

Zamestnávateľ

V súvislosti so zmenenou definíciou zamestnanca bolo logicky potrebné zmeniť aj definíciu zamestnávateľa, keďže táto je odvodená od pojmu zamestnanec.

Zamestnávateľom na účely zákona o sociálnom poistení je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá je povinná poskytovať zamestnancovi príjem zo závislej činnosti podľa zákona o dani z príjmu alebo ktorá je platiteľom príjmu zo závislej činnosti podľa zákona o dani z príjmu.

Zamestnávateľom na účely **úrazového poistenia** je každý zamestnávateľ, ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť v pracovnoprávnom vzťahu, v štátnozamestnaneckom pomere, v členskom pomere, ktorého súčasťou je aj pracovný vzťah k družstvu, v služobnom pomere okrem fyzickej osoby, ktorá je sudcom alebo prokurátorom, alebo ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť, ktorou je výkon verejnej funkcie, ako aj ústav na výkon väzby a ústav na výkon trestu odňatia slobody, ktoré plnia povinnosti zamestnávateľa pre fyzickú osobu vo výkone väzby a pre fyzickú osobu vo výkone trestu odňatia slobody, ak sú zaradené do práce.

Zamestnávateľom na účely **garančného poistenia** je zamestnávateľ, ktorý zamestnáva zamestnanca v pracovnoprávnom vzťahu, alebo zamestnávateľ, ktorý zamestnáva člena družstva, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu.

Samostatne zárobkovo činná osoba (SZČO)

Za SZČO sa podľa znenia zákona o sociálnom poistení, účinného od 1. januára 2011, považuje každá osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a je registrovaná podľa zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov alebo podľa zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní a poplatkov (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, tzn. že má daňové identifikačné číslo (DIČ), ak podniká alebo vykonáva inú samostatnú zárobkovú činnosť podľa zákona o dani z príjmov. Výnimkou je len osoba, ktorá sa na základe zmluvy o výkone osobnej asistencie stará o osobu s ťažkým zdravotným postihnutím.

Zmeny v nemocenskom poistení

V oblasti nemocenského poistenia je cieľom prijatých zmien zníženie neodôvodneného vyplácania nemocenských dávok.

V záujme efektívneho a účelného vynakladania finančných prostriedkov na nemocenské dávky sa pristúpilo k skráteniu ochrannej lehoty zo súčasných 42 kalendárnych dní na 7 kalendárnych dní. Ochranná lehota poistenkyne, ktorej nemocenské poistenie zaniklo v období tehotenstva, sa predlžuje zo šiestich mesiacov na osem mesiacov. Ak poistencovi začala plynúť ochranná lehota pred 1. januárom 2011, a jej plynutie neskončilo do 31. decembra 2010, posudzuje sa aj po 31. decembri 2011 podľa zákona účinného do 31. decembra 2010.

Od 1. januára 2011 sa u zamestnanca a samostatne zárobkovo činné osoby na novo vymedzuje vznik a zánik povinného nemocenského poistenia, pričom súčasne sa sprisňujú i všeobecné podmienky nároku na nemocenské dávky.

U samostatne zárobkovo činné osoby sa súčasne osobitne upravil vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia po opätovnom nadobudnutí právneho postavenia samostatne zárobkovo činné osoby, alebo po opätovnom začatí výkonu samostatnej zárobkovej činnosti po prerušení povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, a to odo dňa nasledujúceho po dni opätovného nadobudnutia právneho postavenia samostatne zárobkovo činné osoby alebo po skončení prerušenia povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia, za predpokladu splnenia podmienky minimálneho príjmu za kalendárny rok, ktorý vo všeobecnosti podmieňuje vznik tohto poistenia.

Vo vzťahu k dobrovoľnému nemocenskému poisteniu, sa sprisňuje podmienka nároku na ošetrovné dobrovoľne nemocensky poistenej osoby splnením podmienky obdobia nemocenského poistenia najmenej 270 dní obdobne ako je tomu pri nemocenskom a materskom. Súčasne sa v nadväznosti na skúsenosti z aplikácie praxe sprisňujú podmienky nároku na výplatu ošetrovného, a to bez ohľadu na skutočnosť, z akého nemocenského poistenia sa nárok na ošetrovné uplatňuje (vypláca).

Osobný rozsah dobrovoľného nemocenského poistenia sa zužuje o fyzické osoby, ktoré majú priznaný starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok a invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%. Fyzickej osobe, ktorá je dobrovoľne dôchodkovo poistená zanikne toto poistenie dňom priznania predčasného starobného dôchodku. Dobrovoľne nemocensky poistenej osobe, ktorej bola pred 1. januárom 2011, priznaná niektorá z vyššie vymenovaných dôchodkových dávok zanikne toto poistenie dňom 31. decembra 2010 priamo zo zákona. Rovnako zákon o sociálnom poistení upravuje aj zánik dobrovoľného dôchodkového poistenia dobrovoľne dôchodkovo poistenej osoby, ktorej bol pred 1. januárom 2011 priznaný predčasný starobný dôchodok.

Nanovo sa upravuje určenie rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu zamestnanca a SZČO, ako aj pravdepodobného denného vymeriavacieho základu na určenie výšky nemocenských dávok. Ak zamestnanec u nového zamestnávateľa získal menej ako 90 dní nemocenského poistenia, suma nemocenskej dávky sa určí z objektívnejšieho rozhodujúceho obdobia, ktorým je predchádzajúci kalendárny rok.

Pristupuje sa k predĺženiu materskej dovolenky a zvýšeniu materského z 55% denného vymeriavacieho základu na 60 % denného vymeriavacieho základu, ako aj k predĺženiu výplaty tejto dávky o 6 týždňov, t.j. z 28 týždňov na 34 týždňov, z 37 týždňov na 43 týždňov pre poistenkyňu, ktorá porodila súčasne dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, z 22 týždňov na 28 týždňov pre iného poistenca, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, z 31 týždňov na 37 týždňov pre iného poistenca, ktorý prevzal dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará. U osamelého poistenca sa zachováva súčasne zvýhodnenie v dĺžke poskytovania materského (37 týždňov, ak porodí osamelá poistenkyňa a 31 týždňov, ak prevezme dieťa do starostlivosti osamelý poistenec).

Zvýšenie materského, ako aj predĺženie obdobia jeho výplaty sa týka aj tých poistencov, ktorí materské už poberajú a ich nárok na túto dávku bude trvať aj po 31. decembri 2010.

Predĺženie materskej dovolenky a obdobia poberania materského sa rovnako týka aj osobitných systémov nemocenského zabezpečenia a osobitných predpisov (napr. vojaci, policajti, sudcovia, prokurátori).

S účinnosťou od 1. januára 2011 sa predlžuje obdobie, v ktorom osoba, ktorej bolo dieťa zverené do starostlivosti, môže poberať materské. Do 31. decembra 2010 mohol iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, poberať materské najdlhšie do dovŕšenia ôsmich mesiacov veku dieťaťa. Teraz môže túto dávku v zákonom ustanovenom rozsahu čerpať až do troch rokov veku dieťaťa. K zvereniu dieťaťa prichádza nielen u novorodencov, ale aj u starších detí, čo bude mať pozitívny vplyv na tieto rodiny.

Zmeny v dôchodkovom poistení

Z dôvodu predchádzania neodôvodnenému čerpaniu finančných prostriedkov na dôchodkové dávky je nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku podmienený neexistenciou príjmu počas poberania tohto druhu dôchodku. Nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku nevznikne, ak je poistenec ku dňu vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec alebo SZČO.

Nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku zanikne odo dňa jeho splátky splatnej po dni vzniku dôchodkového poistenia zamestnanca alebo povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činné osoby a opätovne vznikne odo dňa nasledujúceho po dni zániku tohto dôchodkového poistenia.

Ak zamestnanec vznikne nárok na predčasný starobný dôchodok, musí sa rozhodnúť, či bude naďalej vykonávať zárobkovú činnosť bez nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku, alebo či skončí výkon zárobkovej činnosti a bude mu vyplácaný predčasný starobný dôchodok. Keďže nie je možný len súbeh povinného dôchodkového poistenia s výkonom zárobkovej činnosti, poberateľ predčasného starobného dôchodku môže vykonávať zárobkovú činnosť, ktorá nezakladá povinné dôchodkové poistenie, ako napr. vykonávanie zárobkovej činnosti na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.

S cieľom udržať odôvodnenú mieru solidarity v systéme dôchodkového poistenia sa pristúpilo k zachovaniu koeficientu redukcie a anitiredukcie (zvýšenia) priemerného osobného mzdového bodu na účely výpočtu dôchodku na úrovni hodnôt platných v roku 2011. Priemerný osobný mzdový bod v hodnote nižšej ako 1,25 sa započítava v celej výške. Z hodnoty priemerného osobného mzdového bodu od 1,25 do 3 sa započíta 84 %. K priemernému osobnému mzdovému bodu v hodnote nižšej ako 1,0 sa pripočíta z rozdielu medzi hodnotou 1,0 a určeným priemerným osobným mzdovým bodom 16 %.

Zmeny v úrazovom poistení

V oblasti úrazového poistenia sa pri úrazových dávkach na novo vymedzuje určenie denného vymeriavacieho základu zamestnanca na určenie sumy úrazových dávok ako i rozhodujúce obdobie na určenie denného vymeriavacieho základu zamestnanca, ktorý utrpel pracovný úraz alebo sa u neho zistila choroba z povolania v období kratšom ako 90 dní od vzniku nemocenského poistenia. V takomto prípade rozhodujúcim obdobím na určenie denného vymeriavacieho základu zamestnanca bude obdobie od vzniku nemocenského poistenia do dňa predchádzajúceho dňu, v ktorom utrpel pracovný úraz alebo od ktorého bola zistená choroba z povolania. Rozhodujúcou skutočnosťou na určenie rozhodujúceho obdobia je deň utrpenia pracovného úrazu alebo deň, od ktorého sa zistila choroba z povolania.

Zmeny v poistení v nezamestnanosti

Od 1. januára 2011 sa poistenie v nezamestnanosti nevzťahuje na fyzickú osobu, ktorá má priznaný invalidný dôchodok a dovŕšila dôchodkový vek.

V prípade, že sa zamestnanec stal nezamestnaným a zaevidoval sa v evidencii uchádzačov o zamestnanie po skončení rodičovskej dovolenky a v jeho rozhodujúcom období na určenie výšky dávky v nezamestnanosti je len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané ako „náhradné obdobie“ počas prerušenia poistenia v nezamestnanosti z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky, denný vymeriavací základ na určenie výšky dávky v nezamestnanosti sa zisťuje z rozhodujúceho obdobia dvoch rokov predchádzajúcich začiatku tohto prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. Platí to aj pri tzv. reťazení rodičovských dovoleniek. Takto určený denný vymeriavací základ nesmie však byť nižší ako pravdepodobný denný vymeriavací základ, t. j. ako 44,2 % jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu (priemernej mzdy) za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti.

Ak v rozhodujúcom období je len obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca, za ktoré nemá vymeriavací základ, a obdobie poistenia v nezamestnanosti dobrovoľne poistenej osoby v nezamestnanosti, výška dávky v nezamestnanosti sa určí z vymeriavacieho základu dobrovoľne poistenej osoby v nezamestnanosti, ak získala najmenej 26 týždňov poistenia v nezamestnanosti ako osoba dobrovoľne poistená v nezamestnanosti, ak toto poistenie v nezamestnanosti trvalo menej ako 26 týždňov, výška dávky v nezamestnanosti sa určí z pravdepodobného vymeriavacieho základu.

Vymeriavací základ

Novým vymedzením vymeriavacieho základu sa realizuje snaha o priblíženie vymeriavacích základov na platenie poistného na sociálne poistenie a poistného na zdravotné poistenie s daňovým základom. Vymeriavacím základom zamestnanca budú všetky príjmy, z ktorých odvedie daň z príjmu zo závislej činnosti podľa daňových predpisov, pričom s účinnosťou od 1. januára 2011 sa zjednocuje spôsob určenia minimálneho a maximálneho vymeriavacieho základu. V kalendárnom roku sa použije jeden všeobecný vymeriavací základ, a to platný za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza roku, za ktorý, sa poistné na jednotlivé podsystémy sociálneho poistenia platí. Jednotlivé sumy poistného sa s účinnosťou od 1. januára 2011 budú zaokrúhľovať na najbližší eurocent nadol.

Z príjmov zamestnanca, ktoré nebudú vymeriavacím základom na účely platenie poistného na jednotlivé podsystémy sociálneho poistenia budú vylúčené príjmy, ktoré nie sú predmetom dane alebo sú od dane oslobodené podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie, ktoré platí zamestnávateľ za zamestnanca a príjmov zamestnanca poskytovaných podľa osobitných predpisov, napríklad podľa § 50a zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Vymeriavací základ povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činné osoby, dobrovoľne nemocensky poistenej osoby, dobrovoľne dôchodkovo poistenej osoby a dobrovoľne poistenej osoby v nezamestnanosti je mesačne najmenej vo výške 44,2% jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa platí poistné.

Do vymeriavacieho základu sa budú zahŕňať aj plnenia, ktoré vyplatil zamestnávateľ:

- **zamestnancovi s pravidelným mesačným odmeňovaním** po skončení pracovného pomeru, pričom nové ustanovenie §139b upravuje aj spôsob zistenia rozhodujúceho obdobia na platenie poistného na jednotlivé podsystémy sociálneho poistenia. Uvedené ustanovenie osobitne upravuje i spôsob zistenia rozhodujúceho obdobia u zamestnancov, v prípade, ak zamestnávateľ zamestnancovi plnenie vyplatí po skončení poistenia a osobitne pri vyplatení plnenia počas trvania dôchodkového poistenia za obdobie dlhšie ako jeden mesiac,
- **zamestnancovi s nepravidelným mesačným odmeňovaním** počas trvania dôchodkového poistenia.

Zmeny v rokoch 2009 a 2010

Zníženie odvodov pre SZČO (účinnosť od 1. apríla 2009 do 31. decembra 2010)

K zmenám s dočasnou účinnosťou patrí zníženie odvodovej povinnosti pre SZČO (účinnosť od 1. apríla 2009 do 31. decembra 2010), konkrétne zníženie sadzby na platbu poistného do rezervného fondu solidarity z pôvodných 4,75 % na 2 %. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR spomedzi všetkých návrhov pre živnostníkov podporilo

práve tento návrh, nakoľko nemá nepriaznivý dopad na ich neskoršie nároky z dôchodkového poistenia, keďže vymeriavací základ na platenie poistného do rezervného fondu solidarity nemá vplyv na určenie sumy dávky.

Zmiernenie podmienok nároku na invalidný dôchodok (účinnosť od 1. januára 2010)

Úprava podmienok nároku na invalidný dôchodok sa uskutočnila prijatím zákona č. 449/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Podmienky nároku na invalidný dôchodok sú v porovnaní s predošlou úpravou nasledovné:

- pred 1. januárom 2010 poistenec musel na nárok na invalidný dôchodok získať potrebný počet rokov dôchodkového poistenia, a to:
 - vo veku do 20 rokov - menej ako 1 rok dôchodkového poistenia;
 - nad 20 rokov do 22 rokov - najmenej 1 rok;
 - nad 22 rokov do 24 rokov - najmenej 2 roky;
 - nad 24 rokov do 26 rokov - najmenej 3 roky;
 - nad 26 rokov do 28 rokov - najmenej 4 roky a
 - nad 28 rokov - najmenej 5 rokov
- po 31. decembri 2009 je pre poistenca na nárok na invalidný dôchodok potrebné získať
 - vo veku do 20 rokov - menej ako 1 rok dôchodkového poistenia;
 - nad 20 rokov do 24 rokov - najmenej 1 rok dôchodkového poistenia;
 - nad 24 rokov do 28 rokov - najmenej 2 roky dôchodkového poistenia;
 - nad 28 rokov do 34 rokov - najmenej 5 rokov dôchodkového poistenia;
 - nad 34 rokov do 40 rokov - najmenej 8 rokov dôchodkového poistenia;
 - nad 40 rokov do 45 rokov - najmenej 10 rokov dôchodkového poistenia a
 - nad 45 rokov - najmenej 15 rokov dôchodkového poistenia.

Počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok sa s účinnosťou od 1. januára 2010 zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity, nielen z posledných 10 rokov pred jej vznikom, ako tomu bolo pred 1. januárom 2010.

Rozširuje sa okruh osôb, u ktorých sa podmienka potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia považuje za splnenú, a to o doktorandov v dennej forme štúdia do 26 rokov veku.

Zmena minimálneho vymeriavacieho základu pre SZČO, dobrovoľne poistené osoby a vybraný okruh poistencov štátu (účinnosť od 1. januára 2010)

Na určenie minimálneho vymeriavacieho základu pre povinne nemocensky poistenú SZČO a povinne dôchodkovo poistenú SZČO, dobrovoľne nemocensky poistenú osobu a dobrovoľne dôchodkovo poistenú osobu a dobrovoľne poistenú osobu v nezamestnanosti sa nebude používať minimálna mzda zamestnancov v pracovnom pomere odmeňovaných mesačnou mzdou, ale veličina zodpovedajúca sume 44,2 % jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu (priemerná mesačná mzda v hospodárstve SR) za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné.

Vymeriavací základ, z ktorého platí štát poistné na dôchodkové poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity za fyzickú osobu s trvalým pobytom na území SR, ktorej sa poskytujú peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu a fyzickú osobu, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím najmenej 140 hodín mesačne podľa osobitného predpisu v rozsahu najviac 12 rokov, bude mesačne vo výške 44,2 % jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné.

Zmena obdobia, v ktorom sa ešte nepoužívajú diferencované sadzby poistného na úrazové poistenie (účinnosť od 1. januára 2010)

Obdobie, v ktorom zamestnávateľ platí poistné na úrazové poistenie vo výške 0,8 % z vymeriavacieho základu na platenie poistného a obdobie, v ktorom sa neukladá prirážka k poistnému na úrazové poistenie a neposkytuje zľava z poistného na úrazové poistenie sa predlžuje do 31. decembra 2011.

Zaradenie jednotlivých skupín ekonomických činností podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností do desiatich nebezpečnostných tried diferencovaných sadzieb poistného na úrazové poistenie vykoná prvýkrát Sociálna poisťovňa v roku 2011 s účinnosťou od 1. januára 2012 podľa priemerného porovnateľného bezpečnostného rizika zisteného za jednotlivé skupiny ekonomických činností na základe štatistických údajov Sociálnej poisťovne získaných z výkonu úrazového poistenia za roky 2004 až 2010.

Valorizácia dôchodkových dávok a úrazových dávok (účinnosť od 1. januára 2010)

Od 1. januára 2010 sa opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky z 21. októbra 2009 č. 413/2009 Z. z., ktorým sa ustanovuje percento zvýšenia dôchodkovej dávky v roku 2010, zvyšujú dôchodkové dávky o 3,05 %. Priemerný vyplácaný starobný sólo dôchodok sa tak zvýši z 339,73 eura na približne 350,09 eura, t. j. o 10,36 eura. Výška výdavkov spojená s týmto zvýšením sa predpokladá v sume 160 661 tis. eur.

Od 1. januára 2010 sa úrazové dávky, ktoré podliehajú valorizácii, zvyšujú taktiež o 3,05 %. Výška výdavkov spojená s týmto zvýšením sa predpokladá v sume 569 tis. eur.

Aktuálna dôchodková hodnota na rok 2010 (účinnosť od 1. januára 2010)

Aktuálna dôchodková hodnota, ktorá slúži na výpočet dôchodkovej dávky sa zvýši z hodnoty 8,9955 eura, platnej v roku 2009, na 9,2246 eura v roku 2010.

Zmena započítavania obdobia rodičovskej dovolenky na nárok na dávku v nezamestnanosti (účinnosť od 1. februára 2010)

Do obdobia poistenia v nezamestnanosti na nárok na dávku v nezamestnanosti sa započíta obdobie prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. Zamestnancom, ktorí mali prerušené povinné poistenie v nezamestnanosti z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky, sa takéto prerušenie povinného poistenia v nezamestnanosti započíta ako obdobie povinného poistenia v nezamestnanosti, čo im po skončení rodičovskej dovolenky v prípade zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie umožní splniť podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti.

Dávka v nezamestnanosti sa určí z denného vymeriavacieho základu, ktorý je podielom súčtu vymeriavacích základov, z ktorých sa platilo poistné na poistenie v nezamestnanosti a počtu dní rozhodujúceho obdobia. Rozhodujúcim obdobím je obdobie troch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti, pričom sa z tohto obdobia vylučujú obdobia, za ktoré nebol poistenec povinný platiť poistné na poistenie v nezamestnanosti podľa § 140 zákona o sociálnom poistení. Ak v rozhodujúcom období nie sú tri roky, za ktoré možno zistiť denný vymeriavací základ, denný vymeriavací základ sa určí z kratšieho obdobia, ktoré poistenec získal. Napríklad, ak zamestnankyňa, aj so zápočtom obdobia čerpania rodičovskej dovolenky do obdobia povinného poistenia v nezamestnanosti, v posledných dvoch rokoch získala vymeriavací základ iba za dva dni, denná suma dávky v nezamestnanosti sa jej určí z príjmu iba za tieto dva dni.

V prípade, že zamestnanec získal potrebné obdobie poistenia v nezamestnanosti, ale nemal v ňom žiadny vymeriavací základ, dávka v nezamestnanosti sa určí z pravdepodobného denného vymeriavacieho základu, ktorým bude jedna tridsatina vymeriavacieho základu podľa § 138 ods. 9 zákona o sociálnom poistení, ktorý je platný ku dňu vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti a zaokrúhľuje sa na štyri desatinné miesta nahor.

Inštitút mimoriadneho odpustenia povinnosti zaplatiť penále (účinnosť od 1. januára 2010)

Sociálna poisťovňa nepredpíše penále alebo odpustí povinnosť zaplatiť predpísané penále, ktoré sa viaže na dlžné poistné na sociálne poistenie a na dlžné príspevky na starobné dôchodkové sporenie za obdobie pred 1. januárom 2010, ak bolo zaplatené najneskôr do 30. apríla 2010.

Touto právnou úpravou sa vychádza v ústrety fyzickým osobám a právnickým osobám, ktoré nespĺnili povinnosť odvádzať poistné na sociálne poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie včas a v správnej sume v období pred 1. januárom 2010.

Uvedená právna úprava má všeobecný charakter, vzťahuje sa na penále viažuce sa na všetky dlžné sumy poistného a príspevkov, ktoré neboli zaplatené od roku 1993, vrátane penále, ktoré malo byť alebo mohlo byť odpustené napr. podľa § 277 ods. 2 a 3, 277a, 293ap a 293bj zákona o sociálnom poistení. Podmienkou na odpustenie penále je zaplatenie všetkých dlžných súm poistného a príspevkov za celé obdobie poistenia pred 1. januárom 2010 bez ohľadu na deň zaplatenia týchto dlžných súm - čo v praxi znamená, že dlžné sumy poistného a príspevkov mohli byť zaplatené aj pred dňom nadobudnutia účinnosti zákona, t. j. pred 1. januárom 2010.

Z dôvodu, že zákon o sociálnom poistení neupravoval pôsobnosť Sociálnej poisťovne na účely nepredpísania a odpustenia penále, zveruje ju príslušným pobočkám Sociálnej poisťovne, ktoré inak o penále rozhodujú.

Zmiernenie podmienok nároku na dávku v nezamestnanosti (účinnosť od 1. septembra 2010)

Úprava podmienok nároku na dávku v nezamestnanosti sa uskutočnila prijatím zákona č. 52/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňujú niektoré zákony.

S účinnosťou od 1. septembra 2010 sa zmiernia podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti a to skrátením potrebného obdobia poistenia v nezamestnanosti. Od 1. septembra 2010 bude mať poistenec nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie získal dva roky poistenia v nezamestnanosti.

Do 31. augusta 2010 sa na priznanie dávky v nezamestnanosti vyžaduje naďalej získanie minimálne troch rokov poistenia v nezamestnanosti v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie. V prípade, ak bol poistenec pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie poistený v nezamestnanosti z výkonu činnosti zamestnanca v pracovnom pomere na určitú dobu, pričom nebol poistený v nezamestnanosti z iného výkonu činnosti zamestnanca, vyžaduje sa získanie dvoch rokov poistenia v nezamestnanosti v posledných štyroch rokoch.

Zmeny v roku 2008

Najvýznamnejším legislatívnym opatrením prijatým v sledovanom období je zákon č. 449/2008 Z. z. (ďalej len „novela“), ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vláda prostredníctvom uvedeného zákona napomáha k pozitívnejšiemu vývoju súm poberaných dôchodkových dávok, rieši problémy, ktoré boli dedičstvom predchádzajúcej vlády (reaguje na nález Ústavného súdu SR a upravuje podmienky nároku na invalidný dôchodok), realizuje poznatky vyplývajúce z aplikačnej praxe a pre oblasť starobného dôchodkového sporenia ustanovuje podmienky pre efektívnejšie fungovanie systému.

Predĺženie obdobia platenia poistného za vybraný okruh poistencov štátu

Súčasná právna úprava platenia poistného na dôchodkové poistenie štátom je nevýhodnejšia pre osoby, ktoré sú zamestnancami alebo povinne poistenými samostatne zárobkovo činnými osobami a čerpajú materské z nemocenského poistenia oproti osobám, ktoré nie sú zárobkovo činné. Z dôvodu, aby ekonomicky aktívni poistenci neboli v nevýhodnejšom postavení ako fyzické osoby, bude **štát platiť poistné na dôchodkové poistenie za zamestnankyne a samostatne zárobkovo činné osoby nielen v období od nástupu na rodičovskú dovolenku, ale už aj v období poberania materského**. Navrhnutá zmena bude mať pozitívny vplyv na budúce dôchodkové nároky mamičiek.

Predmetné opatrenie je kryté z rozpočtu kapitoly MPSVR SR a dotkne sa približne 47 500 poberateľiek materského. Mesačná výška poistného na jedného poistenca sa v porovnaní so súčasnosťou nemení (60 % z priemernej mesačnej mzdy v NH, ktorá dva roky, resp. rok predchádza aktuálnemu kalendárnemu roku).

Rozšírenie okruhu poistencov štátu o asistentov

Od 1. januára 2009 bude **štát platiť poistné na dôchodkové poistenie za asistentov, ktorí podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie majú vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím najmenej 140 hodín mesačne**. Navrhnutá zmena bude mať pozitívny vplyv na budúce dôchodkové nároky asistentov.

Predmetné opatrenie je kryté z rozpočtu kapitoly MPSVR SR a dotkne sa približne 1 700 asistentov. Vymeriavacím základom je minimálna mzda.

Zmena termínu zvyšovania dôchodkových dávok

Od roku 2009 sa **dôchodkové a úrazové dávky budú zvyšovať od 1. januára namiesto od 1. júla**. Uvedená zmena znamená rýchlejšiu reakciu ich zvyšovania na rast spotrebiteľských cien, prispieje k zvýšeniu celoročných príjmov dôchodcov a tým sa zvýši celoročná miera náhrady všetkých poberaných dôchodkov k celoročnej priemernej mzde v danom roku. Vychádzajúc z priemernej mesačnej výšky starobného dôchodku vplyvom posunu termínu valorizácie od 1. januára 2009, vzrastu príjmy dôchodcov kumulatívne za polrok zhruba o 4 000 Sk. K 1. januáru 2009 sú dôchodkové a úrazové dávky valorizované o 6,95 %.

Predmetné opatrenie je kryté z rozpočtu Sociálnej poisťovne a čiastočne aj z rozpočtu kapitoly MPSVR SR, a to za oblasť nesystémových dávok (napríklad tzv. invalidi z mladosti, sociálny dôchodok, atď.).

Zvýšenie úrazovej renty a pozostalostnej úrazovej renty

S účinnosťou od 1. januára 2004 sa náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity a náhrada za stratu na dôchodku, vyplývajúce z pracovného úrazu alebo z choroby z povolania podľa Zákonníka práce, zlúčili do novej dávky – úrazovej renty.

Na základe prechodného ustanovenia zákona o sociálnom poistení (§260 ods. 1), sa dávky úrazového poistenia priznané podľa právnych predpisov účinných pred 1. januárom 2004 vyplácajú naďalej za podmienok ustanovených predpismi účinnými pred týmto dňom. Paradoxne došlo k situáciám, že vzhľadom na odchýlnú právnu úpravu nároku na náhradu za stratu na zárobku v období od 1. januára 1989 do 31. marca 2001 vznikol okruh poškodených, ktorým nárok na úrazovú rentu zanikol dovŕšením 65 rokov veku.

S účinnosťou od 1. augusta 2006 sa zaviedol transfer poistného na starobné poistenie za poberateľov úrazovej renty do dovŕšenia dôchodkového veku alebo do priznania predčasného starobného dôchodku a preto sa od uvedeného dátumu poberateľom prekvalifikovaných úrazových rent táto znížila na polovicu a tým, ktorým zanikol nárok na úrazovú rentu do konca júla 2006, sa tento obnovil, avšak iba v polovičnej výške poslednej vyplácanej sumy.

Vzhľadom na to, že odškodnenie za pracovný úraz a chorobu z povolania, s výnimkou rokov 1989 až 2001 patrilo doživotne, s účinnosťou od 1. januára 2009 sa úrazová renta bude vyplácať vo výške dvojnásobku sumy, vyplácanej k 31. decembru 2008, t.j. v plnej výške.

Obdobne to platí aj pri pozostalostných úrazových rentách.

Predmetné opatrenie je kryté z rozpočtu Sociálnej poisťovne a počet dotknutých osôb je približne 296.

Nové určenie sumy starobných dôchodkov priznaných pred 1. októbrom 1988

V nadväznosti na právnu úpravu, účinnú od 1. augusta 2006, podľa ktorej boli prepočítané starobné dôchodky priznané pred 1. januárom 2004, z dôvodu, že nezohľadňovali dosahované zárobky v plnej výške, sa budú obdobným spôsobom riešiť aj dôchodky priznané pred 1. októbrom 1988, ktorých suma bola vypočítaná z priemerného mesačného zárobku 3 000 Sk.

Predmetné opatrenie je kryté z rozpočtu Sociálnej poisťovne, dotkne sa približne 4 500 dôchodcov a **zvýšenie na jeden dôchodok bude 26,60 Eur (800 Sk)**.

Zmena definície priemerného osobného mzdového bodu

Od budúceho roka sa pristúpi k presnejšiemu spôsobu výpočtu priemerného osobného mzdového bodu, ktorý spočíva v tom, že **z rozhodujúceho obdobia na zistenie priemerného osobného mzdového bodu sa vylúčia nevýhodné obdobia** (obdobia dôchodkového poistenia, za ktoré nemožno určiť osobný mzdový bod a obdobia poberania invalidného dôchodku, ak tieto obdobia trvali celý kalendárny rok).

Predmetné opatrenie je kryté z rozpočtu Sociálnej poisťovne.

Nález Ústavného súdu SR, ktorým sa upravuje osobitný spôsob valorizácie dôchodkových a úrazových dávok v rokoch 2005 a 2006

Nálezom Ústavného súdu SR z 30. apríla 2008 sa upravuje osobitný spôsob valorizácie dôchodkových a úrazových dávok v rokoch 2005 a 2006. V súlade so schváleným návrhom predmetnej novely zákona Sociálna poisťovňa rozhodne o nových sumách dôchodkových a úrazových dávok s doplatkom od uverejnenia nálezu Ústavného súdu SR v Zbierke zákonov SR (13. jún 2008).

Predmetné opatrenie je kryté z rozpočtu Sociálnej poisťovne a dotkne sa približne 25 860 poberateľov dôchodkových dávok. **Priemerné zvýšenie na jeden dôchodok predstavuje sumu 23,30 Eur.**

Dodatočné zaplatenie poistného na dôchodkové poistenie

Uvedenou právnou úpravou sa sleduje zámer, aby dodatočne zaplatené poistné bolo považované na účely pozostalostných dávok za poistné zaplatené ku dňu smrti zomrelého.

Predmetné opatrenie znamená zhoršenie bilancie Sociálnej poisťovne a dotkne sa približne 1 325 osôb v roku 2009.

Nové podmienky nároku na invalidný dôchodok

V súčasnom období sa stále viac vyskytujú prípady, kedy občan ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienku potrebného obdobia poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok, t. j. že v posledných desiatich rokoch pred vznikom invalidity nebol aspoň 5 rokov dôchodkovo poistený (poistenci nad 28 rokov). Uvedené je spôsobené zhoršením možnosti uplatnenia, resp. zotrvania na trhu práce z dôvodu zdravotného stavu, ktorý nakoniec vedie k invalidite. V nadväznosti na uvedené budú od roku 2010 platiť **nové, resp. miernejšie podmienky nároku na invalidný dôchodok, ktoré sa budú určovať v závislosti od veku poistenca a obdobia dôchodkového poistenia za celé obdobie aktívnej činnosti poistenca, nielen z posledných desiatich rokov, ako je to v súčasnosti.**

Predmetné opatrenie bude kryté z rozpočtu Sociálnej poisťovne a bude znamenať priznanie približne 13 000 invalidných dôchodkov vrátane „starých“ prípadov, ktoré do účinnosti zákona nespĺňali podmienky nároku na invalidný dôchodok.

Zmeny v rokoch 2006 a 2007

Aktivity vlády v oblasti dôchodkového systému sa sústredili prioritne na vytvorenie garancií pre priebežne financovaný systém sociálneho poistenia, čo vyžaduje hlavne finančnú stabilitu verejnoprávnej Sociálnej poisťovne a tiež na postupné odstraňovanie nesystémových a diskriminačných, či neodôvodnene favorizačných prvkov tohto systému. V sledovanom období nadobudli účinnosť viaceré novely zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Novelou zákona o sociálnom poistení s účinnosťou od 1. 10. 2006 bola riešená situácia poberateľov invalidného dôchodku, ktorým bol invalidný dôchodok odňatý, prípadne jeho suma znížená podľa protiučtovného ustanovenia. Následne na to Sociálna poisťovňa postupne prehodnotila a prinavracia invalidné dôchodky tým invalidným dôchodcom, ktorým boli nespravodlivo odňaté.

Ďalšia **novela zákona o sociálnom poistení v roku 2006** zefektívnila od 1.1.2007 model riadenia Sociálnej poisťovne.

S cieľom zmierniť sociálnu situáciu poberateľov starobných dôchodkov, predčasných starobných dôchodkov, invalidných dôchodkov a sociálnych dôchodkov bol schválený **zákon o poskytovaní vianočného príspevku niektorým poberateľom dôchodku**. Následne vláda v roku 2006, v roku 2007 a v roku 2008 schválila návrh nariadenia vlády SR o sumách vianočného príspevku. Vianočný príspevok bol každoročne vyplatený približne 1,1 miliónu poberateľov s celkovými výdavkami 1,7 mld. Sk ročne. **V roku 2008 sa poskytnutie vianočného príspevku týkalo približne 1,1 milióna poberateľov s celkovým dopadom na štátny rozpočet 1,8 mld. Sk.** Uvedený počet poberateľov zahŕňa aj dopady vyplývajúce zo zákona č. 463/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 592/2006 Z. z. o poskytovaní vianočného príspevku niektorým poberateľom dôchodku a o doplnení niektorých zákonov, a to rozšírenie okruhu poberateľov vianočného príspevku o poberateľov sólo vdovského, sólo vdoveckého a sirotského dôchodku s dopadom na štátny rozpočet v sume cca 147 mil. Sk, ktorý je už zohľadnený vo vyššie uvedenom dopade pre rok 2008.

Zákomom č. 555/2007 Z. z. sa v sociálnom poistení prijali viaceré opatrenia, ktoré pôsobia na zabezpečenie finančnej stability priebežne financovaného systému. Bola zavedená dvojstupňová ochrana pre poberateľov invalidného dôchodku, predĺžilo sa obdobie dôchodkového poistenia potrebné na nárok na starobný dôchodok a predčasný starobný dôchodok z 10 na 15 rokov, sprísnila sa právna úprava nároku na predčasný starobný dôchodok, s cieľom zvýšenia sociálnej solidarity sa zvýšili maximálne vymeriavacie základy pre platenie poistného.

Zmeny od augusta 2006

Novelou sa novo **zadefinoval okruh povinne dôchodkovo poistených osôb, za ktoré platí poistné štát, ide o fyzické osoby starajúce sa o dieťa do 6 rokov veku, fyzické osoby starajúce sa o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom vo veku od 6 do 18 rokov veku a o osoby poberajúce peňažný príspevok na opatrovanie ťažko zdravotne postihutej osoby, u ktorých týmto opatrením dochádza k zvýšeniu sociálnej ochrany.** Okruh povinne dôchodkovo poistených osôb sa rozšíril aj o poberateľov úrazovej renty priznanej podľa zákona o sociálnom poistení.

Z dôvodu naplnenia pôvodného účelu predčasného starobného dôchodku, prijalo sa sprísňujúce opatrenie, podľa ktorého poistenec môže požiadať o predčasný starobný dôchodok najskôr odo dňa podania žiadosti a dôchodok je možné požiadať v kalendárnom roku najviac 2x.

Za účelom zlepšenia sociálnej situácie osirelých detí sa pristúpilo k zvýšeniu sirotského dôchodku z 30 % na 40 %.

Rozšírili sa podmienky nároku na výplatu vdovského dôchodku a vdoveckého dôchodku. Po uplynutí jedného roka má vdova a vdovec nárok na výplatu vdovského a vdoveckého dôchodku aj v prípade, ak vychoval/la aspoň tri deti, dovŕšil/la vek 52 rokov a vychoval/la dve deti.

Nakoľko prechod zo zabezpečovacieho systému na poistný systém nebol bezproblémový, bolo potrebné riešiť viaceré nespravodlivosti vyplývajúce z historického kontextu predchádzajúcej právnej úpravy účinnnej do 31. decembra 2003 - uvoľnenie vdovských dôchodkov a vdoveckých dôchodkov priznaných pred 1. januárom 2004, ktoré sa vyplácali v nižšej sume, ale sa nevyplácali vôbec z dôvodu, že úhrn dôchodkov presiahol najvyššiu výmeru ustanovenú predpismi účinnými do 31. decembra 2003, priznanie vdoveckých dôchodkov mužom, ktorí odoveli pred 1. januárom 2004, prepočítanie sumy starobného dôchodku priznaného podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 bez obmedzenia najvyššou výmerou, pri súčasnej zohľadnení sumy priemerného mesačného zárobku presahujúceho sumu 10 000 Sk.

Legislatíva: Zákon č. 310/2006 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zmeny od januára 2006

S cieľom uplatňovania princípu solidarity vyššie príjmových skupín obyvateľstva s nižšie príjmovými skupinami sa pokračuje v úprave a redukcii priemerného osobného mzdového bodu do roku 2014. Osobný mzdový bod sa používa pri výpočte sumy dôchodkovej dávky a určí sa ako podiel poistencovho vymeriavacieho základu a všeobecného vymeriavacieho základu za jednotlivé roky rozhodujúceho obdobia. Z hodnoty priemerného osobného mzdového bodu v rozpätí 1,25 - 3 sa v roku 2010 započíta 80 % a k priemernému osobnému mzdovému bodu nižšiemu ako 1,0 sa pripočíta 20 % z rozdielu medzi hodnotou 1 a týmto nižším priemerným osobným mzdovým bodom. Uvedená právna úprava v zákone o sociálnom poistení umožňuje ochranu nízko príjmového obyvateľstva pred dopadom okamžitého zavedenia princípu zásluhovosti v plnej miere.

Legislatíva: Zákon č. 584/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Strana: [1] [2]